Serge Ciccotti este doctor în psihologie, cercetător asociat al Universității Paris X-Nanterre și psiholog. De același autor, la Editura Polirom a apărut *150 de experimente în psihologie pentru cunoașterea oamenilor. Mecanismele comportamentelor cotidiene* (2007).

ul: 66.103

Serge Ciccotti, *100 petites expériences de psychologie pour mieux comprendre votre bébé*

© Dunod, Paris 2006

© 2008 by Editura POLIROM, pentru prezenta traducere

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași: B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33, O.P. 37;
P.O. BOX 1-728, 030174

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

CICCOTTI, SERGE

100 de experimente în psihologie pentru a ne cunoaște mai bine copilul / Serge Ciccotti; trad. de Luminița Botoșineanu și Florin Botoșineanu. Iași: Polirom, 2008

Bibliografie
Index

ISBN: 978-973-46-1230-7

I. Botoșineanu, Luminița (trad.)

II. Botoșineanu, Florin (trad.)

Printed in ROMANIA

Serge Ciccotti

100 EXPERIMENTE ÎN PSIHOLOGIE

PENTRU A NE CUNOAŞTE MAI BINE COPILUL

: r-l , J, - „l t M 1 - 1'

I 124 B . IASI
0000006674243

i raducere de Luminiţa Botoşineanu şi Florin Botoşineanu

POLIROM
2008

Cuprins

Cuvînt înainte 13

I. Comportamentul părinţilor faţă de bebeluşi 15

1. Aveţi idei preconcepute în legătură cu bebeluşii ?
Stereotipurile adulţilor în legătură cu bebeluşii 19

2. Este adevărat că tatălor le place ca bebeluşul să le semene ?
Influenţa asemănării dintre adulţi şi copii asupra comportamentului adulţilor 23

3. Aţi fi capabili să vă recunoaşteţi nou-născutul dacă acesta ar fi schimbat la o oră după naştere ?
Recunoaşterea bebeluşului de către mamă în perioada post-partum 25

4. Tatăl îşi poate recunoaşte copilul nou-născut doar atingîndu-i mîna ?
Recunoaşterea bebeluşului de către tată în perioada post-partum 29

5. Mama îşi schimbă expresia atunci cînd îi vorbeşte bebeluşului ei ?
Expresia facială a mamelor în faţa bebeluşilor lor 32

6. Trebuie să vorbim cu bebeluşul în „limba bebeluşilor" ?
Influenţa fenomenelor prozodice asupra segmentării discursului 36

7. Mamele sînt oare nişte imitatoare?

imitaţie somam a , i ,-omponamentut alimentar *40*
8. Ot de dispomDil febuie „â fiţi pentru Debelusu dvs
D> „ponihihjcmc .junei -i cor tponamentul bebea-cutat *42*
9. Pateu ghici sexul copuulai dvs incă -lenăscut?
Abilitatea femeilor de a prezice sexul copilului.....*46*
10. Trebuie să avem mulţi copii pentru a fi fericiţi?
Impactul fertilităţii asupra satisfacţiei de viaţă..... *50*
2. Cele cinci simţuri ale bebeluşilor 53
11. Cum văd bebeluşii?
Dezvoltarea văzului la nou-născut..... *57*

12. Ce preferă bebeluşul? Figura **zîmbitoare**

a surorii mu mari sau cu va maşinii de spălat ?

13. Ce **l-ar** uimi mai **tare pe bebeluşul** dvs.: un om cu trei rnîini sau un om cu trei ochi?

Percepţia figurilor umane şi a corpurilor..... 64

14. **De** la ce **vîrstă** începe bebeluşul **dvs.** să **se** recunoască într-o oglindă sau **într-o** fotografie?

Dezvoltarea precoce **a identificării** *vizuale* **a** *propriei persoane 66*

15. Nou-născutul dvs. preferă vocea dvs. celei

16. **Trebuie să închideţi televizorul cind îi citiţi**

17. în bebeluşul dvs. zace un mic Mozart?

Memoria bebeluşilor în ceea ce priveşte experienţele muzicale ... 77

18.Ce anume atrage mai **mult un** bebeluş? **Vocea** mamei sau figura ei?

19.Ce preferă bebeluşul dvs. : să-i cîntaţi *Douăzeci pitici voinici* sau să asculte ultimul **hit** al lui Celine **Dion?** *Preferinţa bebeluşilor pentru* ***cînţecele*** *pentru copii* : 83

21. Bebeluşul dvs. ştie ce înseamnă gustul bun înainte
de a suge pentru prima dată în viaţă?
Expresiile faciale ale nou-născuţilor la diferite gusturi 89

22. Nou-născutul dvs. preferă laptele maternn sau pe cel industrial?
Preferinţa nou-născutului pentru mirosul laptelui matern 93

23. Bebeluşul poate să-şi recunoască mama doar după miros?
Preferinţa noii-născuţilor pentru mirosul mamei 94

24. Nou-născutul este sensibil la mirosurile plăcute
şi la cele neplăcute?
Expresiile faciale, comportamentele

25. Nou-născutul dvs. „vede" la fel de bine cu mîinile
ca şi cu ochii?
Transferul intermodal „tactil - vizual" 101

26. Corpul nou-născutului „funcionează" cu adevărat
cu corpul mamei?
Perceperea sinelui la nou-născut 103

3. Comportamentul bebeluşului 107

27. Bebeluşul dvs. este un imitator?
Imitaţia la nou-născut 110

28. De la ce vîrstă fiul dvs. va începe să aprecieze maşinuţele?
Preferinţele vizuale ale bebeluşilor pentru activităţile
şi jucăriile pentru fetiţe sau băieţei 114

29. Bebeluşii care îşi imită mama vor fi mai conştiincioşi
decît ceilalţi?
Răspunsul bebeluşului la vorbele şi la **cîntecele** *părinţilor* .. 86

30.Direcţia privirii dvs. are vreo importanţă pentru bebeluş?
a privirii adultului de către bebeluşi.....121
Interpretare

4. **Emoţiile bebeluşului** 127

31. De ce trebuie să evitaţi să săriţi de trei metri
la vederea unui păianjen în prezenţa bebeluşului ?
Referenţialitatea socială a emoţiilor la bebeluş 131

32.Bebeluşul dvs. se inspiră din emoţiile celorlalţi !
Comportamental bebeluşilor în raport cu reacţiile
emoţionale observate între reclamă TV 134

noi-n
esiile

î de **bucurie, ^de** tristeţe şi de surpriză **pe care le** citeşte pe faţa părinţilor **săi?^**

a diferitelor ţipete scoase de bebeluşi.. 35.Bebeluşul ***dvs.***
este ***capabil*** *să facă dif*

36. Sini

37. Au

.... 141 143

....147

...450

...155

..152

38.La ce vîrstă face **un b** i **„Nu** pot" ?

40. Bebelușul dvs. de cinci luni știe să numere pînă la trei?
Reprezentarea omodală a numerelor mici la bebelușii de cinci luni 159

6. Limbajul bebelușului 163

41. Bebelușul dvs. este poliglot? Dacă da, pînă la ce vîrstă?
Capacitățile innăscute de percepere a diferențelor lingvistice 167

42. Bebelușul dvs. disting ușor limba maternă de alte limbi?
Discriminarea lingvistică la nou-născuți 170

43. Bebelușii ardeleni au accent regional?
Influența intonației limbii materne asupra ginguriului la bebeluși 173

44. De ce nu trebuie să vorbim urît de față cu un copil?
Memoria cuvintelor vorbite la bebeluși 175

45. La ce vîrstă înțelege bebelușul că mama sînteți dvs.?
Începutul înțelegerii cuvintelor 178

46. Atunci cînd aude cuvintele *mînă* sau *picior*, bebelușul dvs. înțelege despre ce e vorba?
Capacitatea bebelușilor de 6 luni de a avocia cuvintele cu imagini pe care nu le-au văzut niciodată 180

47. La ce vîrstă începe copilul dvs. să-și recunoască prenumele?
Recunoașterea de către bebeluș a propriului prenume 183

48. Bebelușii preferă figura Monicăi Bellucci sau pe cea a lui Quasimodo?
Preferința bebelușilor pentru figurile umane frumoase 185

7. Comportamentul fătului 189

49. Comportamentul bebelușului în pîntecele mamei
Psihologia fătului 193

50. Fetușilor le place *Tînăr și neliniștit*?
Amintirile bebelușilor legate de experiențele lor muzicale

52.Fătul are deja o p

deja din perioada intrauterină?
Freeţiile fetale în utero 200

54. Dacă aţi mîncat mult anason cît aţi fost însărcinată, bebeluşului dvs. îi va plăcea anasonul?
Învăţarea în perioada prenatală a gustului posnatale ... .203

55. Ceea ce mîncaţi în timpul sarcinii va influenţa mirosul copilului dvs.?
Învăţarea mirosurilor la făt fr funcţie de regimul alimentar al mamei :..... 207

Concluzie 213

Două tehnici experimentale..... 214
Bibliografie suplimentară 217
Index de autori.....219

Pentru Louenn, Lorella şi Leïlou, care nu **denrult** erau încă bebeluşi...

Cuvînt înainte.

Ce este un bebeluş ? O bucurie pentru doi şi un disconfort pentru tot restul lumii ? Sau poate exact invers ?

Ce ştim despre bebeluşul nostru ? Ştim că reprezintă cincizeci de centimetri de gîngureli, gesturi şi ţipete şi că e dotat cu un aspirator de lapte şi cu o alarmă automată de reglare a aprovizionării, cum bine zicea un iluştru necunoscut. .

De fapt, cunoaştem o mulţime de lucruri despre bebeluşi. De altfel, de îndată ce o femeie rămîne însărcinată, anturajul o bombardează cu fel şi fel de sfaturi privitoare la psihologia copilului pe care-l aşteaptă. În plus, pentru că subiectul este unul de larg interes, numărul de reviste, cărţi şi site-uri dedicate îngeraşilor noştri este foarte mare. Dar oare aceste informaţii sînt întotdeauna valide ?

De ani buni deja, psihologia dezvoltării face noi şi noi descoperiri în legătură cu capacităţile precoce ale sugarilor, atît în planul percepţiei, cît şi din punct de vedere emoţional sau comportamental. Şi, chiar dacă limba comunităţii ştiinţifice de profil rămîne engleza, nici Franţa nu rămîne datoare, dînd lumii cercetători importanţi în domeniu (vezi, de exemplu, Roger Lécuyer [coord.], *Le développement du nourrisson*, 2004).

Totuşi, multe aspecte ţinînd de psihologia bebeluşilor rămîn necunoscute, şi nici cartea de faţă nu are pretenţia exhaustivităţii. Obiectivul

munca, şi lui **În One, vreau**

că, de multe ori,

nu ar fi ajuns la b

Ştiinţifice cu privire ia bebeluşi, înainte şi după naştere, şi,155
concomitent, **expunerea** metodei folosite de cercetători,
care s-au dovedit a fi foarte inventivi. Veţi vedea, parcurgînd
paginile de faţă, cum oamenii de ştiinţă au reuşit să pună în
evidenţă mereu alte abilităţi de care dau dovadă bebeluşii,
chiar şi în perioada intrauterină. **Propunmd** clteva

unor idei preconcepute şi să ajutăm păruiţii şi viitorii părinţi să-şi observe mai bine bebeluşul şi să **comunice r**

şi Jean **Henriet.** alături de care am lucrat cu **n** cere încă de la început şi care **mi-au** acordat multă încredere. **Le** mulţumesc **de asemenea lui** Maryvonne Vi **try, responsabili**

încurajări şi aprecieri, **fără** de care acest **proiect**

Comportamentul părinţilor faţă de bebeluşi

Sumar

1. Aveţi idei preconcepute în legătură cu bebeluşii?
Stereotipurile adulţilor în legătură cu bebeluşii 19
2. Este adevărat că tăţilor le place ca bebeluşul să le semene?
Influenţa asemănării dintre adulţi şi copii asupra comportamentului adulţilor 23
3. Ati fi capabil să vă recunoaşteţi nou-născutul dacă acesta ar fi schimbat la o oră după naştere?
Recunoaşterea bebeluşului de către mamă în perioada post-partum 25
4. Tatăl îşi poate recunoaşte copilul nou-născut doar atingîndu-i mîna?
Recunoaşterea bebeluşului de către tată în perioada post-partum 29
5. Mama îşi schimbă expresia atunci cînd îi vorbeşte bebeluşului ei?
Expresia facială a mamelor în faţa bebeluşilor lor 32
6. Trebuie să vorbim cu bebeluşul în „limba bebeluşilor"?
Influenţa fenomenelor prozodice asupra segmentării discursului 36

8. Cît de disponibil trebuie să fiu pentru bebeluşul dvs.?
Disponibilitatea mamei şi comportamentul bebeluşului 42

9. Puteţi ghici sexul copilului dvs. încă nenăscut?
Abilitatea femeilor de a prezice sexul copilului 46

10. Trebuie să aveţi mulţi copii pentru a fi fericiţi?
Înţelegerea fericirii asigură satisfacţie de viaţă 50

1. Aveţi idei preconcepute în legătură cu bebeluşii?

Stereotipurile adulţilor în legătură ou bebeluşii

Ce este un stereotip din punctul de vedere.al psihologilor? Stereotipul este o convingere cu privire la caracteristicile membrilor unei categorii, ai unui grup (bebeluşii, femeile, blondele, negrii, albii, bancherii, studenţii, belgienii, frumoşii, urîţii etc.), care silit **extinse,** prin **generalizare, la ansamblul grupului. Ne imaginăm** spire exemplu, că toţi suedezii sînt înalţi, blonzi şi cu ochi albaştri **sau că** toţi ardelenii **vorbesc rar** şi **beau palincă. Stereotipul** are **însă** şi o utilitate, prin aceea că serveşte la simplificarea coordonatelor **mediului înconjurător[1].**

1. Graţie stereotipului, consumăm (în mod inconştient) mici „pachete" de informaţii. Consecinţa este minimalizarea deosebirilor dintre oameni aparţinînd aceluiaşi grup şi exagerarea celor vizînd persoane din grupuri diferite.

Stereotipurile legate de sexul bebeluşilor

Stereotipurile cu privire la sex nu pot conduce la ideea că bărbații sînt dominatori, raționali și egocentrici, în vreme ce femeile ar fi afectuoase, emotive și orientate spre celălalt. Din moment ce avem cu toții stereotipuri în legătură cu sexele, atunci cînd ți se spune că bebelușul din fața noastră este băiețel, aceasta va influența modul în care îl vedem?

Doi cercetători (Condry și Condry, 1976) au cerut unor adulți să urmărească un filmuleț în care un bebeluș de două luni, așezat pe jos, se juca cu diferite jucării.
Pe jumătate dintre participanți, cercetătorii îi întrebau: „Puteți evalua comportamentul acestei fetițe?".
Pentru cealaltă jumătate, întrebarea era următoarea: „Puteți evalua comportamentul acestui băiețel?".
Evident, în ambele situații experimentale se folosea unul și același film.
În urma analizării rezultatelor, s-a observat că respondenții evaluau diferit comportamentul bebelușului în funcție de sexul prezumat al copilului: cei cărora li s-a spus că este vorba despre un băiețel îl descriau ca fiind mai activ și-i atribuiau mai multă satisfacție, mai multă mînie și mai puțină teamă decît cei care credeau că apreciază acțiunile unei fetițe.

Stereotipuri legate de mediul social al bebelușului

Dacă știți că un anumit bebelus pe care îl veți întîlni pentru prima dată provine dintr un mediu favorizat, sînt șanse mari ca această informație să vă influențeze într-o măsură covîrșitoare.

Este ceea ce au demonstrat Darley și Gross (1983), care au proiectat pentru subiecți un filmuleț în care apărea o fetiță în mediul ei social:
>erstru jumătate dintre participanți, **filmul** prezenta copilul ***într-un*** mediu social favorizant (școală modernă, locuință

ă jumătate, acțiunea se derula într-un **mediu defa-** ...155

Cercetătorii au proiectat apoi un al doilea film, de data aceasta **'.-•itic** pentru toți **participanții.** Filmul surprindea **fetița** în **curs ■le** a realiza o sarcină despre care era **grsu** de anticipat dacă va fi sau nu dusă la bun sflrșit.

Participanţii trebuiau apoi să evalueze performanţa copilului. Cercetătorii au observat următorul lucru: subiecţii care în prealabil au văzut fetiţa într-un mediu favorizat au socotit-o foarte inteligentă, în vreme ce ceilalţi au considerat o, dimpotrivă, slab dotată. Totuşi, era vorba despre unul şi acelaşi copil...

.

Stereotipurile sînt rezultatul unui proces de „categorizare" ce ne permite să simplificăm lumea înconjurătoare

lor, ne

:. Eie ne s
aşadar utile, pentru că, în. afose:

simplu să afirmi că Radu este **un** „oltean adevărat" decît si
că **mănîncă** praz, bea zaibăr, foloseşte în vorbire perfectul s

Dar putem oare să ne **încredem în** stereotipuri ? **Unii** psihologi susţin că ele pot conţine un fond de adevăr (Leyens *et al.,* 1994), problema rezidind în generalizarea acestuia la ansamblul **membrilor** unui grup căruia îi aparţine individul pe care **îl** evaluăm.

Conciuzie

cînd judecăm un bebeluş. Activăm astfel **stereotipul i** cu privire **la-** mediu! social al copilului, dar şi cu privire îa sexul acestuia. De altfel, dacă doriţi să urmăriţi naşterea stereotipurilor, facep.

dvs. de şase **luni** şi scoateţi-! la plimbare, cu care vă întîîriiţi îa supermarket să creadă că este fetiţă **şi** să o

...155

guralivă (!) s**înt** foarte mari. Dimpotrivă, este s

a doua zi în acelaşi loc, să **auziţi spumndu-se : „E nu** ?
„ sau „Ştie foarte bine ce vrea şi pare foarte activ, se vecie că e băieţel şi că încearcă **deja** să exploreze lumea! „.

Bibliografie

Leyens, **J.-R,** V. Yzerbyt, G. Schadron (1994), *Stereotypes and Social*

Cognition, Sage Publications, Londra. **Dar ley.** J.M., RH. Gross (1983), „A Hypothesis-Confirming Bias în Labelling Effect'„, ***Journal*** *of Personality and Social Psychology,* 44, pp. 20-33,

. să vă

Condry, **J.,** S. Condry (1976), „Sex differences : A Study of the Eyes of the Beholder", *Child Development,* 47, 812-819.

2. Este adevărat că taţilor te place cà'bebeluşul să le semene?

Influenţa asemănării dintre adulţi şi copii asupra comportamentului adulţilor

Să fie oare adevărat că taţii reacţionează pozitiv dacă bebeluşul le seamănă sau acest fapt nu este pentru ei decît un detaliu nesemnificativ ?

Cu alte cuvinte, gîndiţi-vă dacă o constatare precum : „Vai ! Aţi văzut ce bine seamănă cu tatăl său ? " îl flatează sau nu pe tată. **În cadrul** unul **experiment, Platek ei *al.* (2002)** au arătat **unor** ţi şi femei – mai multe fotografii **de** bebeluşi. La

Unei fuziuni între propria lor figură şi cea a unui bebeluş nec
(lucru pe care subiecţii îl ignorau, bineînţeles). Pentru a

ulterior, cu ajutorul unui program de prelucrare a imaginilor. „Fotografia rezultată avea 25% pînă la 50% trăsături comune. Şi celorlalţi participanţi li s-a arătat cîte o fotografie de bebeluş,

k le cerea apoi tuturor adulţilor să evalueze copilul în funcţie **de fotografie** şi să răspundă ia întrebări de tipul: „Care este bebeluşul pe care **îi** consideraţi cei mai drăguţ?", „Cu care dintre

Un **lucru la** care ţineţi, pe care **l-aţi** pedepsi mai puţin?", „Pentru care dintre aceşti bebeluşi aţi **cheltui** 50 de dolari?", „Pe care

cercetătorii au fost uimiţi să **o**
Cînd au analizat rezultatele,
că numai bărbaţii păreau să fie cu adevărat receptivi la asemănarea fizică. Într-adevăr, Platek şi colegii săi au constatat că, spre deosebire de femei, bărbaţii cărora li s au arătat poze cu imagini de copii fuzionate cu propriile figuri au considerat aceşti copii mai drăguţi şi s au preocupat mai mult de starea lor de bine decît de a celor a căror figură nu prezenta nici o similitudine cu propria figură.

Concluzie ...155

Ştim deja că oamenii Îi ajută mai degrabă pe cei care ie **set** decît pe **cei** care **total** deosebiţi de ei[1], dar cercetarea între]

I **pentru ca ei să-şi ajute mai mult rudele decît pe**

de Platele *et al.* a demonstrat **în** plus **faptul** că bărbaţii **sini sensibili la** o posibilă asemănare **cu bebeluşul lor.**

1. Vezi S. Ciccotti, *150*

2007). în pr

Dar de ce oare această sensibilitate **nu-i** afectează decît pe bărbaţi ? **Ei** bine, psihologii consideră **că** femeile nu **au** de **ce** să fie **preocupate** de relaţia de **sînge** dintre ele şi copil şi, prin **urmare,** nu au nici motive e de identificare atît **de puternice pentru a-şi recu-**

în **sfîrşit,** evitaţi să faceţi de faţă cu taţii glume de genul: „Eşti sigur că e **copilul** tău? Nu-ţi seamănă deloc!". Această glumă proastă îl **va deranja** pe tată **mai** tare decît vă puteţi **imagina...**

Ce
Bibliografie

Plaick, S.M , R.L. Burch, I.S. Panyavin, B.H. Wasserman, G.G. Gallup (2002). „Reactions to Children's Faces : Resemblance Affects Males More than Females". *Evolution and Human Behavior*, 23, pp. 159-166.
DeBruine, L.M. (2002), „Facial Resemblance Enhances Trust". *Proceedings of the Royal Society of Londres*, 269, pp. 1307-1312

3, Aţi fi capabil să vă recunoaşteţi **nou-născutul** dacă acesta ar fi schimbat la o oră după naştere? *Recunoaşterea bebeluşului de către mamă în perioada post-partum* ..155

:, ajută în primul **rînd** pe indivizii care ie seamănă.

Se spune de multe ori că cel mai mare coşmar al unei tinere mame este acela că, la naştere, i s-ar putea schimba bebeluşul cu un altul fără ca ea să-şi dea seama. Aveţi şi dvs. această temere? Vă puneţi la îndoială capacitatea de a vă recunoaşte bebeluşul?

Dacă răspunsul este afirmativ, atunci seria de experimente prezentate mai jos ar trebui să vă liniştească.

Un grup de cercetători s-au ocupat într-un studiu de c
părinţilor de a-şi identifica bebeluşul exclusiv pe baza
contactului fizic, **Le-a** venit astfel ideea de a le prezenta
subiecţilor (un , număr **mare** de tinere mame), legaţi la ochi,
trei **nou-născuţi** î în pătuţui lui pe rotile. **Cercetătorii.con-**
3 pînă În dreptul copiilor şi le ghidau **în** aşa **fel** încît ele să
atingă doar dosul **mîinii** bebeluşului sau obrazul

3 că nu au s **; li ;mp>**ui a maxim 8 ore de alăptat. d că
numărul de ore petrecute

bebeluşul ei decît o oră fiind perfect capabilă să-şi identifice
copilul.

actile, a dovedit că ă de **a-şi** ic

i copilul pe baza

(uşi: la simpla atingere. Această capacitate e învăţată, în n
neintenţionat, în timpul interacţiunilor obişnuite constînd în
a **genie** între mamă şi copil.

Dar dacă se pune problema să vă r

Kaitz ei *al.* (1988) au fotografiat o serie de nou-născuţi ir
după naştere (la cel puţin cinci minute şi cel mult 5 ore
aceea), **apoi au cerut** unui număr de 124 de tinere **ma**

...155

1 în care bebeluşii erau luaţi de lîngă **ele pentru**
pn .,eie îngrijiri. Cercetătorii au observat că mamele care au
deja un copil au reuşit mai bine decît **primiparele** să-şi
identifice

Cercetătorii au formulat astfel opinia conform căreia stresul legat .

190 de experimente în psihologie pentru a ne cunoaşte mai bine copilul

acestuia. Apoi, ele trebuiau sa spună care dintre cei trei copii este propriul copil
Rezultatele au evidenţiat faptul că 79% dintre tinerele mame şi-au putut identifica bebeluşul, cu toat
decît una, două sau trei z
Mai mult s-a demonstrat
împreun
Identificarea, înţeleasă exclusiv pe sef
femeile posedă o capacitate excepţional

putea antrena un deficit de

d?

ii şi al percepţiei la tinerele mame.

Dar pe t

În prima fază a experimentului, cercetătorii le-au dat acestora să miroasă trei fiole de parfum cu miros foarte clasic (vanilie, migdale și lămâie) pentru a verifica dacă acestea pot diferenția mirosurile. Șase dintre ele s-au dovedit incapabile să o facă, așa încît nu au mai participat la a doua fază a experimentului. În etapa următoare, fiecare mamă a fost testată în ceea ce privește capacitatea de a recunoaște mirosul propriului copil. Pentru aceasta, unul dintre cercetători s-a prezentat la secția de neonatologie și a dezbrăcat bebelușul mamei în cauză, precum și alți doi nou-născuți. Cămășuțele fiecăruia dintre cei trei bebeluși au fost puse în câte o pungă de plastic. Întorcîndu-se la mamă, cercetătorul i-a cerut acesteia să miroasă timp de 30 de secunde conținutul celor trei pungi și să încerce să recunoască cămășuța care aparținea propriului copil.

Figura 1 indică procentajul de reușite în recunoașterea propriului copil după miros, în funcție de timpul pe care mama l-a petrecut cu acesta.

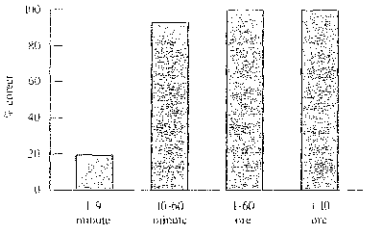

Figura 1. Procentajul mamelor care și-au recunoscut bebelușul după miros, în funcție de timpul în care mama și copilul l-au petrecut împreună de la naștere

Bibliografie

Kaitz, M., A. Good, A.M. Rokem, A.I. Eidelman (1987), „Mother's Recognition of their Newborns by Olfactory Cues", *Developmental Psychobiology*, 20 (6), pp. 587-591.

Kaitz, M., P. Lapidot, R. Bronner, A.I. Eidelman (1992), „Parturient Women can Recognize their Infants by Touch", *Developmental Psychology*, 28 (1), pp. 35-39.

Kaitz, M., A.M. Rokem, A.I. Eidelman (1988), „Infants' Face-Recognition by Primiparous and Multiparous Women", *Perceptual and Motor Skills*, 67 (2), pp. 495-502.

Porter, R.H., J.M. Cernoch, F.J. McLaughlin (1983), „Maternal Recognition of Neonatyes Through Olfactory Cues", *Physiology et Behavior*, 30, pp. 151-154.

90% dintre mame au fost capabile să recunoască mirosul propriului copil, alături de care nu au stat mai mult de 10 minute! Rezultatele sugerează că semnalele olfactive pe care le emană nou-născuţii sînt mult mai uşor de percepul de către mamă decît se credea anterior, fapt confirmat de altminteri şi de alte cercetări (Porter *et al.*, 1983).

Concluzie

La fel ca în restul lumii animale, simţul olfactiv este şi la om o metodă de identificare foarte eficientă în recunoaşterea propriului copil. Dar nu singura! O tînără mamă este în stare să-şi recunoască nou-născutul în moduri diferite, prin simpla atingere sau după o fotografie, şi aceasta chiar dacă ea nu a stat împreună cu propriul copil decît un interval de timp foarte scurt! Unul dintre miracolele iubirii...

4. Tatăl îşi **poate** recunoaşte **copilul** nioun-născut doar **atingîndu--i** mîna?

Recunoaşterea bebeluşului de către tată în perioada post-partum

Studiem adesea **comportamentul** mamelor, dar ne punem destul de puţine întrebări în legătură cu taţii -**.. Ce se întîmplă** aşadar în cazul taţilor? **Sint** ei oare ia fel de abili ca şi femeile în a-şi recunoaşte bebeluşii în primele lor ore de viaţă ?

Pentru a răspunde ia această întrebare, Kaitz *ei ai.* (1994) au cercetai un număr de 23 de taţi în **vîrstă de** aproximativ 30 de ani. **Ei** au fost testaţi în aceleaşi condiţii **ca** şi marnele din experimentul prezentat anterior. **Experimentul** s-a efectuat **la şase** zile după naştere, taţii peirecînd în total **aiăturl** de **nou-născuţi** cei **mult** 7 ore. Cercetătorii i-au **legai** pe subiecţi !a ochi şi **le-au** acoperit nasul. **Conducîndu-i** apoi ia secţia de **neonatoiogie, le-au** cerut să atingă dosul **mînii** a trei copii care **dormeau** şi obrazul acestora, ei trebuind astfe! să-şi recunoască propriu! bebeluş.

78% **dintre** taţi şi-au identificat corect copilul la ce! puţin una dintre probe (atingerea obrazului, respectiv a **mîinii),** dar procentul de reuşite a fost mai mare la atingerea mîinii. Cu toate că **taţii** mărturiseau că nu au încredere în estimările lor, aceasta nu a a avut nici o legătură cu reuşita lor reală. în plus, ia fel ca în cazul mamelor, capacitatea **taţilor** de a-şi recunoaşte bebeluşul nu a deloc condiţionată de numărul de ore petrecut alături de **acesta,** de sexul copilului ori de faptul de a fi sau nu la primul

v-OP'l.

> îşi pot identifica 1 decît taţii **aiît** la simpla atingere a mîiniL cît si a obrazului a în vreme ce, **pentru** taţi, **j**

...155

că n

este privilegiată **în** raport cu restul cornului? Probabil **că** da şi, – de altfel, este ceea ce au evidenţiat numeroase studii, **care** au

şi a-I stimula prin atingerea **mîinii** acestuia (Parke, 19/-) părea că, **din** cauza că percep b

il şi pe

să-ı observăm pe tinerii taţi la **ıı**

ditz et ai. (1988) şi-au reluat cercetarea pe b **dar de** data **aceasta i-au inclus** în **protocolul e**

au putut compara astfel abilitatea mamelor şi a taţilor de a-şi 'rtentifica nou-născutu! pe baza unei fotografii făcute imediat

că taţii **sînt** foarte **atenţi** ia c propriul **copil** şi că păstrează în n

Experimentul dovedeşte
fizic pe care l-au avut cu
textura pielii acestuia.
Prin urmare, mamel
ebeluşul ca fiind foarte f
Este suficient,

oi.pă naştere. **Ne-am** fi aşteptat ca taţii să **nu-şi** recunoască ia fel de uşor bebeluşul ca şi mamele, aceasta din cauza ...155 diferenţei **sstora** de **nou-născuţi.** Totuşi, rezultatele onstrat contrariul: taţii au fost ia fel de **competenţi** ca **şi mamele în a-şi identifica bebeluşii!** Acest fapt sugerează că taţii şi-au privit copiii cu mare atenţie, -.omparabilă **cu** cea **a mamelor... Motivul este** evocat **în a doua** problemă pe

care o pune În discuţie cartea de faţă: taţii au **dezvoltat procese** puternice **de identifice ■ naşte** progenitura şi a se asigura de relaţia de p

Comportamentul părinţilor faţă de bebeluşi 51

Concluzie

Aţi văzut cumva filmul *Viaţa este un lung fluviu liniştit*? Neliniştitor subiect, nu? Totuşi, putem să nu ne facem mari griji : atît taţii cît şi mamele sînt adevăraţi experţi în recunoaşterea propriului copil. Acest fapt ar trebui să-i liniştească pe părinţii care se gîndesc cu îngrijorare la eventualitatea unui schimb de brăţară de identificare în cadrul secţiei de neonatologie de la maternitate

Bibliografie

Kaitz, M., A. Good, A.M. Rokem, A.I. Eidelman (1988), „Mother's and Fathers' Recognition of their Newborns' Photographs During the Postpartum Period", *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 9 (4), pp. 223-226.

Kaitz, M., S. Shiri, S. Danziger, Z. Herstiko, I. Eidelman (1994). „Fathers Can Also Recognize their Newborns by Touch", *Infant Behavior and Development*, 17, pp. 205-207.

Parke, R.D. (1979). „Perspectives on Father-Infant Interaction", in J.D. Osofsky (ed.), *Handbook of Infant Interaction Development*, New York, Wiley.

5. Mama îşi schimbă expresia atunci **cînd ii** vorbeşte bebeluşului ei?

Expresia facială *a mamelor în faţa bebeluşilor for*

Se știe că, atunci cînd mamele vorbesc cu bebelușul lor, au tendința să-și modifice vocea, să-și exagereze intonația afectivă și să facă numeroase pauze între cuvinte (vezi, de exemplu, Fernand și Simon, 1984). Se pare că acest lucru ar fi benefic pentru evoluția bebelușului, acesta învățînd astfel să vorbească mai devreme (vezi pagina 37 și Fernald, 1993). Mai mult, numeroase studii au demonstrat că bebelușii apreciază o astfel de manieră de pronunțare (vezi, de exemplu, Cooper și Aslin, 1990), chiar atunci cînd ea se aplică unei limbi necunoscute lor (Werker, Pegg și McLeod, 1994).

Dar ce se poate spune despre expresia facială a mamelor? Dvs. vă schimbați expresia cînd vorbiți cu bebelușul dvs.? Răspunsul este afirmativ. În 2003, Chong *et al.* au efectuat o cercetare care a evidențiat faptul că mamele afișează „trei expresii faciale tip" atunci cînd se adresează copilașilor lor.

Studiul a fost realizat în Canada, într-un centru multicultural din Vancouver și în cadrul unui laborator de la universitatea British Columbia. Douăzeci de femei (10 vorbitoare de limbă chineză și alte 10 anglofone) au fost filmate în timp ce comunicau direct cu bebelușii lor, cu vîrste cuprinse între 4 și 7 luni. În prealabil, cercetătorii au dat mamelor următorul consemn: „Povestiți copilașului dvs. o povestioară pe una din temele: *prima zi în care l-ați adus acasă*; *primul biberon pe care i l-ați dat*; *prima dată cînd i-ați schimbat scutecul* etc.".

ior [c] cu efectuat mai multe măsurători,'apoi s-a ,.i.[5]»n unui număr de 32 de studenți să identifice și să diferențieze fexpr^s'flc **i** ciai» pornind de **la** înregistrările video. **în'plus,** s-au a mas« tm'a mișcărilor musculare caracteristice fiecăreia dintre rai°girin« n"se în evidență de studenți[1], **/yte** 75 e p^rs'-a is au furnizat descrieri din perspectiva emoțiilor – a v. m «n«°» [1] os Hru cele trei tipuri de expresii identificate de cei de student! participanți la studiu, ...155

- - „c-sie măsurători au condus fa definirea a trei

tif_* r Je ^pres < **aJoptate** de mame (vezi figura 2).

Figura 2

Rinaii! 1 : compasiune/liniştire (expresia A) Rmdul 2 :
surpriză (expresia B) Rînuui 3 : bucurie (expresia C)

, Acest lucru s-a **efectuat** graţie sistemului de codaj facial de acţiune (FACS), pus Ia punct de **Ekman** şi Friesen (1978). Acest sistem este un instrument care descrie în detaliu activitatea musculară şi anatomică percepută vizual în expresiile si mişcările faciale. Contracţiile unui muşchi sau ale unui grup de muşchi sînt grupate în unităţi de acţiune (UA), iar o expresie facială este descrisă ca un. ansamblu de UA.

Expresia A: acest tip de expresie apare atunci cînd mamele doresc să-și exprime compasiunea și să-și liniștească bebelușul, arătîndu-i astfel că le pasă de el. Interjecția (ooh) la care recurg mamele în această situație are sensul unei atenționări orientate spre potolirea copilului și spre exprimarea afecțiunii pentru acesta. Exemplu: „Ooh, bietul copilaș, plîngeai pentru că-ți era foame...".
Expresia B: această expresie este una de surpriză, însoțită de o emoție pozitivă. Ochii sînt larg deschiși, sprîncenele înălțate, iar gura este deschisă într-un ușor surîs. Mamele încearcă să-și comunice astfel uimirea și mîndria, și, în egală măsură, să stimuleze interesul bebelușului. Se înregistrează aici o absență a zgomotului, a producției sonore, care vizează captarea atenției copilului și stimularea implicării acestuia. Exemplu: figura surprinsă în urma unei fraze de tipul: „Dar ce-i zgomotul ăsta? Anat A rîgît copilașul!".
Expresia C: este caracterizată printr-un zîmbet blînd, expresie a bucuriei și a dragostei pe care mama o comunică bebelușului. Mamele își exteriorizează astfel admirația, nuanțată de o puternică dorință de a-și atinge bebelușul.

Pe lîngă faptul că aceste rezultate sînt amuzante, ele întăresc ideea importanței pe care o au expresiile faciale în interacțiunile mamă-copil. În plus, chiar dacă mamele aparțin unor culturi diferite (chineză, respectiv anglosaxonă), cercetarea de față evidențiază caracterul universal al mesajelor nonverbale.

Aici se impune însă o întrebare perfect justificată: *la ce servesc toate aceste expresii?* Cercetările au demonstrat că modificarea expresiei faciale, a vocii și a mișcărilor corpului părinților permite menținerea interacțiunilor pozitive cu bebelușii. Diferitele expresii ale mamei îi ajută pe copii și îi învață să-și moduleze, la rîndul lor, starea emoțională (Papousek *et al.*, 1986). De altfel, o altă cercetare a evidențiat că expresia facială de „teamă" afișată de

mamă poate inhiba voința bebelușului în momentul traversării u
șărțulei (Sorce *et al.*, 1985)...

Concluzie

Este un fapt de acum dovedit că mamele uzează de trei expr
faciale care par a îndeplini trei roluri distincte în interacțiu
emoționale pe care acestea le au cu bebelușii lor, iar afirm
pare să fie valabilă indiferent de cultura de apartenență. Există
un ansamblu unic de expresii faciale care vin să completeze regis
vocal. Rămîne de aflat dacă, la rîndul lor, tații sau alte perso
decît cele din familia restrînsă a bebelușului procedează la f

Bibliografie

Chong, S.C.F., J.F. Werker, J.M. Carroll, J.A. Russel (2003), „T
facial Expressions Mothers Direct to their Infants", *Infant et C
Development*, 12, pp. 211-232.

Cooper, R.P., R.N. Aslin (1990), „Preference for Infant-Directed Sp
in the First Month After Birth", *Child Development*, 61, 1584-1

Ekman, P., W.V. Friesen (1978), *Facial Action Coding System
Technique for the Measurement of Facial Movement*. Palo A
Consulting Psychologistes Press.

Fernald, A. (1993), „Approval and Disapproval: Infant Responsive
to Vocal Affect in Familiar and Unfamiliar Languages", C
Development, 64, pp. 657-674.

Fernald, A., T. Simon (1984), „Expanded Intonation Contour
Mothers' Speech to Newborns", *Developmental Psychology*,
pp. 104-113.

Papousek, H., M. Papousek, L.S. Koester (1986), „Sharing Emotion
and Sharing Knowledge: A Microanalytic Approach to Parent-I
Communication", în C.E. Izard, P.B. Read (ed.), *Measuring Emo

(voi **2, p. 93-123), New York, Cauibridge**
in Infants and Children
University Press.
ce, J.F., R.N. Emde, J.J. Campos, M.D. Klinnert (1985), „Maternal
Emotional Signaling: Its Effect on the Visual Cliff Behavior of
1-Year-Olds", *Developmental Psychology*, 21, pp. 195-200.
tker, J.F., J.L. Pegg, P.J. McLeod (1994), „A Cross-Language
Investigation of Infant Preference for Infant-Directed Communication",
Infant Behavior and Development,
17, pp. 321-331.

!
|

6. Trebuie să vorbim cu bebeluşul în „limba * bebeluşilor"?

Influenţa fenomenelor prozodice[1] asupra segmentării discursului

Do Fa Fa# **Sol** **i**

Cîne-i copilaaaaaaaaşul maaaaameeeeeeei ?

îi vorbiţi copilaşului dvs. **exagerîndu-vă** intonaţia pe **un ton** cîntat şi lungind silabele, ca şi cum **aţi** vorbi unei **persoana cu** retard mintal? Dacă da, sigur vi se întîmplă să vă simţiţi u-c-ori cam **timpii, mi-i** aşa ? Asta cu atît mai mult cu **cit. dc** rauhS vreme, circulă **o** teorie conform căreia ar fi indicat să ne a **JJ**

...155

„pnf-i ' **a** « c'**U**ji ar fi adulţi, fapt care **i-ar** stimula să înceapă să „prunce" mai devreme...

, –ᵢ s.c-t îrcT'irile stau de fapt exact pe dos, iar psihologia populară ne face decîî să se înşele o dată în plus ?

„„O echipă de psihologi specializaţi **în** achiziţionarea **limbajului** a încercat să afle mai multe pe această temă.

Thiessen *ei al.* (2005) au întreprins o cercetare **pe** un număr de 40 de bebeluşi, cu vîrste cuprinse între şase luni şi jumătate şi şapte iu ni şi jumătate. Bebeluşilor Si se punea înregistrarea unei fraze **pronunţate de** o voce de femeie. Această frază cuprindea patru cuvinte lipsite de sens *(Dibo, kuda,* ***lagoti,*** *nifopa)* şi spuse fără **pauză,** în aşa **fel** încît era imposibil să se precizeze unde se sfîrşeşte unui şi începe altul.

Douăzeci de bebeluşi **au** auzit fraza rostită pe un ton obişnuit, de conversaţie Între adulţi (condiţia AD). Celorlalţi douăzeci de copii ii **s-a** pus o înregistrare **at** cărei ton, ai cărei ritm şi a cărei modalitate de pronunţare erau exagerate, după modelul folosit adesea cînd ne adresăm bebeluşilor (condiţia ID). Micuţii au ascultat de mai multe ori fraza respectivă în **timp** de un minut. După aceasta, subiecţii au ascultat cuvinte izolate din aceeaşi frază (de „exemplu *Dibo)* sau silabe din cuvintele respective (silabe amestecate, spre exemplu D/da), în vreme ce pe perete era proiectată o **lumină** intermitentă. Atît **timp** cît **copilul** urmărea proiecţia luminii pe perete, **cuvîntu!** continua să fie repetat, iar cînd el îşi întorcea privirea de 1a lumină, înregistrarea se oprea (studiile efectuate în prealabil au demonstrat că, **începînd** de la vîrste mici, copiii se concentrează mai mult asupra luminii la auzul unui **cuvînt** pe care îl cunosc). Cercetătorii au cronometrat **intervalul** de timp în care fiecare bebeluş. 155 privit lumina în diferite condiţii, atît în cazul cuvintelor, precum şi în cel al fragmentelor de cuvinte.

iu demonstrat că b i cu o intonaţie exagerată **(ID)** au recunoscui **î**

vreme mai îndelungată lumina în timp ce **ascultau** cuvinte **făcind*** parte din fraza înregistrată decît în **timp** ce ascultau silabe: izolate. Din contră, în cealaltă **condiţie** experimentala **fAD),** bebeluşii au privit în general mai puţin timp lumina, iar diferenţele;

i şi cea acordată

Concluzie

De multe ori se spun
dezvoltare armonioasă
Cercetările au demonstr
Segmentarea frazei în cuvinte distincte pare să fi **fost raciik&ia în condiţia** experimentală **ID.** Bebeluşii cărora li s-a pus în **preaiaD.1 re- gistrarea** frazei ID au acordat cu 25% mai **multă** atenţie cuvintelor a căror înregistrare au **ascultat-o** ulterior decît ceilalţi copii.

3 că, dacă părinţii doresc pentru copiii lor **o** , ar trebui să le vorbească ca **unor** adulţi, ă că lucrurile se petrec exact pe **dos, deci continuaţi să le** vorbiţi bebeluşilor **cu** intonaţia **tipică cu** care mameie au **făcut-o vreme** de secole. **într-adevăr,** aceasiS **manieră de a** lungi **vocalele** şi **de a accentua exagerat tonul pare ^ a d^ul** de eficientă pentru învăţarea limbii, iar instinctele părinţilor se dovedesc încă o dată **exacte.** De **altfel, în** mod sigur aţi **observat** deja ia bebeluşul **dvs.** preferinţa pentru această modalitate de pronunţare. Ei bine, continuaţi să o folosiţi, mai ales că efectul pozitiv al unei asemenea **intonaţii** nu se reduce Ia ¡ns^riim

după cum au demonstrat o serie de studii, ci, mai mult, **ea 1** ajută ' realmente să învețe mai rapid limba, fapt confirmat de cercetările

Bebeluşi.[1] pol n!entifk.a mai uşor cuvinte specifice din frazele **prorunţate** în manieră ID decît **atunci** cînd acestea **au** fost rostite **într-un** nins mai monoton, caracteristic conversaţiei pe care adulţii o aia intre ei **,AD)** Frazele scurte, ritmul lent şi vocea **cîntată** îi ajuta pe copiii aflaţi la **virste** foarte mici să segmenteze o frază în cuvinte, să identifice începutul şi **sfîrşitul** acestora[1] şi mai ales să ie distingă de alte zgomote si sunete,

Poate **că uneori** părem, **în** propriii ochi, oarecum idioţi cînd îi vorbim bebeluşului nostru **în** felul acesta, dar el va spune primele cuvinte mai devreme clacă ne adresăm **lui** ca unui copil mic[2] decît dacă îi vorbim ea unui adult. Prin urmare, nu **vă** mai simţiţi vinovaţi, pentru că, atunci cînd vă adaptaţi înălţimea melodică a vocii şi ritmul vorbirii special pentru a vă adresa bebeluşului **dvs.,** DU faceţi decît să-i daţi prima lecţie de comunicare !

— –

1. Bebeluşul pune în aplicare o strategie pentru a descoperi cuvintele limbii, analizînd frazele din punct de vedere prozodic. El efectuează o primă segmentare a discursului în unităţi graţie anumitor caracteristici (alungirea silabei finale, coborîrea tonului), care semnalează în general sfîrşitul unei unităţi prozodice. Apoi, bebeluşii analizează, în interiorul fiecăreia dintre aceste unităţi, probabilitatea unei tranziţii între diverse foneme. Încetul cu încetul ei devin capabili să descopere succesiunile de foneme cele mai frecvente. Pentru a înţelege că bebeluşii sînt nişte adevăraţi mici statisticieni, vezi Saffran *et al.* (1996).
2. Atenţie totuşi să nu confundaţi „limba bebeluşilor" cu folosirea unor cuvinte deformate (de exemplu, pronunţia *căsel* în loc de *căpel* sau *topilaş* pentru *copilaş*). Nu este deloc acelaşi lucru…

Bibliografie

Thiessen, E.D., E.A. Hill, J.R. Saffran (2005). „Infant-Directed Speech Facilitates Word Segmentation". *Infancy*, 7 (1), pp. 53-71.
Saffran, J.R., R.N. Aslin, E.L. Newport (1996). „Statistical Learning by 8-Month-Old Infants". *Science*, 274, 1926-1928.

corporala şi comportamentul

Aşezaţi o oglinză în spatele copilaşului dvs. în timp ce-i daţi de mîncare, în aşa fel încît să vă vedeţi proiecţia reflectată. Veţi avea surpriza să constataţi că deschideţi gura odată cu bebeluşul. O'Toole şi Dublin (1968)

2 la experiment nu a t, după încheierea mesei, că **şi-a** imitat copilul.

concluzie Din moment.

;ru **înseamnă** că ele **nu** produc în **mod ; comportament** în scopul de a**-i** determina pe

adică din capacitatea pe care o are o persoană de a se pune în locul celuilalt şi de **a** resimţi ceea ce resimte acesta. Cu **cît** persoana în cauză ne este mai dragă şi mai apropiată, cu **atît** te mai mare. Astfel, orice mamă are un grad mare de ă de bebeluşul **său,** ceea ce **reprezintă** o reacţie adaptativă. ai **mult** decît orice altă persoană, ea este capabilă să perceapă ceea ce poate simţi bebeluşul, în scopul de a-l proteja şi de a veni în **Întîmpinarea** nevoilor sale. Prin **urmare,** în mod automat, acest fapt va antrena mişcări ale gurii atunci **cînd** bebeluşul **mănîncă.** Acţionăm **în** acelaşi mod cînd facem grimase de **d în** vreme ce **un** prieten sau c fizice pe care le-a trăit ia **un** r

Bibliografie

O'Toole, **R , R.** Dublin (1968), „Bahy **feeding** and Body Sway: An Experiment în George Herbert Mead's «Taking the Role of the Other»„, în *Journal of Personality and Social Psychology,* 10, PP. 59-65.

8. Cît **de** disponibil trebuie să fiţi . pentru bebeluşul **dvs.?**

Disponibilitatea mamei şi comportament■/ *bebeluşului*

Nu este uşor pentru un părinte să ştie **plnă** ia ee punct **trebuie** să fie Ia dispoziţia bebeluşului său.

Unele mame cred că, pentru ca bebeluşul **lor** să se dezvolte **armonios,** trebuie să-î stimuleze în toate felurile posibil. De **antei,** din moment ce îti ***Momi,*** *învaţă să mă îngrijeşti!* scrie ca. dară vrei un **copil** supradotat, trebuie **să-l** stimulezi, lucrul **nu** poate fi pus 1a îndoială. Prin urmare, din trei în trei secunde, ele îi vor **pune** în mînuţă o nouă jucărie. Mai **mult,** se vor **nelinişti văzînd** că bebeluşul lor de 9 luni nu este în stare să îmbine două **cunun, cu** toate că pe cutie scrie destul de clar: „Începînd de la l- j.uif Nu îi vor lăsa nici un moment de respire, **crezînd** că trebuie **^-j** solicite cu orice preţ. Vor trece, **în** interval de un sfert **de ori u-** la jucărie la jocul de construcţii, şi de **la** jocul de construcţii ia povestea pentru copii citită cu intonaţie emfatică, pe fondul muzical al unui CD **conţinînd** best-off-uri ale cîntecelor pentru u**>pii,** cumpărat 1a preţ întreg de la magazinul din colţ. Bebeluşul ma: are **pic** de răgaz, **pentru**

că, exact în momentul **în care urmează** să adoarmă, jocul electronic **instalat la** pătatul lui începe să proiecteze pe plafon literele **alfabetului** pe care **în curînd** va trebui să le **spună pe de** rost...

Pe de altă parte, unii bebeluşi îşi petrec cea mai mare parte **a** timpului liber (în afara meselor) aşezaţi într-uri scăunel în faţa

i ¡^ **i> 3** girafă de **piuş** în braţe. A te mulţumi să stai lîsgă **copii** ca o **inorniie** este o atitudine Ia fel de discutabilă.

p u , î n ţ e l e s deja că, în materie de disponibilitate, este de preferat calea de mijloc.

Haideţi să vedem cît de utilă îi este bebeluşului o mamă „disponibilă”.

Sorce şi **Ernde** (1981) au **studiat în** ce măsură **„disponibilitatea'¹** mamei poate influenţa înclinaţia spre explorare şi joc a copilului. 40 de mame şi bebeluşii lor (de 15 luni) **au** fost convocaţi ia laborator şi au fost împărţiţi în două grupe:

— în una dintre condiţiile experimentale, mamele, considerate **„nedisponibile”,** trebuiau să stea **aşezate pe** un scaun şi, timp de 15 minute, să răsfoiască o revistă. în acest timp, bebeluşul se juca pe Jos în mijlocul încăperii. **Ele nu trebuiau** să răspundă niciodată solicitărilor copilului.

nibile”, nu citeau reviste, ci, spre deosebire de cele din primul grup experimental, erau autorizate să se exprime în plan emoţional în relaţia cu copilul. Bebeluşul era aşezat pe o păturică şi se **juca.** La un moment **dat,** în **încăpere** apărea un **robot telecomandat care se apropia de copil.** Cercetătorii notau toate reacţiile bebeluşilor în cele – două situaţii (mame „disponibile” şi mame „nedisponibile”). Rezultatele au demonstrat **că** disponibilitatea mamei are un impact important asupra comportamentului **copilului.** Bebeluşii mamelor **„nedisponibile”** s-au **dovedii** a **fi** mai puţin veseli şi mai puţin activi. în plus, explorarea **(vizuală şi** tactilă) a **roboţelului** s-a produs destui de Izolat. Dimpotrivă, în cealaltă situaţie, cînd informaţia emoţională a mamei era disponibilă, **situaţia devenea în mod** cert **mai puţin ambiguă pentru bebeluşi,**

I care se adaptau mai uşor la i robotul (ceea ce ceilalţi bebe

Experimentul a dovedit că **simpla** prezenţă a **mamei** alături de j nu este suficientă şi că **„disponibilitatea** sa reală” **î-r>u- r cie** explorare **la copil. în** acest context, **trebuie** precizată însă şi **c 1** în care mama **(sau tatăl) răspunde** la s

fiind un aspect crucial. O mamă poate fie să-şi stimuleze copilul (adică să-l incite, să l determine să utilizeze o anumită jucărie), fie să răspundă într-un mod „adaptat ", adaptarea fiind considerată reuşită atunci cînd mama oferă răspunsuri prompte şi adecvate la e copilului şi, în plus, cînd este c **iereu în locul** acestuia. **Prin urinare, ce ar fi de** dorit? ***i*** în 1978, 3

Stimularea

Riksen-Waltraven a realizat un st ...155

consecinţele celor două strategii materne.

i cu privire |a

În cadrai experimentului, cercetătoarea **le-a** cerat **părin^or s** o sută de bebeluşi în vîrstă de 9 luni să se

comporte într-un anume id **în timpul unor activităţi comune, între care jocul. Riksen-Walraven** a ales apoi părinţii al căror nivel de stimulare şi de **adaptai** e

în intervalul a trei luni, părinţii trebuiau fie **să-şi „ copilul, fie** să răspundă **în** mod „adaptat” **la** s **După aceste trei lu**

în engleză, *ajuste* în franceză. Vezi Pecheux (1990).

dimpotrivă, bebelaşii ai căror părinţi s-au „adaptat” la cererile joc explorau mai mult obiectele şi remarcau mai repede diferenţele dintre acestea.

Pentru cercetătoare, o adaptare reuşită antrenează un sentiment competenţă şi, prin urmare, o înclinaţie mai pronunţată spre dorare şi comportamente mai îndrăzneţe.

Concluzie

în afara meselor §1 a activităţilor de îngrijire, simpla prezenţă a

ziarul
părintele să-şi arate disponibilitatea
semenea atitudine va avea un real
emoţionale,
sociale şi de
suficientă. Este important faţă de copii, mai ales că o a

efect asupra comportamentelor sale emoţionale.
explorare.

Aşa stînd lucrurile, trebuie să precizăm calitatea acestei dispe-nibilităţi. Numeroşi părinţi trebuie să înveţe să se „adapteze" la solicitările bebeluşului. Graţie răspunsurilor regulate ale mamei şi ale tatălui, bebeluşul va înţelege că poate să acţioneze asupra mediului înconjurător şi să anticipeze acţiunile celorlalţi. Dacă părinţii nu răspund sistematic în locul lui, ci îi lasă timp de acţioneze, bebeluşul se va simţi mai competent şi îşi va dezvolta mai bine atenţia în acţiunea de explorare a obiectelor

Ca ultim sfat, evitaţi să anticipaţi şi să devansaţi sistematic solicitările bebeluşului. Intervaniţi doar atunci cînd situaţia o cere, de exemplu atunci cînd copilul dă semne de dificultate în mînuirea unei jucării noi sau atunci cînd solicită un pic de atenţie.

î copil nu este

46 100 de

Bibliografie

Pêcheux, M,-G- (1990), **„L'ajustement** parental ; un concepi utile ef

flou", *L'année psychologique,* **90,** pp. 567-583. Sorce, **J.F,** R.N. **Emde** (1981), „Mother's Presence is not Enough/ Effect of Emotional Availability on Infant Exploration5", *Developmental, Psychology,* 17, 6, pp. 737-745. Rikseri-Wairaveri, J.M. (1978), „Effect of Caregiver Behavior on Hatritmtaj. Rate and **Self**-Efficacy în Infants", *International Journal of Behavioral Development,* 1, pp. 105-130.

£

9, Puteţi ghici sexul copilului **dvs.** încă nenăscut?

Abilitatea femeilor de a prezice sexul copilului

Cînd rănrîneţi însărcinată, prima întrebare pe care **v**-o pun cei **din** jur, poate chiar înainte de a afla dacă **vă** simţiţi" bine, este **următoarea** : „E fată sau băiat ? „.

copiîui

Dacă încă nu ştiţi, răspunsul va veni prompt: „Dacă burta este rotundă, e fată, dacă e ţuguiată, e băiat", sau : „Daca **libickmi** îţi scade **în** timpul gravidităţii, e băiat, dacă creşte, e fată", **sau :** „Dacă linia mai întunecată de **pe** burtă este scurtă, e băiat, dacă este mai lungă, e fată", sau, în sfîrşit: „Dacă eşti melancolică şi simţi o greutate mai mare pe partea stingă, e băiat, dacă eşti veselă şi simţi o greutate mai mare pe dreapta, e fată".

1**c** -v ,” u eşti” de ghicire a sexului bebeluşului este

hj e în,t nu n latontă recurgerii sistematice la ecografic,

1 Un grup de trei cercetători (Perry, Di Pietro şi **Costlgan,** 1999) I aus

stafie **ca re: a** se poate afla rapid se? păunii crf uoc i, ». lai ^ nu le spună d o **fctua** *:A* nedorind să afle sexul bebeluşului fie pentru că acest lucru „ie este indiferent, **intrucît** grija lor principală este legată de , fie pentru că vor să păstreze surpriza i **(Wu** şi **Eichman.** 1988). **în** aceste condiţii, o serie de cercetători şi-au propus să verifice

apar ca fiind complet i grup de trei ce

1. în 1996, în

97% dintre i

2. De exemplu

Din 66 de f

t la fetuşii de sex

selecţionat, într-un centru medical, un număr de 104

i de 472 de femei, 75%

e de 3%). în 10% dintre cazuri, a fost lui fătului (Harnngton ***ei al.,*** 1996).

ae grave de vomă survenite pe timpul ₑ e (Hsu şi Witter, 1993). Acest fapt s-ar pui

şi Segalowitz, 1980).

8 insarcinate în **18** s 2 ⁷n principal din cauză că au dorit să păstreze surpriza pentru **momentul** naşterii. Subiecţilor ii s-a distribuit un chestionar care – **trebuia** completat cu pronosticul pe care-l aveau în legătură cu se/uf copilului (fetiţă sau băieţel?), apoi fi s-a cerut să precizeze ₜ De ce anume se bazau în previziunea făcută (comparaţie cu sarcina precedentă, eventualele vise pe care le-au avut în legătură cu sexul copilului, modul în care era poziţionată sarcina, diverse senzaţii, credinţe etc.). S-a ; pentru aflarea **sexului** bebeluşului, apoi, pe **baza s** ■au făc

ţilor şi n

că r

: tehnici propuse de t puţin exacte **sub** s

[illegible] ceştei infor-
[illegible] ut asocieri între răspunsurile anterioare ale subiec-
[illegible] ealitatea concretă.

Rezultatele au demonstrat
sexul bebeluşului, iar diferit

! la prima sarcină nu au avut un procent **mai** mare de reuşită. Totuşi, studiind puţin cifrele., cercetătorii au observat un aspect **interesant...** Mamele **cu un nivel** de instrucţie mai înalt (bacalaureat + 4 ani de facultate) au reuşit să ghicească sexul copilului în 71 % dintre cazuri, în vreme ce cete cu **studii** medii nu au **făcut-o** decît în 43% dintre cazuri. Mai mult, cele care şi-au fondat **predicţiile** pe vise şi senzaţii au identificat corect sexul copilului într-un procent

faţă de 41%).

Concluzii

Studiile au demonstrat că, în general, femeile nu sînt buni prezicători în acest domeniu, chiar dacă mamele care au un nivel de instrucţie mai înalt se dovedesc mai exacte decît celelalte, din motive care

c<

Dacă doriţi să aflaţi sexul bebeluşului **dvs.** înainte **de** naştere, **lăsaţi 1?** parte **metodele** „băbeşti". întemeiaţi-vă pronosticul nxai degrabă pe vise şi senzaţii şi, cu un pic de noroc, veţi face o predicţie corectă...

. K., V. Armstrong, J. Aquilins si **S.** Campbell (1996), „Fetal Sexing by Ultrasound **în** the Second Trimester: Maternal Preference **and** Professional Ability", *Ultrasound Obstet. Gynecol,* 8 (5), pp. **318-321.** su, C.D., F.R, Witter (1993), „Foetal Sex a **Gravidarum", h** 40, pp. 63-64.

Petrie, B., S.J. Segalowitz (1980), „Use of Fetal Heart Rate, Other Perinatal and Maternal Factors as Predictors of Sex", *Perceptual and Motor Skills,* 50, pp. 871-874.

Perry, D., **J.A.** Di Pietro, **K. Costigan** (1999), „Are Women **Carrying** Basketballs Really Having Boys? : *Birth*, 26, pp. 172-177.

Wu, J., A. **Eichmann** (1988), „Fetal Sex Identification ans 63 (1), pp. 199-202.

10. Trebuie să avem mulţi copii **pentru** a fi fericiţi?

impactul fertilităţii asupra satisfacţiei de viaţă

Unii vor **răspunde** că da, cu **cit** ai mai mulţi copii, cu atît eşti mai fericit... Dar putem fi oare foarte siguri că e aşa ? Să fie ade\ arat că fericirea creşte odată cu numărul de copii ?

f ir, 2002, trei cercetători **(Kohler,** Behrman, Skytihe) de ia Un.ver-'

a Sitaies din Pensyivania şi de ia **Sputhern** Denmark, **ocupîndu** se -

| de acest subiect, au realizat o cercetare care avea drept scop

_ determinarea relaţiei dintre starea de **bine** şi numărul de copii

r Ei au utilizat un chestionar pe care bau trimis Sa mai **mulie mii** de

* gemeni danezi, născuţi între 1931 şi 1982. Documentul cuprindea

* tot felul de întrebări legate de sănătate, greutate, înălţime, nivel

[1] de instrucţie, profesie, fumat, de numărul şi sexui copiilor pe „ | care i-au avut, de vîrsta ia care au avut **primul** copil, de vîrsia la

r care s-au căsătorit etc.

| Gemenii trebuiau apoi să răspundă la un chestionar care evalua

r starea lor de bine subiectivă globală, nivelul satisfacţiei de

[2] şi, **în** esenţă, **cît** de fericiţi erau: **„Dacă** aveţi în vedere 1 .

: ar este aspecte, cît de fericit sînteţi cu viata dvs.?" *(foarte satisfăcut, '*

; satisfăcut, nesatisfăcut, deloc satisfăcut),
i Cercetătorii au comparat apoi răspunsurile date de fiecare pereche

c oe gemeni. Bineînţeles, persoanele chestionate ignorau făptui

î cs cercetarea urmărea **în** realitate relaţiile dintre anumite întrebări

[3] cf nivelul de fericire resimţit.

>-a subiecţii *cu* [1T] si- – -prinse între 25 şi 45 de ani, rezultatele

- au demostrat că:

i ni *uji* înt **în** generai **fericiţi,** 50% dintre ei dedarîndu-se **h r^ rte** satisfăcuţi";

p-i îsicî iteresant lucru a fost că gemenii care aveau un **C0(.** ii «r **ieciarau** mai fericiţi **dec.ît** cei care nu aveau nici **unui.** un prim copil augmentează **în rnod** sensibil fericirea **-u.** -ti ai cărei **nivel creşte** chiar cu **75% ta taţii** al căror i copil este **băiat,**

-e priveşte următorii copii (începînd cu ai doilea), ^ro e au dovedit câ aceştia au avut un efect negativ c 1 rii de bine subiective a femeilor, iar asupra bărbaţilor it nici un efect. La femei, fiecare copil în afara **primului** născut scade **indicatorul** de fericire cu 13%, iar un **i** [3] trei copii după **primul** născut anulează aproape îrt **unalitai** efectul pozitiv generat de apariţia primului copii.

Dimc [1] ia persoanele de 50-70 de ani, contrar ideilor **precon-** ep i» î *i de a avea sau nu copii nu influenţează cu nimic eiu-- – iu le fericire.

Concluzie

Rezultatele acestei cercetări, întemeiată pe corelaţii, sînt surprinzătoare. Dar este important să semnalăm că ele nu **vizează „decît sentimentul** de satisfacţie generală, care **nu** trebuie confundat cu dragostea pe care **i-o** purtaţi fiecăruia dintre copiii pe care îi **aveţi** Dragostea **pentru** copii este cu totul altceva, iar cercetarea prezentată nu se ocupă de această chestiune.

H.P., J.R. **Behrman.** A. Skytthe (2002), „* .”..,.., , -

Happiness? The Effects of Partnerships and Fertility on mil-
Being”, b™..,^----------.. ' 31 (3),
pp. 407-445.

2 Oele cinci simţuri ale bebeluşilor

Sumar

11. Cum văd bebeluşii?
Dezvoltarea văzului la nou-născut 57

12. Ce preferă bebeluşul? Figura zîmbitoare
a sterotii mai mari sau cuva maşinii de spălat?
Preferinţa bebeluşilor pentru figuri umane 61

13. Ce l-ar uimi mai tare pe bebeluşul dvs.: un om
cu trei mîini sau un om cu trei ochi?
Percepţia figurilor umane şi a corpurilor 64

14. De la ce vîrstă începe bebeluşul dvs. să se recunoască într-o
oglindă sau într-o fotografie?
Dezvoltarea precoce a identificării vizuale a propriei persoane 66

15. Nou-născutul dvs. preferă vocea dvs. celei
a unei necunoscute?
Recunoaşterea vocii mamei la nou-născut şi la făt 69

16. Trebuie să închideţi televizorul cînd îi citiţi
bebeluşului o poveste?
Sensibilitatea bebeluşilor la zgomotele de fond 72

17. În bebeluşul dvs. zace un mic Mozart?
Memoria bebeluşilor în ceea ce priveşte experienţele muzicale .. 77

18. Ce anume atrage mai mult un bebeluş? Vocea mamei
sau figura ei?
*Influenţa semnalelor vocale şi faciale ale mamei asupra
comportamentului bebeluşului* 80

19. Ce preferă bebelușul dvs.: să-i cîntați *Douăzeci pitici veinici* sau să asculte ultimul hit al lui Céline Dion?
Preferința bebelușilor pentru cîntecele pentru copii 85

20. Ce îl interesează mai mult pe bebeluș: ca mama să-i vorbească sau să-i cînte un cîntec?
Răspunsul bebelușului la vorbele și la cîntecele părinților 86

21. Bebelușul dvs. știe ce înseamnă gustul bun înainte de a suge pentru prima dată în viață?
Expresiile faciale ale nou-născuților la diferite gusturi 89

22. Nou-născutul dvs. preferă lapele matern sau pe cel industrial?
Preferința nou-născutului pentru mirosul laptelui matern 93

23. Bebelușul poate să-și recunoască mama doar după miros?
Preferința nou-născuților pentru mirosul mamei 95

24. Nou-născutul este sensibil la mirosurile plăcute și la cele neplăcute?
Expresiile faciale, comportamentele și localizarea mirosurilor la nou-născuți 98

25. Nou-născutul dvs. „vede" la fel de bine cu mîinile ca și cu ochii?
Transferul intermodal „tactil - vizual" 101

26. Corpul nou-născutului „fuzionează" cu adevărat cu corpul mamei?
Perceperea sinelui la nou-născut 103

1.1. Cum văd bebelușii?

ă de circa 60 de ori ce înseamnă că nu

Astfel, un nou-nfiscu

tai mică î" raport cu c
ajunge ?ă fie de doar cinci ori mai slabă de **i (Fantz. Ordy,** Udelf, 1962). Dar care este î
ceea ce priveşte acomodarea – capacitatea de a varia curbura cristalinului pentru a obţine o imagine clară, în funcţie de distanţa faţă de obiectul văzut ? Ei bine, la bebeluşi, acomodarea cristalinului prezintă un nivel foarte scăzut, ceea ce înseamnă că imaginile pe care le percep aceştia sînt mai degrabă inexacte. Între 20 şi 75 cm, imaginea este totuşi mai clară, pentru că, în acest interval, acomodarea funcţionează într-o oarecare măsură (Banks, 1980). Începînd de la două luni, acomodarea se ameliorează şi, lucru uimitor, la trei luni şi jumătate, ea devine superioară celei a

Dezvoltarea văzului ta nou-născut

hă vreme crezut că bebeluşii se nasc orbi şi că abia mult **:**
tîrziu reuşesc ?3 vadă corect... Astăzi se ştie însă că un

adulţilor, din moment ce le permite bebeluşilor să vada clar un obiect situat Ia 5 cm, ceea ce nu se **întimplă.** la adulţi > **-.bliu,** 1985). încercaţi să citiţi un text ţinînd foaia la 5 cm ! ;

Cît despre cnnpul vizual,, dacă cel al adulţilor este de **i «U grade,** cel al **unui nou-născut** este limitat ia 60 **de grade,** c[1] se" dezvoltă mai lent în timpul primelor două luni de viaţă, apoi creşte rapid pînă la 8 luni **(Swartz *et al.,*** 1987).

Pe baza seriilor de fotografii din figurile 3 şi 4, se obser* ă **că** bebeluşul îşi percepe mama mult mai clar de la

treizeci de cerurnevi decît dacă aceasta se află în uşa camerei...

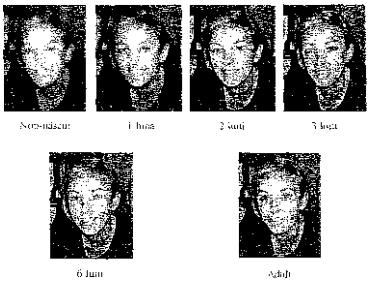

Figura **3.** Figura mamei văzută de **la** 30 de cm, în funcţie de vîrstă

Tot cu privire la văz, ne **mai** putem pune **unele** întrebări în legătură cu modul **în** care se deplasează **ochii** bebeluşilor. **Cind**

urmăriţi cu privirea un obiect, deplasarea globilor **oculari** în orbite este **cursivă** şi lentă, dar care este situaţia în cazul bebeluşului **dvs. ?**

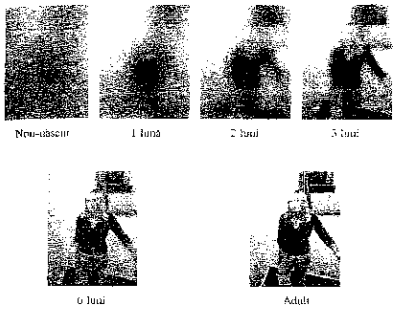

t'igura 4. Vederea la distanţă de 3 metri, în funcţie de vîrstă

Cercetătorii au prezentat unor bebeluşi un obiect negru care se deplasează pe un fond alb, propunîndu-şi să observe dacă aceştia îl urmăresc cu privirea în mod cursiv sau sacadat. Rezultatele au evidenţiat faptul că nou-născuţii şi bebeluşii de cinci saptâmîni sînt capabili să urmărească ţinta atît timp cît aceasta se deplasează lent, dar de îndată ce viteza de deplasare a obiectului creşte, fixarea Sui cu privirea comportă mişcări intermitente (Roucoux ei *al.,* **1983; Kremenitzer** *et al.,* **1979). Utllizîr.d o altă metodă, care constă în măsurarea deplasării Unei imagini luminoase pe cornee, altă echipă de cercetători a**
[a]mc f at că **40%** dintre nou-născuţi urmăresc fluent **obiectul** i a n p acesta se deplasează cu 87secundă **(CHarile'** *et a!,* **tu**[3] â abia începlnd **cu** vlrsta de 12 iuni acest lucru se tid **¡t** de **vite**

Concluzie

Toate cercetările au reliefat faptul că, c

ulomotor Measures of Visual Development", Krasnegor (ed.), *Measurement of Audition and of Postnatal Life : A Methodological Overview* Ablex.

Development of Visual Accomodation During Child Development, 51, pp. 646-666.

tet, C. Demidt, D. Querleu (1993), „Application de la technique photo-oculographique à l'étude de la poursuite visuelle au cours des premiers mois de la vie", *Bulletin société ophtalmologique française*, 11, 973-978.

„Behavioral Assessment of Visual Acuity in Human Berkley, W.C. Stebbins (ed.), *Comparative Perception*

este limitată **în** raport cu **cea a** unei persoane adulte, **ea 'ftnr.h"** totuşi funcţională. Un **nou-născut** vede neclar, dar vede. m vedea din ce în ce mai **bine.** La naştere, el vede **suficiem** d- l-ine pentru a putea să perceapă ochii mamei, gura ei şi chiar o 'nu^a aşezată pe nasul acesteia, cînd este luat în braţe. Dacă vă depia^ ^ prin camera **unui** bebeluş de cîteva **săptămîni,** veţi p că acesta vă **va** urmări cu privirea, chiar dacă poate cu un pir **< întârziere,** mai ales dacă **vă** deplasaţi cu viteză.

Bibiiografie

>\slm R N '1985), „**< în** G. **Gottlieb, N.A.**

. ion *n the First Yea* top. 391-415), Norwood, **N.T.** Banks, M.S. (1980), „The

Early Charlier, J., C. Buqi

Dobson, V. (1990), Infants", **în M A** New York, Wiley, pp. 487-521

Paptz. r • ' .1 ¹ ■ f 1 ^ HH-if . f lamc'n^ f Fat-c r

Visirn în 1 lf?-lţs Dj*"*ng t*V Fl*"Sr fi n< iᶜ''>7 7'? Zwpt,lC~i\
P

«„d Pfr^to/s a n! P v, – icu 55 ;p Q] ,

„rcniernt" ; ' ᵣ F ' ' „ I K e

Sn no"¹ ui» E – M<>-> pr t ***<l"*** • tj >b În'am , ***Cᶫ" a '}*** *„„ ,,*

Rnucoux ᴬ ^ Cui"e > Ros -ou? 1ᴬP U i)evf;ii>p'îicnr • „ Fixau n and Fu ^ '» F*e T T<• *\n<en – r Hun Fi ᵣmt ^a'Hopmen u *Bratn Research.* 10. op. 1j3-13v. Sch^irtz T x D b^rn D ¹ Sa d-tion T * ₘ f i₀f . ₙ D un

ᴵ'j . i- Í „c^, (- „„ ,ì ,, ^ ^

Shap" ₙ₁ì -₁₇<»,, ᵧ , r iₙf p v? /r < Kc^earfŞ, „7 j.p ^lfil-2 í

12. Ce preferă bebeluşul? Figura **zîmbitoare** a surorii mai mari sau **cuva** maşinii de spălat?

Preferinţa bebeluşilor *pentru figuri umane*

Bebeluşii **sînt** oare mai „receptivi" Ia figurile umane decît la obiecte de **altă** formă ? Răspunsul este **afirmativ,** dacă ne orientăm ducă diverse lucrări de specialitate...

într-o maternitate, Goren, **Sarty** şi Wu (1975) au prezentat unui număr de 40 de bebeluşi, **ia** nouă minute de la naştere, o figură umană **normală** şi una asimetrică (gură, ochi şi nas în dezordine) ş' eu **observat** că **bebeluşii** îşi întorceau ochii şi capul **mai mult** pentru a urmări figura normaîă decît pe eea asimetrică.

: se produc încă uc l_a

bebeluşii să fi perceput orice alta figură, sugerează că încă

ascut la figurile umane. Este de altfel i şi alte cercetări (Johnson *ei al* , 1991 ;|

|*et al,* 1996).

A şa stată lucrurile, cercetătorii şi au dus mai departe investigaţiile şi au arătat că nou-născuţii în vîrstă de doar cîteva ore cărora li se prezintă diverşi stimuli privesc mai mult partea superioară a obiectelor decît partea lor inferioară, ceea ce ar presupune că, încă de la naştere, bebeluşul este pregătit pentru apariţia, pe baza experienţei acumulate, a unor procese din ce în ce mai specializate consacrate figurilor umane.

De **altfel, nou-născuţii** în **vîrstă** de **patru pînă la şapte ore** cărora li se prezintă, într-un **interval** de timp destul de îndelungat (Douăsprezece minute), doi stimuli diferiţi (un pătrat şi o figură u**.nana modelată din plastic)** manifestă **o respingere** specifică, **observabilă**

ia nivelul privirii, pentru figura umană imobilă. Într-o primă **etapă, bebeluşul observă cu predilecţie** figu;a care după aceea nu o mai priveşte deloc, în vreme ce pi»raui continuă **să fie** urmărit într-un mod mai constant **(Langher** ei *al,* 1998). S-ar părea că nou-născuţii se aşteaptă (şi speră) ca figura umană să scoată sunete şi să facă mişcări, dar r.,m **lor** sînt anulate, şi **ci:.,**

aceasta rămîne imobilă, speranţele
tendinţa copiilor de a evita s-o privească.
Pătratul nu anulează
evitat. Aceasta ar în
i nici o expectanţă şi, prin urmare, nu este **i că,** pentru
bebeluş, figura u.[1].ar.ă

a de a

; potenţial purtătoare de mişcări, ceea ce presupune că

umană de orice alt obiect al percepţiei, precum şi e ; biologică
de cea **nebiologică.**

Concluzie

Chiar dacă au ştim cu exactitate ce anume percepe un
bebeluş Ia o figura umană, se pare că acesta este mai dispus
să reacţioneze la o **figură** umană **decit** la oricare alt obiect,
cu condiţia ca aceasta să nu fie imobilă.

a ai ei şi adoptă un aer i

Ce comportamente sînt de evitat? Să vă aplecaţi peste
pătuţui bebeluşului şi **să-l** priviţi cîteva minute **cu un** aer
impasibil. Acest lucrt nu îi va plăcea cîtosi de puţin[1].

Goren, C.C., M. Sarty, P.Y. Wu (1975), „Visual Following a

56 (4), pp.. 544-549. Gusella, J.L., D.W. Muir, E.Z.
Troriick(1988), „TheEf

Matemal Behavior During an Interaction on 3- and **6-Months**
Old's Affect and Attention", *Child Development,* 59, pp. 1111-
1124. Johnson, M.H., S. Dziurawiec, H.D. Ellis, 1. Morton

(1991), „Newborns Preferential Tracking of Faces and its Subsequent Decline”, *Cognition,* 40, pp. l-20.

Langher, L” M. Cecchini, C. Lai, B. Margozzi, T. Taeschner (1998),

„Visual Behavior towards a Still Face or Birds?”, *International Conference on Methods and Presented at the Techniques in Behavioral Research*, Groningen.

Umiltà, C., F. Simion, E. Valenza (1996), „Newborn's Preference for Faces”, *European Psychologist*, 3, pp. 200-205

C. Turati, C. **Uniiita** (2002),

13. Ce l-ar uimi mai tare pe bebeluşul dvs. un om cu trei mîini sau un om cu trei ochi?
'

Percepţia figurilor umane şi a corpurilor

Un bebeluş ar găsi bizar să vadă că, de pe o zi pe alta, tatălui său i-a crescut în vîrful capului un picior? Slaughter, Stone şi Reed (2004), trei cercetători de la universităţile din Queensland şi Denver, şi-au propus să afle începînd de la ce vîrstă bebeluşii identifică forma şi structura corpurilor şi a figurilor umane.

Ei au prezentat unor bebeluşi cu vîrste cuprinse între 12 şi 28 de luni patru imagini reprezentînd figuri şi corpuri umane. Una dintre figurile prezentate în respectivele imagini era „tipică" (adică normală), iar cealaltă avea ochii, nasul şi gura deplasate (nasul era plasat mai jos de gură etc.). Cît despre celelalte imagini, una dintre ele reprezenta un corp „tipic", iar cealaltă, un corp „anormal", ale cărui membre nu erau aşezate la locul lor natural (de exemplu, braţele porneau din cap).

Psihologii au cronometrat apoi timpul pe care copiii îl petreceau privind cele patru imagini şi au remarcat următoarele.

- copiii mai mici (de 12 luni) au privit la fel de mult imaginea corpului „anormal" ca şi pe cea a corpului „tipic". Dimpotrivă, cînd li s-au prezentat cele două imagini cu figuri umane, ei

3J arjfdat 'i<ai nuna -->emis fiaur ano-r-s[1]? d<jcă *a**se oare t „cma pe'«*rj kA* ac aesit această 'mso.pe surori rcătoa.? d mpoti[1] ă iai mi" ^t fâ[r] jf di.ercn a ntre <-eie

d'^. [5] i de c^-p-> > umane s au obser n ai nw+â

/re-n^ nagn«[5]? -or pul j* ar»jr-na' 'tecii pe o<=a 3 co[r]pu> ji j.tiDic", îaut foarte uimitor.

Concluzie

Experimentul prezentat indică faptul că „aşteptările" bebeluşilor în ceea ce priveşte figurile umane se dezvoltă mai devreme decît cele legate de corpurile umane, ei identificînd structura normală a feţei înainte celei a corpului.

De ce oare bebeluşii au dezvoltat asemenea procese? Poate

pentru că este capital ca ei să identifice şi să recunoască figuri. Pentru un **nou-născut** este foarte important să-i recunoască pe cei care se ocupă de el, prin urmare, este important, chiar vital, ca ei să dezvolte procese de identificare importante în privinţa figurilor umane, cărora chiar şi noi, adulţii, ie **acordăm** o mare atenţie.

1 (2004),

Un bebeluş va învăţa mai rapid să recunoască surîsul mamei sau privirea admirativă a tatălui decît corpul acestora.

v., V.E. Stone, C.L. i : Similar or Different? 13, pp. 219-223.

14. De la ce **vîrstă începe** bebeîuşu! **dvs.** să **se** recunoască într-o oglindă **sau** într-o fotografie?

Dezvoltarea precoce a identificării vizu. , a propriei persoane

Puneţi un pic de ruj de buze pe nasul bebeluşului dvs. rară **, apoi** aşezaţi-I **în faţa** unei oglinzi **şi obsen** sn-i să-şi dea seama comportamentul…

Cu asta s-au distrat trei cercetători care şi-au propus să studieze reacţiile bebeluşilor puşi în astfel de situaţii (Courage *et al.*, 2004).

La experiment au participat 90 de bebeluşi (34 de băieţi ş: 06 de l fete) cu vîrste cuprinse între 15 şi 23 de luni. Odată ajuns la ; laborator, copilul era aşezat pe jos pe o păturică şi era îndemnat să se joace cîteva minute ca să se familiarizeze cu noul n

fotografie în care prindea **numai** faţa bebeluşului. **După a** testul „petei roşii" (care de fapt era albastră): bebeluşului, care era aşezat într-un fotoliu, i se dădea o oglindă în care el

5 timp de cinci minute. După acest ***ir a*** luată. însoţitorul copilului îi ştergea apoi acestuia **nasul** cu **o batistă în care era** pus **un '** colorant **albastru** inodor şi, bineînţeles, netoxic. După o perioadă de **30 de secunde în care copilului i se distrâgea atenua** n nou în faţa acestuia, sar **cercetaio.uî;**

¡ctiile vreme de 90 de secunde. DE îşi a^ngea nasul, concluzia era că el a identificat imaginea din **ugnnoa** ca fund propria imagine;

tfect Jl fotog.afiei trei fotografii de bebeluşi de aceeaşi vîrstâ **(întie** coif- şi îotografia subiectului) erau prezentate **copilului** de **ire. ori** consecutiv, acesta fiind provocat să-şi identifice figura **în** fiecare dintre cele trei serii. Pentru aceasta, i se punea următoarea întrebare: „Unde este (numele copilului)?". Pentru a elimina posibilitatea unei alegeri corecte aleatorii, copilul trebuia să facă o identificare precisă **în** cei **puţin** două ain cele trei încercări. Cercetătorii au luat ca indiciu al **recu-**

noaşterii un interval de timp mai îndelungat acordat unei fotografii, întinderea mîinii către aceasta sau identificarea verbală corectă.

Rezultatele au demonstrat că, în ceea ce priveşte testul oglinzii, recunoaşterea exactă a propriei imagini se produce în jurul vîrstei chimb, la 16 de 17 luni, cînd copilul începe să-şi atingă nasul. În s luni deja, **un** bebeluş care se vede în oglindă cit o pată în mijlocul feţei începe să. se comporte în mod neobişnuit (privire fixă timp

sau supărare, dar m afara comportamentelor dirijate). La 18 luni şi jumătate, bebeluşii devin adevărai „maeştri" în percepţia propriei persoane : de îndată cu se văd în oglindă, ci îşi atinge nasul.

Cît despre fotografii, vîrsta medie a recunoaşerii de către jumătate. copil a propriei figuri este de 18 luni şi

Concluzie

aceasta s-a întîmplat poate din cauza imobilității imaginii fotografice. În orice caz, experimentul demonstrează că identificarea individului se produce în timpul celui de-al doilea an de viață, în mod progresiv și fără salturi bruște.

Aceste cercetări pot fi puse în legătură cu amnezia din primii doi ani de viață[1]. Într-adevăr, amintirile autobiografice nu debutează deșît odată cu apariția conceptului de sine, prin urmare cum ar putea cineva să-și amintească ceva despre sine înainte de a avea conștiința sinelui, adică cel mai devreme în jurul vîrstei de 18 luni?

Bibliografie

Courage, M.L., S.C. Edison, M.L. Howe (2004) „Variability in the Early Development of Visual Self-Recognition", *Infant Behavior and Development*, 27, pp. 509-532.

Howe, M.L., M.L. Courage, S.C. Edison (2003), „When Autobiographical Memory Begins". *Developmental Review*, 23, pp. 471-494.

1 Nici un adult nu este capabil să-și amintească vreo întîmplare dinaintea vîrstei de doi ani (Howe *et al.*, 1994). Bineînțeles, conservăm amintirea „cunoștințelor procedurale" învățate înainte (cum să ne servim de o furculiță, cum să ducem un obiect la gură etc.), precum și „memoria semantică" (numele lucrurilor: *furculiță* etc.), dar nimic din sfera „memoriei autobiografice" (nu-mi mai amintesc ziua în care am ținut în mînă pentru prima dată o furculiță sau ziua în care am reușit să mă servesc corect de ea).

<¡5. Nou-**născutul dvs.** preferă vocea **dvs.** celei a unei necunoscute?

Recunoaşterea vocii mamei ia nou născut şi fa făt

Ţin'iei mame le place **să-şi** imagineze că bebeluşul căruia joc-a: i au dat viaţă este deja ataşat de ele şi că le recunoaşte şi du?, ie preferă vocea celei a infirmierei, spre exemplu. Dar este **'n **u** foarte sigur? Stadiile efectuate pe bebeluşi ar putea oare să lămurească acest subiect ?

'vi»o mai bine de 20 de ani, nişte psihologi foarte inventivi au **rt^l'za:-oul** dintre cele mai surprinzătoare experimente cu **nou-năs-** cun ţDeCasper **şi** Fifer, 1980).

Cercetătorii au cerut unui număr de 10 mame care tocmai . născuseră să citească un text de 25 de minute care era înregistrat ps magnetofon..

Subiecţii acestui experiment erau tocmai bebeluşii (cinci fete şi cinci băieţi) acestor femei. Pe urechile copiiior au fost plasate nişte căşti, iar în gură li **s-a pus** o suzetă, legată la un aparat care **permitea** declanşarea magnetofonului. Bebeluşii în vîrstă de numai trei zile ascultau vocea mamei, apoi a unei mame necunoscute (sau invers), iar cercetătorii le observau reacţia (manifestată prin supt) la auzul înregistrării audio pe care puteau să o controleze.

Surprinzător a fost că, în mod general, **nou-riăscuţii** şi-au modificat **ritmul** suptului **(accelerîndu-l** sau **încetinindu-l),** în aşa fel încît să asculte mai frecvent vocea mamei decît pe aceea a persoanei necunoscute.

it nu doar că bebeluşul **recunoşteai** 5 mamei şi o prefera celei a unei persoane **necunoscute^ ci,** mai **mult,** că el era capabil să înveţe cum să „producă' **voeef** mamei şi să descopere **modalitatea** de **a** o face cit **mai** des

ctuate cu vocile taţilor nu au are (DeCasper şi Prescott, 1984).-, nici copiii de pînă la patru luni m

Din păcate, expe
relevan acelor rezult
Nici nou-născuţii şi,
recunosc vocea tatălui (Ward şi Cooper, 1999).

Cum de se întîmplă aşa ceva?

Ei bine, se poate ca experienţa prenatală să influenţeze de maniera semnificativă preferinţele nou-născuţilor pentru anumite voci. Un fă

t va fi expus mai mult timp vocii **tatălui** său, şi de aici o **altfel,** este şi ceea ce a mai jos **(Kisilevsky *et al.*,** 2003), care viza liU-iu; uman de a identifica vocea maternă.
60 de **fetuşi (cu** o vîrstă medie de 39 de **săptămîni)** au I **i-** la experiment. Jumătate dintre ei ***(n*** = 30) au ascultat o **înregistrare '** pe bandă magnetică a vocii mamei lor în vreme ce .¡etacia citea un poem de două minute. **Celorlalţi** 30 de fetuşi, p cernu* **ie era citit** de o necunoscută. Şi **într-un** caz, şi în celăla era transmisă printr-un difuzor ţinut la aproximativ IC- cm **cse** abdomenul mamei **(la** 95dB).

mamei decît celei a
preferinţă sporită pentru vocea mamei. De
demonstrat recent experimentul prezenta
evaluarea capacităţi

Cercetătorii au înregistrat frecvenţa cardiacă a fătului **în** timpul şedinţei şi au remarcat că aceasta creşte în prezenta vocii mamei şi. scade Sa vocea străină (vezi figura 5), accelerarea ritmului cardiac datorîndu-se, în opinia cercetătorilor, faptului că bebeluşul se animă la inflexiunile vocii materne. Studiul a dovedit că bebeluşul este capabil să facă diferenţa dintre vocea mamei şi aceea a unei necunoscute, şi aceasta chiar înainte de a se naşte.

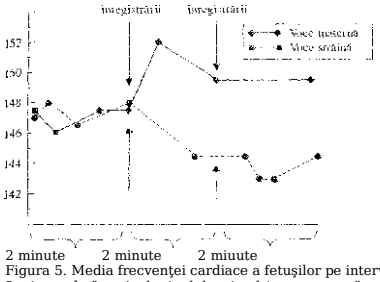

Figura 5. Media frecvenţei cardiace a fetuşilor pe intervale de 2 minute, în funcţie de tipul de stimul (voce maternă ***versus*** voce străină)

Concluzie

Astăzi este o certitudine faptul că, încă înainte de naştere, fătul posedă incredibila capacitate de a recunoaşte vocea marnei, de a răspunde ia aceasta şi de a **o** prefera tuturor celorlalte voci.

Vorbiţi-i aşadar cît puteţi de des bebeluşului pe care îl aşteptaţi sau **nou-născutuiui, pentru** că cercetările **indică faptul** că el **vă** apreciază în mod deosebit vocea.

Bibliografie

)e Casper, A.J., W.P. Fifer (1980), „Of Human Bonding : f- f ^ n tv=- n voi-e nc nr 1 t-r-

\ ' ») I °4) ru r<u r ° -> i ' ***a p i n*** 0f°

' < c« T,«•[>», ¡it. Ci nn i la n a'[1]4 '< f inn value ***p| i ¡} n i T"-^ i*** **i ?v „' pp lisilevsky, B.S., S.M.J. Hains, K. Lee, X.**

Xie, H. Huang, K /h / Vane C) > FV'-t o r r > < .
e

„ OLi P Pvi r lOLCltal i cprf \4 np ^A 2 *rd – r's p p ro pp* ***I*** *«)) A L io*
Fm r-r -

i- 1 1 1 1» »« . ' i fr r t *biology,* 35, pp. 49-59.

18. Trebuie să închideţi **televizorul** cîncf îi citiţi bebeluşului o poveste?

Sensibilitatea bebeluşilor

la zgomotele de ■fond

Dacă aţi fi bebeluş, cum aţi înţelege lumea care vă înconjoară ? În lumea reală, ne confruntăm cu o mare varietate de zgomote. Creierul adultului integrează toate aceste sunete percepute şi le separă, localizînd sursa dinspre care vin şi, în sfîrşit, creierul lui se centrează doar asupra sunetului pe care individul vrea să-l audă (vezi „Efectul «cocktail-party»"[1]). Dar, oare, în ce mod percep bebeluşii au un mediul înconjurător in plan sonor ?

1. S. Ciccotti, *150 de experimente în psihologie pentru cunoaşterea celuilalt*, cit., p. 36.

In or ***7f /*** **** i*** **>** rec~ „ ' ^-.**c**^L **na»** ? ^

XBAuii'„-"· * ~ '„' ' ' „ v 1" t ~

anTijo.- sii-v*«„* •> v""< ' ? cv pi» **j**.j [1] -vr Ijrsa »

co i tur <'5 i Ua v -ja de [1] au „„u -i<_ ul *mp i ni Jt nr*

auzeau ș
dreaptă.
Calculatorul
cîteodată
Subiectul
dintre cei

cel al *unui* adult.

Pentru a înţelege şi mai bine ce anume aud bebeluşii, Werner şi **Boike** (2001) au studiat comportamentul a 73 de copii, cu vîrsts cuprinse între 18 şi 30 de luni, toţi **avînd** un auz normal. Subiecţii au fost expuşi în mod individual **timp** de patru jumătăţi de **secundă** unui zgomot cu spectru larg, generat de un calculator (1000 de **herţi)** şi unui alt sunet, asemănător cu tonalitatea telefonului (avînd tot 1000 de herţi)[1]. Uneori, aceste sunete erau produse independent, alteori, erau mascate de un zgomot de fond. **Sunetele** erau produse la niveluri sonore diferite, pentru a se urmări dacă toţi subiecţii sînt capabili să Se detecteze. Participanţii tetele prin intermediu! unei căşti plasate în ı

(patru tipuri de **stimuli** în mod aleatoriu, un sunet, alteori pe celălalt, cu şi fără zgomot de fond.

alături de mamă îrrtr-o cabină, iar unul pe o măsuţă plasată în faţa **lui** nişte jucării care nu scoteau nici un zgomot. Cercetătorul şi mama purtau o cască, astfel încît ei să nu audă zgomotele la care era expus copilul. Un observator plasat în afara cabinei **observa** discret copiii **printr**-o fereastră **şi** nota dacă bebeluşul **se întorcea după sursa sunetului,** dacă îşi **schimba nivelul de**

74 100 de
sau. în sfîrşit, dacă îşi privea mama în momentul producerii stimulului sonor.
Cît despre adulţii, aceştia au fost testaţi în mod similar, dar singuri în cabină. Ei trebuiau doar să ridice o mînă atunci cînd percepeau un zgomot.
Rezultatele au demonstrat că, în medie, bebeluşii detectau mai bine zgomotul decît tonalităţile. În ceea ce priveşte secvenţele experimentale
3 cu zgomot de fond, diferenţa de detectare Între bebeluş şi adult a fost de 14 decibeli pentru zgomot şi de şapte decibeli

pentru tonalitate (vezi figura 6). La sunetele pure, diferenţa dintre bebeluşi şl adulţi era de zece decibeli pentru tonalitate şi
zgomot de fond, ei **avînd**

unosc mai greu decît adulţii aceasta este bruiată de un tendinţa de a auzi

¿cornoi de fond (Newman, 2005).

În această serie de experimente, o serie de bebeluşi de 5, 9 şi 13 luni trebuiau sâ asculte nişte prenume (ale lor, precum şi altele) rostite de o voce acoperită de alte voci. Bebeluşii în **vîrstă** de 5 şi de 9 luni nu **şi-au** perceput prenumele decît atunci cînd vocea care ie pronunţa era cu zece decibeli mai puternică decît zgomotul de fond. Dimpotrivă, la copiii de 13 luni, reuşita

Concluzie

Mediul înconjurător rezonează la urechile bebeluşilor diferit în raport cu adulţii. Lumea sonoră este adesea un amalgam de zgomote, în interiorul căruia celor mici le este foarte dificil să distingă un sunet de altul. Adevărul este că bebeluşii sînt nişte „generalişti" şi aud toate frecvenţele simultan. Nu fiţi surprinşi aşadar dacă ingerăşul dvs. răspunde la zgomote neaşteptate.

Noi, adulţii, avem o atenţie selectivă, centrată în mod normal pe o bandă sonoră îngustă,
fapt care ne permite să ne c

1. Scala decibelilor este una logaritmică. Astfel, nici decibeli în plus corespund unei dublări a nivelului sonor, iar 10 decibeli în plus multiplică nivelul sonor cu 10.

pe o conversaţie, ignorînd zgomotele înconjurătoare. Chiar şi într-un mediu zgomotos, adulţii pot înţelege o limbă şi pot să-i recunoască sunetele. Dimpotrivă, bebeluşii au o abordare diferită, părînd să audă sunete pe o bandă largă, unde toate frecvenţele rezonează simultan şi unde sunetele din planul secund sînt mai prezente decît ne-am imagina.

În opinia cercetătorilor, bebeluşul ar fi programat în acest fel de mii de ani. Într-adevăr, cînd strămoşii noştri alergau prin cîmpiile din Serengeti (Africa Orientală), era esenţial să audă toate zgomotele unei naturi ostile pentru a repera rapid orice pericol (foşnetul frunzelor, zgomotul înfundat al paşilor unui mare animal de pradă sau sunetul şi mai amortizat al apropierii unei feline etc.). Bebeluşii ar putea aşadar să reacţioneze la zgomotele neaşteptate tocmai din acest motiv. În societatea modernă, ceea ce altădată era un avantaj a devenit pentru bebeluş un inconvenient. Îi vor trebui zece ani pentru a învăţa să ignore acest zgomot de fond şi pentru a auzi, în sfîrşit, acelaşi lucru ca şi adulţii, care au învăţat să filtreze zgomotul tonal de zgomotul de fond.

Ce trebuie să reţinem în plan practic din aceste experimente?

Ei bine, închideţi televizorul sau radioul atunci cînd îi citiţi o poveste bebeluşului dvs. sau cînd vă adresaţi acestuia, pentru că îi va fi foarte dificil să distingă vocea dvs. în toată această mare de zgomote. În plus, o cercetare recentă a pus în evidenţă faptul că, dacă, de la unu la trei ani, copiii petrec mai multe timp în faţa televizorului, ei vor avea mai multe dificultăţi de atenţie la vîrsta de şapte ani, aşa încît necesitatea de a limita (fără a interzice complet) această distracţie la copiii foarte mici se justifică o dată în plus.

17, în bebeluşul **dvs.** zace un mic **Mozart?**

Memoria bebeluşilor în ceea ce priveşte experienţele muzicale

Dacă îi cîntaţi bebeluşului un clnîec de leagăn, acesta îşi va aminti de el după citeva zile? Ei bine. răspunsul este afirmativ, şi aceasta nu neapărat pentru că nu. cîntaţi frumos.

într-un studiu recent, Saffran, **Lomart** şi Robertson (2000) au **descoperit** că deja de la **vîrsta** de şapte luni copiii **îşi** amintesc **experienţele** lor muzicale.

BO!iogrp[l]3
Christakis, D.A., F.J. Zimmerman, D.L. DiGiuseppe, C.A. McCarty (2004). „Early Television Exposure and Subsequent Attentional Problems in Children". *Pediatrics*, 113, pp. 708-713.
Newman, R.S. (2005). „The Cocktail Party Effect in Infants Revisited: Listening to One's Name in Noise", *Developmental Psychology*, 41 (2), pp. 352-362.
Werner, L.A., K. Bolke (2001). „Infants' Sensitivity to Broadband Noise", *Journal of Acoustical.*

Ei au cerut părinţilor a 11 copii de şapte **luni** să le pună **înregistrarea** a două secvenţe dintr-o sonată de Mozart, timp de două **săptămîni** în fiecare zi[1]. După un interval de 15 zile fără

sonate, cercetătorii au convocat bebeluşii la **laboraiei, unda** |¡.[**s-a** pus înregistrarea **pasajelor** rr **familiarizaţi,** precum şi fragmente s

Un alt grup (de control) de 14 participat doar ia această a doua fază a **experiment ı>** Rezultatele au demonstrat că bebeluşii au făcut bine **J.isrertţa** între sonatele pe care ie cunoşteau şi cele pe care nu le **cunoşteau,** faţă de bebeluşii din grupul **de** control, care nu au **făcut nici o** 3 melodii. Cercetătorii au fost **sui prinşi să** 3 că **subiecţii experimentului** au fost **m^i puţin tienli la** îmiliarizaţi vreme de 15 rua – ■= cele noi.

Explicaţia; se ştie de multă vreme că **stimuiii profune . •** şi/sau prea des expuşi îşi pierd interesul pentru bebeluşi **lAslin,** 2000; Hunter şi **Ames,** 1988; Rose ei a/,, 1982). **Astfe:, este** posibil ca ei să se fi plictisit să audă mereu aceeaşi melodie, preferind să asculte una nouă. Astfel stînd lucrurile, expenme---.iul dovedeşte că bebeluşii de şapte (uni au **pe termen lung bucăţile muzicale**

proiectată o lumină, iar experimentul începe de îndată ce bebeluşul fixează această lumină. Atunci lumina se stinge şi, fie pe peretele din dreapta, fie pe peretele din stînga bebeluşului, începe să lumineze intermitent un bec. Un observator (ascuns) porneşte muzica de îndată ce bebeluşul efectuează o rotaţie a capului de aproximativ 30 de grade în direcţia luminii intermitente. În acest moment, un difuzor plasat sub becul respectiv începe să emită o melodie. Cînd bebeluşul se întoarce dinspre lumină timp de două secunde consecutiv, muzica se opreşte. Se poate evalua astfel timpul în care bebeluşul a privit becul (intervalul de timp în care a „ascultat"). În acest moment, lumina centrală este reaprinsă şi astfel debutează o nouă secvenţă

Concluzie

Rezultatele au demonstrat că, la vîrste foarte fragede, copiii au pentm muzică aceleaşi capacităţi de memorare ca şi pentru limbă, într-adevăr, vom vedea mai departe că sugarii îşi pot aminti cuvintele din poveştile care li s-au spus cu două săptămîni mai înainte (vezi p. 175, Jusczyk şi Hohnc, 1997).

Bebeluşul este aşadar foarte receptiv la muzică, fapt confirmat de altfel şi de alte studii (Trainor ei ***ăl.***, 2004), care au demonstrat că, **începind** de la şase luni, copiii îşi amintesc ritmul şi timbral **instrumentelor** (harpă, pian). Alte cercetări au relevat că bebeluşii de patru **luni sînt** mai receptivi la muzica **armonioasă** (şi sînt mai **puy-u** agitaţi cînd o ascultă) decît la muzica disonantă (Zentoer şi Kagan, 1998) **şi,** prin urmare, nu este deloc exagerat să afirmăm că **în** fiecare bebeluş zace un mic Mozart!

Totuşi, nu uitaţi să schimbaţi **din** cînd în cînd discul, pentru că bebeluşul (ca, de altfel, şi adulţii) se plictiseşte să asculte mereu

experiment.

Bibliografie

Aslin, R.N. (2000) *Interpretation of Infant Listening Times Using the Headturn Preference Technique*, conferinţă prezentată la International Conference on Infancy Studies, Brighton, England.
Hunter, M.A., E.W, Ames (1988), „A Multifactor Model of Infant

Research, 5, pp. 69-95. fose, S.A., **A.W.** Gottfried, P. Melloy-Carminar, **W.H** Bridger (1982), „Familiarity and Novelty Preferences în Infant **Recognition** Memory :

18, pp. 704-713.
i ai eit!< n i' it 217

18. Ce anume atrage mai mult

un bebeluş? Vocea mamei sau figura ei?

Influenţa semnalelor vocale şi faciale ale mamei asupra

comportamentului bebeluşului_____

Dacă doriţi ca bebeluşul dvs. să vină spre dvs. de-a buşite: . situaţie va avea mai mult impact asupra lui: să vă vadă sau să vă audă vocea fără a vă vedea, dvs. fiind ascunsă în spatele nsii ?

e ia această întrebare, Vaish şi Striano (2004)

Din cei 89 de bebeluşi de 12 luni care au fc

ticipe Sa experiment, doar 45 au fost selectaţi (24 de fete ş: de băieţi).

beiuşul era aşezat pe sol, la 20 de centimetri de o <osă cu d **ncirnea** de **28 de centimetri şi al** cărei **fund era de plexiglas.**

Obiectivul, pentru bebeluş, era **acela** de a ajunge ia mama iul

irgverslnd respectiva fosă (situaţie potenţial ameninţătoare).

Cercetătorii au propus trei condiţii experimentale diferite (figura 7):

_ condiţia „figură şi voce”: mama trebuia să stea faţă în faţă cu bebeluşul, de cealaltă parte a fosei, zîmbindu-i şi vorbindu-i acestuia;

- condiţia „exclusiv figură”: mama stătea dincolo de fosă, doar zîmbindu-i copilului;

- condiţia „exclusiv voce”: cu spatele spre bebeluş, mama privea un ecran de televiziune şi îi vorbea copilului.

Cercetătorii au măsurat **timpul** necesar pentru ca bebeluşii să

irqve-seze fosa.

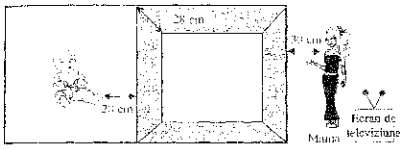

Figura 7

Rezultatele au fost următoarele:

- **în** condiţia „figură şi voce”, bebeluşii au ajuns fa mama lor, în medie, după 50 de **secunde;**

- în condiţia „exclusiv voce”, timpul mediu a fost de un minut şi jumătate;

i – în sfîrşit, în cond ¡ fosa în mai mult

de 3 n că, atunci cînd i

— ersat

ă faţă în ia»ă ca!, a de timp esie cel-*

mai scurt. în **schimb,** împotriva mamei pare **a fi n**

Concluzie

De ce oare bebeluşii sînt mai sensibili Ia semnalele vocale decît l_a j cele vizuale ? Mai **întîi,** trebuie să precizăm că aceleaşi **rezultate'-** se obţin la multe specii de animale **(Cheney** şi Seyfarth, 1985 K ca i şi cum procesul de evoluţie şi-ar fi propus conservarea acestei i competenţe. într-adevăr, **sensibilitatea la** semnale vocale permite schimbul de informaţii în contexte în care comunicarea pun

vizibilă).

Este de **altfel** şi ceea ce susţine o nouă teorie, propusă de **un** antropolog **(Falk, 2004), care** bebeluşul, intervine o tehnică pe cînd au început să lucreze la eîmp, fapt care le împiedica să fie în contact vizual direct cu copilul. Conform acestei teorii, **plînsetele**

; la o

i contactul fizic. Pe scurt, faptul că

f – ¡n. «irnţuri aie bebeluşilor 83

3ibhoor?ne

Cfcoe , L- 1 – ^ M Se ,1937/ v va Jonkey Alarm Calls: Manipulate ,liLou2;h dtarea inlorm nun" *hetuniour,* 94, pp. 150-166.

Fall., **D** (?0u4 , „Fife iiigu'sac E/**oluLio** m F rly Homiriins : **Whence Motlierese / ,** *Behavioral ana oram Sciences,* 27, pp. 491-541.

Va ss, A r ano (2(0-1» .1' ^ isual '-lefe. „nee Necesary? Vocal *%e sn **F.ivuii*** Cu.s *m **So-iai*** Ketr, ***vih*** *iP2" Developmental Science, 1,* pp. 261-269.

19, Ce preferă bebeluşul dvs.: sâ-i cîntaţi *Douăzeci pitici voinici* sau să asculte ultimul hit a) lui Céline Dion?

Preferinţa bebeluşilor pentru cîntecele pentru copii _____

Sînteţi în baie şi ascultaţi un cîntec ia postai de radio preferat, iar **bebeluşul** dvs. este prin preajmă. Oare apreciază muzica ? Poate. Ar prefera să-i cîntap **cîntecelul** *Douăzeci pitici voinici* ? Cu siguranţă.

încă în 1996, **un** cercetător **pe** nume **Tniinor** a **demonstrat** că

mamele cîntă altfel atunci cînd îi se adresează copiilor lor.

1 într-un experiment, Trainor (1996) a înregistrat 15

mame în vreme ce acestea **cîntau,** ia alegere, un cîntecel pentru copil **sau** un **cîntec de leagăn bebeluşilor lor, care aveau vîrste cuprinse** între patru şi şapte luni. **Mamele** trebuiau apoi să cînte acelaşi

cîntec în absenţa **.copilului.** Cercetătorul a pus cele d unor adulţi, a

dificultate în a determina dacă bebeluşul era sau **nu prezent în** momentul înregistrării. O analiză acustică a demonstrat într-adevCj că. atunci cînd **mamele** îs cîniau bebeluşului, tempoul era **maf < I ient,** pauzele dintre fraze mai lungi, iar tonalitatea **vocii mai | |** înaltă **decît** atunci cînd ele nu cîntau în prezenţa copilului (vezbj î p. 3? şi **p.** 37). -1

Cercetătorul a maî demonstrat că bebeluşii de patra ¡»lui ia
şapte luni preferă cînteceie care le sînt adresate direct decît !
aceleaşi cîntece fredonate în absenţa lor. f
ei a testat preferinţa copiilor pentru cînteceie de leagăn j
c nt te de mame în prezenta lor comparativ cu aceleaşi
cîntece, \
r.r qistrate cînd ei nu erau de faţă. Subiecţi» au fost testaţi cu
]
i ilarul aşa-numitului procedeu de fixare a privirii (vezi p.
215), |
C atarea a reliefat faptul că, din totalul de douăsprezece j
rn«i dii pe care le-au ascultat, bebeluşii au manifestat, o
preferinţă r
pentru cinci din cele şase cîntece de leagăn care le erau î
dresate direct şi au apreciat mai puţin celelalte şase cîntece, \

Dar **incepînd de** la **ce** vîrstă bebeluşul preferă **să-şi** audă
mama **cîntîndu-i un cîntec** şi apreciază mai **puţin** aceeaşi
melodie **fredonată** de mama **lui în** vreme ce aceasta se **uită**
în oglindă? Răspunsul a fost dat de un **psiholog** de la
universitatea din Kyoto, .-.»« **a** demonstrat că preferinţa
apare deja ia **nou-născuţii** În vîrstă de

; Mas taka (1999) a evaluat preferinţele a 15 bebeluşi
japonezi în v»'stă de doar două zile pentru diferite tipuri de
cîntece...

părm[l]i ?~esif в-^е ɹ congenital surzi şi nu comunicau

dect T' Ino^aiul -emn^ior Prin urmare, în viaţa intrauterină, coom nu au „xpu-' aeîuc sau au fost puţin expuşi ia vocile sau -înt^ ok- >s-r =>n<o

Utitemd pr^fi^ui oe tw»»„ a privirii[1], psihologul a pus nou-nâs- cutrlor înre ^tr:?v:a «ioui -intec cîntat în prealabil de 10 mame japoneze şi de 10 mame englezoaice în faţa copilului şi apoi în ' faţa unui adult. în ambele cazuri, era vorba despre cîntece de leagăn. Rezultatele au demonstrat că bebeluşii ascultă mai degrabă cîntecul cîntat pentru copii decît pe cel cîntat în prezenţa adulţilor: 23 de secunde alocate eîniecelor înregistrate în faţa bebeluşilor si sHa 15 pentru înregistrări ale aceloraşi mame, cîntînd de această dată în faţa adulţilor.

Conciuzie

Acest experiment **demonstrează** că bebeluşul dvs.'va prefera **cîntecele** care li **sînt** direct adresate în raport cu cele pe care le-ar putea auzi la radio sau Ia televizor. Se pare că

I în timpul **cmtecului,** în faţa bebeluşului este aprinsă o lumină, iar cercetătorul trebuie să cronometreze intervalul de timp în care bebeluşul fixează becul. Cu **cit** acest interval de **timp** este mai lung, cu atît bebeluşul este mai interesat de sunetul pe care îl aude concomitent.

Dacă din timpuri străvechi mamele cîntă bebeluşilor cînteee **de** leagăn, trebuie să **existe** o explicaţie. Prima care ne **vi.*.;; ;n minte** este că acest fapt calmează copilul.

într-adevăr, o cercetare recentă demonstrează câ bebeluşul este mai atent atunci **cînd** mama **sa** îi cîntă un cîntec decii atunci ciad îi vorbeşte.

| Unor bebeluşi de şase luni ii s-au proiectat nişte filmuleţe video I în care mama le vorbea sau le **cînta** un cîntec **(Nakata** şi **Trehub,**

aceste preferinţe **sínt** înnăscute, din moment ce se manifestă indiferent de limba **maternă** şi chiar la copii cu părinţi surzi.

De ce fac oare non-născuţii o asemenea diferenţă între cînteceie de leagăn care le sînt adresate şi cele care nu li se adresează în mod direct ? în rnod sigur pentru că, atunci cînd ne adresăm bebeluşilor, frazarea este mai ritmică, mai repetitivă şi, din punct de vedere emoţional, mai expresivă.

în sfîrşit, puteţi fi sigur că bebeluşul dvs. va prexetd să vg k audă cîntîndu-î cîntecul despre ceata lui Piţigoi decît să a&cuite r televizor o melodie cu trupa dvs. preferată.

Bibliografie

Masataka, N. (1999), „Preference for Infant-Directed Singing in2-Day-0M i Hearing Infants of Deaf Parents", *Developmental* ***Psychobiologv***, 35 ʿ(4), 1001-1005.

20. Ce îl interesează mai **mult** pe bebeluş: ca mama **să-i** vorbească sau să-i **cînte un** cîntec?

Răspunsul bebeluşului la vorbele şi ia cîniecefe părinţilor

ii intervalul de timp în care bebe-

Rezultatele au demonstrat că bebeluşii şi-au privit mai mult timp mama în vreme ce aceasta le cînta un cîntec decît atunci cînd **ea le** vorbea. în acelaşi timp, mişcările lor corporale au fost mai

Probabil că, spre deosebire de variabilitatea caracteristică vorbirii, reperarea aceloraşi cuvinte, precum şi ritmul mai regulat, aspecte specifice muzicii, favorizează susținerea şi menţinerea atenţiei copiilor la niveluri moderate.

Într-un alt studiu a fost testat nivelul cortizolului[1] prezent în saliva bebeluşului.

Sberifield ei ***al.*** (2003) au efectuat un experiment vizînd analiza **eşantioanelor** de salivă la bebeluşi **în vîrstă** de şase luni, înainte şi după **ce** mama ie-a cîntat acestora un cîntec de zece minute. Proporţia de cortizol a variat în mod semnificativ şi **invers proporţional** cu nivelul iniţial, ceea ce **demonstrează, în** mod clar, că sugarii cu un nivel iniţial ridicat al **cortizolului** au înregistrat o scădere a proporţiei de cortizol după cîntec, în vreme ce, la sugarii **avînd** un procent iniţial scăzut, **s-a observat** o creştere a

1. Ce este cortizoiul? Un hormon care, dincolo de acţiunea lui **în** situaţie de stres, face să fluctueze vigilenţa. Procesul său este, spre exemplu, destul de scăzut la începutul după-amiezei, la ora siestei. Dacă avem prea mult cortizol în sînge, sîntem stresaţi, chiar deprimaţi. Dacă nu avem suficient, sîntem mai degrabă lipsiţi de energie. Rolul său în cunoaştere a fost şi el studiat (de exemplu, **Lupien *et al.***, 2002).

Așadar, după cît se pare, cîntecul poate servi drept reglator al trezirii, scăzînd starea de alertă la un bebeluș oarecum stresat (și avînd un nivel al cortizolului ridicat) sau, dimpotrivă, crescînd vigilența la un bebeluș care momentan este puțin inert.

Dar care este situația în cazul tăților? Cîntecele lor au și ele un efect asupra comportamentului bebelușilor?

Mai multor tați li s-a cerut permisiunea să fie înregistrați în timp ce cîntau un cîntec bebelușului lor, apoi au fost înregistrați pentru a doua oară, de data aceasta în absența copilului (O'Neill *et al.*, 2001). Alți adulți au fost solicitați să evalueze cele două tipuri de înregistrare. Aceștia au considerat cîntecele tradiționale de tată ca copilul mai blînde, mai ritmate și mai potrivite pentru un bebeluș decît cele care nu se adresau direct sugarilor.

După această etapă a experimentului, cînd bebelușii au fost puși în situația de a-și manifesta preferința pentru una sau alta dintre înregistrări, ei nu au acordat mai multă atenție nici uneia dintre categorii. Dimpotrivă, fiindcă au fost înregistrate și mamele, s-a putut compara interesul bebelușilor față de cîntecele cîntate de ambii părinți. Și, surpriză: bebelușii au manifestat vizual mai multă atenție ascultîndu-și tații cînd cîntă decît ascultîndu-și mamele.

Concluzii

Atunci cînd cîntați din dragoste pentru copilului dvs., indiferent dacă o faceți pentru a-l stimula, pentru a-l adormi sau pentru ca el să accepte mai ușor să fie manipulat în fel și chip cînd îl schimbați, puteți fi sigur că melodia își va face efectul.

Cîntecul are consecințe favorabile asupra comportamentului bebelușilor, mai ales în ceea ce privește nivelul stării de veghe, inducerea somnului, reducerea plînsetelor și creșterea efectelor pozitive. În egală măsură, el consolidează atașamentul dintre mamă și copil și îl face pe acesta fericit.

G< d.. v^ ti c°iceta>iJe ra ă **mci < ■ nu ar** trebui să se

piv'eze 'e ^ Je i cirta -"»piuismui

RiulW^'','

Lupi™ «5 J *C* W „W'Jk'nson S B ie-**<**- r Menaid N.M.K. Ng Zm **Km,** W P v Na – (2000» „Tv Modul»->n Fffec« **of Corticosteroids on Ognnon Snsdie^ în >uno Hum n Porahntn",** *Psychoneuro- endocrinoiocx.* **27. op. 401-416.**

Nakata, T S E *Trf-n* **ib** >2« **>4i niant** R^spc ¿sr eness to Maternal Speech an ^ii gi^a ***>,, ist R»/>auo>*** n i ***e opment,*** 27 (4), pp. 455-464.

O'Neill CT LI **T.aiiio. „ T.enat** <2<M; , Ir^anc Responsiveness to Fatb-r« Sin^ng ***Mr, 'P" epu>-|*** '8 pp. 409-425.

Sheniiekl, r SETiehob,T salute ,200.,**) Mate** iai Singing **Modulates** În „am us-r *Fs|> liH if Mi *tc v^* „H ‘-375.

21, Bebeluşul **dvs.** ştie ce înseamnă gustul bun înainte de a suge pentru prima dată în viaţă?

Expresiile faciale ale nou-născuţilor la diferite gusturi

Se spune adesea ca **nou-născuţii** nu au simţul gustativ la fel de **exact** ca adulţii. Mai **mult, unii** se întreabă dacă un nou-născut face diferenţa între dulce, sărat, amar şi **acru**. Dar sîntem oare **siguri** de **aşa stau lucrurile ?**

Astfel, pentru a se afla dacă bebeluşii sînt instinctiv capabili să facă aceste distincţii au fost făcute mai multe experimente.

În una dintre aceste cercetări, Rosenstein şi Oster (1988) au pus, pe rînd, în gura a 12 nou-născuţi în vîrstă de doar două ore zahăr (gust dulce), clorură de sodiu (sărat), acid citric (acru) şi clorhidrat de chinină (amar), apoi au observat şi au filmat expresiile faciale ale bebeluşilor în contact cu cele patru substanţe.
La zahăr, bebeluşii erau destinşi şi relaxaţi şi începeau să sugă. Dimpotrivă, reacţiile la soluţiile sărate, acre sau amare au constat în expresii emoţionale negative:

- ca răspuns la gustul acru, copilul ţuguia buzele;
- ca răspuns la gustul amar, copilul începea să deschidă gura mare;
- la clorura de sodiu (sare) nu s-a înregistrat nici o expresie facială particulară.

Un alt cercetător (Steiner, 1973, 1977, 1979, 1983) a demonstrat, cu acelaşi gen de experiment, că zahărul provoacă scoaterea limbii şi plescăituri, însoţite de relaxarea muşchilor feţei şi adesea chiar de un surîs. La chinină s-au înregistrat căscături şi grimase (ridicarea buzelor, plierea frunţii şi a muşchilor din jurul ochilor, încreţirea nasului). Mai mulţi, nou-născuţi dădeau din mîini şi din picioare şi se puteau observa mici tresăriri sau o îndepărtare a capului. La gustul acru, Steiner a observat reacţii medii, situate între aceste reacţii extreme.
După cum s-a remarcat, capacitatea de a detecta sarea se dezvoltă după naştere. Într-adevăr, la gustul sărat nu se înregistrează nici un răspuns pînă aproximativ la vîrsta de patru luni (Beauchamp *et al.*, 1986).

Concluzie

tului (în

iniotic),

funcţională, ele putînd

beneluşului pentru ar

Într-adevăr, preferinţa innăscută pentru dulce poate fi rezultatul unei preferinţe, tot înnăscute, pentru detectarea şi identificarea surselor de hrană susceptibile de a fi hipercalorice, aşa cum respingerea gustului amar şi a celui acru poate indica o presiune selectivă spre evitarea unor alimente neconvenabile sau chiar

copii de vîrstă mică resping alimentele

ui

părinţii nu trebuie să abandoneze

dintre **amar,** dulce şi acru, fiecare **nînd** reacţii faciale diferite. Dar retate ca fiind de plăcere sau de

dceik r > , ? ii oare dezgust ? În mod sigur.

De altfel, de la naşterea sa, copilul suge mai mult dacă i se preia apă îndulcită decît dacă i se dă apă sărată **(Tatzer** *et al,* 1^f i prin urmare, îi place zahărul. Ca şi în cazul adultului, re?c -ile comportamentale la gust indică, într-un fel, în ce măsură

Este posibil **ca originea** acestor **comportamente** faciale să fie , de

: („aş vrea **5 nănînc** altceva! „). Cît

, şi acestea pot fi

. Şi dacă **numer**

n ar fi. anumite legume verzi (andive, **anghinare,** conopidă), **; de hrană**

trebuie să fie oferite în etape succesive, în aşa fel **încît ele** să **poată** fi tolerate şi **chiar apreciate.**

Din fericire, atracţia pentru zahăr şi fluide descreşte odată cu vîrsta (deşi...), iar copiii învaţă să se adapteze Ia normele culturale şi **sa-şi** diversifice alimentaţia, ceea ce este mai curînd pozitiv în **planul gastronomiei** şi **al**

În sfîrşit, un mic **sfat**: observaţi cu atenţie figura bebeluşului dvs. cînd începeţi să-i variaţi alimentaţia; —ri»; –'d p;uₑₐ deduce multe lucruri.

Bibliografie

Beauchanip, G.K, 13,J. Cowart, M.
Ganchrow
Expressions in R
Gustatory Stimuli"
Rosenstein

, D.. H. Oster (1988), Four Basic Tastes în Newborns", J.E. Steiner (1973), „The

Changes în **Salt Acceptability** în ***Psychobiology,*** 19, pp. 17-25. , I.R., **J**.E. Steiner, M.

Steiner, I.E. (1977), „Facial Expressions an the Neonate lot

the Hedonics of Food – Related Chemical Stimuli", **în** J.M. Weift'**eubach** (ed.), *Taste and Development: The Genesis of Sweet* ***Preference,*** **Washington DC, US Government** Printing Office. Steiner, **J**.E. (1979), „Human Facial Expressions în Response **to** Taste

13, pp. 257-295.

Moran (1956). „Developmental
Human Infants", *Developmental*

Daher (1983). „Neonatal Facial
in Response to Different Qualities and Intensities of
muli". *Infant Behavior and Development*, 6, pp. 189-220.
„Differential Facial Responses to
Child Development, 59, pp. 1555-1568.
Gustofacial Response: Observation on Normal
phalic Newborn Infants", in J.F. Bosma (ed.), *Fourth*
on Oral Sensation and Perception, Bethesda, Md., US
of Health, Education and Welfare.
ant Indicate

E., M.T. Schubert. W. TimiscM, G. „Discrimination of Taste and Preference for Sweet în I *Early Human Development*, 12, pp. 23-30.

22. **Nou-nâsc-uiul dvs. preferă** laptele matern sau pe cef industrial?

Preferinţa nou- născutului pentru mirosul laptelui maieru

Ce preferă bebeluşul ? Laptele mamei sale sau laptele ia cutie ? **Pentru** a afla răspunsul la această **întrebare,** este suficient să-i întrebăm pe bebeluşii înşişi.

Doi cercetători (Marlier şi Sehaal, 2005) au **observat** comportamentul **nou-născuţilor** în vîrstă de doar trei sau patru zile faţă de **mirosul** laptelui uman (familiar, adică de Ia propria mamă, şi nefamiliar, adică de ia altă mamă) şi al laptelui industrial (familiar, ce! pe care s-au obişnuit **să-i** bea, şi **nefamillar).** Rezultatele au demonstrat că, atunci cînd au fost expuşi Ia mirosul laptelui nefamiiiar (industrial sau uman), bebeluşii **hrăniţi** fa sîn sau cu biberon îşi întorceau **capul** mai mult spre laptele uman decît spre cel industria!. în **plus,** ei deschideau mai hotărît gura în această situaţie.

Concluzie

în ciuda eforturilor considerabile în direcţia fabricării unui iapte praf cit mai complet, studiile au demonstrat că mirosul iapteiui matern este mai atrăgător pentru nou-născuţi decît laptele industrial, iar această preferinţă este independentă de tipul de alimentaţie care i se oferă copilului după naştere. Prin urmare, natura este bine întocmită...

t

94 100 de experimente în psihologie pentru a ne cunoaşte rnai *o| c* **„o^ilul ..**

Bibliografie

Marlier, L., B. Schaal (2005), „Human Newborns Prefer Human Milk: „î Conspecific Milk Odor is Attractive without Postnatal hxpc-.iTe”, – Child Development.. 76, pp. 155-168. J

1|

23. Bebeluşul poate să-şi recunoască [

Preferinţa nou-născuţilor pentru mirosul mamei

Am văzut extraordinara capacitate a părinţilor de **a-şi** recunoaşte **nou-născutul.** Dar bebeluşul îşi recunoaşte oare **părinţi; '„**

Ei bine,.dacă într-o cameră plină de necunoscuţi cineva trece din braţele unei persoane în ale alteia, poate că îi va fi util să 0 „ recunoască pe cea care îl protejează **şi-l** hrăneşte. Bebeluşi; **r s** va fi deci în măsură să realizeze acest test simplu, **uiitizindu-si simţul olfactiv.**

S-au **întreprins** astfel **mai** multe studii **pentru** a afla aaea

Cu ajutorul unor comprese purtate de mame în sutien, un cercetător **(MacFarland,** 1975} a demonstrai că bebeluşii în vîrsiă de doar două zile sînt capabili să recunoască mirosul matern. **MacFarland** a utilizat trei tipuri de comprese: purtate de mama bebeluşului, purtate de alte tinere mame sau, în **silrşit,** nefolosite.

Acestea- au **fost aouse** aproape de obrazul (sau oDraiii) celor 20 do & pu cai e au fost testaţi. Observaţiile Căite în oacrul experimentului, care a fost filmat, *au* demonsi **at** că i ? **am** *cei* 20 de nou-născuţi s-au orientat mal -des şi mai **mi L** timp spre compresa care s-a aflat în contact cu

Dar ce se poate spune despre c

Cernoch şi Porter (1985) au întreprins o serie **de e** pentru a răspunde ia noi întrebări. **Utilizînd** o metodă identică (o bucată de bumbac **aflată** în prealabil cu **subsuoara** mamei), cercetătorii au demonstrat că bebeluşii hrăniţi la **sîn,** în **vîrstă** de i, pot să-şi identifice mama doar după mirosul îişirn

de alte femei. Nu la **fel** s-a **întîmplat** în cazul copiilor **h** DiDeronui. De **altfel,** nici **copiii dintr-un** grup, nici ceilalţi nu au

hrăniţi la sîn sau **cu biberonul la mirosul matern** este de **Suliivan şi** Toubas (1998). în acest ca; fie o cămaşă de spital purtată de **mair** purtată de mama altui nou-născut, fie o

cel întreprins
:, cercetătorii au utilizat
a bebeluşului, fie una
cămaşă care nu a fost
maşă.

ălui şi acela al

Este posibil ca, fiind alăptaţi la sîn, **nou-născuţii să** fie mai

olfactivă unică a mamei.

Nou-născuţii au fost testaţi în trei situaţii diferitei fie după **ce a" { plîns** vreme de un minut, fie **în** timp ce erau pur şi **simplu trej£-j** fie cînd dorn **Psihologii** au

punea alături o cămaşă purtată de mama lor sau chiar una purtată- de orice altă **mamă!** Ceea ce nu s-a întîmplat în cazul **cămăşi]** nepurtate. S-a mai descoperit că bebeluşii

aflaţi **în** stare de **veghe** îşi deschideau mai tare gura în prezenţa cămăş dovedeşte că ei făceau diferenţa între mirosul

utilă, în măsura în **care aceasta** ce permite; copilului. S-a mai demonstrat rolul important al mirosului matern

unui obiect impregnat de mirosul mamei îl face pe bebeluş **să-şi**

Chiar dacă nou-născuţii **sint în** general atraşi de mirosul **corpului** altor femei care alăptează, bebeluşii **hrăniţi** cu lapte matern **învaţă** repede, prin supt, semnătura olfactivă caracteristică a mamei lor şi pot mai tîrziu să **o** identifice graţie acestui miros.

Cît despre cei hrăniţi cu biberonul, oare **sint** ei mai puţin abili decît ceilalţi în acest domeniu? S-ar crede că **nu.** De altfel, şi aceşti **nou-născuţi se** întorc spre mamă **căutîndu-i** sinul, ceea ce **uneori** creează **unele sentimente de vinovăţie la femeile care nu**

alăptează. Dar, întrucît nu se află în contact cu sînul, capacitatea lor de a recunoaşte mirosul mamelonului va dispărea curînd. Astfel, nou-născuţii hrăniţi cu biberonul vor învăţa să şi recunoască mama prin alte tipuri de **miros** (mirosul **gîtului,** parfum etc.).

importante, din moment ce capacitatea de a recunoaşte mirosurile permite nou-născuţilor să se orienteze spre **sinul** matern şi spre mamelon. Prin urmare, această aptitudine influenţează **în** mod egal activitatea motorie generală şi trezirea bebeluşilor.. Studiile – ii trează că bebeluşii alăptaţi **la** sîn recunosc mirosul pieptului **si** al **axilelor mamei mult** mai bine decît cei care **sînt** hrăniţi cu **biberonul.** Cît despre cei din urmă, şi aceştia vor fi capabili (prin **t** ;) să **recunoască** mirosul (de exemplu ceî ai **gitului)** mamei,

se află în **con tact cind** sînt alintaţi, j f_ un fapt demonstrat aşadar că bebeluşii percep mirosurile y s nt foarte sensibili la ele. Chiar şi **în** întuneric bebeluşul **dvs.**

> f oabii să vă **identifice.** El îşi va întoarce capul după dvs. şi **vă** va regăsi **sînul** exclusiv după miros. Mirosul dvs. îl va reconforta.

– bebeluşul (Schleidt şi Genzel, 1990). S-a constatat că, după două săptămîni de viaţă, nou-născuţii se orientează mai mult spre parfumul familiar decît spre orice alt parfum. La patru săptămîni (la două săptămîni după ce mamele nu şi-au mai parfumat sînii), majoritatea bebeluşilor nu a mai arătat nici o preferinţă pentru unul sau altul din parfumuri), fapt care dovedeşte că preferinţa poate dispărea în absenţa semnelor, că nou-născutul poate învăţa să recunoască şi să aprecieze un miros (vezi Balegii şi Porter, 1986), mai ales dacă acesta este asociat cu plăcerea (hrănirea). Pentru că mama este o sursă de plăcere, un bebeluş hrănit cu biberonul va învăţa rapid să-şî recunoască

Şi da, încă de ia naştere, sînteţi impregnată în papiieie olfactive –] aie bebeluşului **dvs.** jf

I

Bibliografie

Balogh, R.D., **R.H.** Porter (1986), **„Olfactory** Preferences **Resulting,** from Mere Exposure în **Human** Neonates" *Truant J^tavior and Development*, 9, pp. 395-401. Cernoch, J.M., R.H. Porter (1985), „Recognition of Maternal Axillary

Odors by Infants", ***Child** Development*, 56, pp. 1593-1598. MacFarland, A. (1975), „Olfaction în the Development **of Social** Preferences în the Human Neonates", în A. MacFarland (ed.), , ***,und** Syposium*, 33, pp. 103-117.

Schleidt, M., C. Genzel (1990), „The Significance of Mather s Perfume for Infants în the First Weeks of their Life”, ***Ethology*** *and Sociv* ***biology.*** 11. pp. 145-154.

Sullivan, R.M., **P.** Toubas **(1998), „Clinical** Usefulness of Matrenal

Odor în Newborns : Soothing and Feeding Preparatory Responses-, *Biology of the Neonate,* 74, pp. 402-408.

24. **Nou-născutuf** este sensibil ia mirosurile plăcute şi la cele neplăcute?

Expresiile faciale, comportamentele şi localizarea mirosurilor la nou-născuţi

Cînd intraţi într-o încăpere **unde** miroase urît, **vă** gîndiţi **că** pute, **dar oare** bebeluşul **dvs. în vîrstă de doar** cîteva ore **pe** care **îl**

t-n,v i ■ . ¡utea să tragă aceeaşi concluzie şi să localizeze

oii «P rit' Li

c? îi-au propus să afle dacă **nou-născuţii sînt capabili**

sa răspundă unidirecţional Ia prezenţa mirosurilor deranjante. Ei au **efectuat** un experiment pe 20 de bebeluşi, cu **vîrste** cuprinse între 16 şi 130 de ore (Rieser *ei ai,* 1978). **-enf' o.-;”sta,** cercetătorii au plasat o mică **fiolă** conţinînd

■**vtii i – o, nuc** aproape de faţa fiecărui bebeluş fie la **stînga,** fie

pentr, . dintre nou-născuţi şi **au fost filmate mişcările**
Dar în c

în mai multe cercetăr
bebeluşii sînt receptiv
prezente
efectuate **oe** copii după scurta apropiere de acest produs, în mai bine de 75% dintre situaţii, bebeluşii au întors capul în **direcţia opusă solventului. Copiii care au întors mai** viguros capul au fost cei care s-au agitat mai puţin ia apropierea fiolei de amoniac. Dimpotrivă, cei care **nu şi-au** prea întors capul s-au

e?

i (1974, 1979), î

ı mirosuri. Pentru aceasta, el a it **unor nou-născuţi de mai puţin de 12 ore diferite arome.** După ce a filmat pe fiecare bebeluş în parte, **el** a observat că t de banană, de vanilie **şi** de unt **produceau**
şi r 3 şi de ouă s

diferite, precum coborîrea colţurilor gurii şi ţuguierea buzelor.

Concluzie

nă în momentul de faţa nu există un **critei ;a** ferm **tle**

pun în evidenţă faptul că bebeluşii fac bine diferenţa îi ■ – -
^ şi parfumuriie agreabile şi mirosurile fetide şi alte **eman u-**
. ıll Din acest punct de vedere, se pare că adulţii au **apro-** ;**>**
■ **1** gusturi ca şi **ei (amoniacul şi ouăle** stricate **nu** atrag .

■ **-îi.i^** lume). Să ne **încrederii** aşadar în bunul nostru, simt si **uu** expunem bebeluşul decît la mirosuri pe care le găsin , :■ j» **sfîrşit, am putea conchide** că **nou-născutul** posedă, încă **c, h** naştere, capacitatea **înnăscută** de a evita printr-o acţiune **(întoari ■ ,...** capului) mirosurile respingătoare **şi** de a-şi comunica (prin **expresia** facială) dezgustul faţă de acestea. În ceea ce priveşte **mi.:** os **i; k**

Bibliografie

Rieser, I., A. Yonas, K. Wikner (1976), „Radial Localization of Odors by Newborns", *Child Development*, 47, pp. 856-859.

Steiner, J.E. (1974), „Discussion Paper : Innate, Discriminative Human Facial Expressions to Taste and Smell Stimulation", *Annals of the New York Academy of Sciences*, 237, pp. 229-233.

Steiner, J.E. (1979), „Human Facial Expressions in Response to Taste and Smell Stimulation", *Advances in Child Developmental Behavior*, 13, pp. 257-295.

25, Nou-nâscutul dvs. „vede" la fe! de bine cu mîinile ca şi cu ochii?

Z. Transferul intermodal „tactil – vizual"

Oare bebeluşul dvs. este capabil să recunoască vizual, încă de la naştere, un lucru pe care l-a ţinut anterior în mînă? Altfel spus, la nou-născuţi, informaţia poate trece de la mînă la ochi?

Cercetătorii au dorit să afle dacă există la bebeluşi un „transfer intermodal simţ tactil – simţ vizual", adică dacă informaţia poate fi comunicată între modalitatea tactilă şi cea vizuală.

în 2003, 12 băieţi şi fete **avînd** vîrsta medie de 3 zile au fost „invitaţi" să participe la un experiment. Ei au venit la laborator însoţiţi de părinţi. ..".Cercetătorii (Streri şi **Gentaz)** au pus în mîna dreaptă a sugarilor fie o prismă, fie un cilindru. Dacă bebeluşul lăsa obiectul din mînă, experimentatorul i-l punea la ioc pînă cîrid copilul se obişnuia cu forma obiectului.

în a doua fază a experimentului, psihologii au prezentat copiilor, . în aşa fel încît aceştia să le vadă, cele două obiecte

alăturate, timp de 60 de secunde, apoi au măsurat **intervalul** de timp din aceste 80 de secunde în care privirea bebeluşului era fixată

Cercetătorii au observat că bebeluşii priveau mai mult timp obiectul pe care nu l**-au** putut explora prin atingere. Cei care au atins prisma au privit mai mult cilindrul şi invers. Aceasta demonstrează că obiectul explorat anterior prin atingere îi este familiar

e deosebire **de** celălalt, perceput ca nou[1]**. Mou-născuţii** pot astfel extrage informaţia legată de forma unui obiect **dir>** formatul tactil manual, pe care îl transpun ulterior în format **vizual. Streri** si Gentaz şi-au propus apoi să studieze comportamentul vizual al altor 12 **nou-născuţi,** fără ca aceştia să fi ţinut anterior în mînă nici cilindrul, nici prisma. Rezultatele au demonstrat că aceşti bebeluşi au privit la fe! de mult prisma ca şi cilindrul care li s-a prezentat ulterior.

Concluzie

Cercetarea prezentată mai sus contribuie la ameliorarea imaginii pe care o avem despre nou-născuţi, consideraţi nu mai demult deţii acum cîţiva ani nişte simple tuburi digestive !

Creierul bebeluşului de trei zile este capabil să efectueze un „transfer intermodal", cu alte cuvinte un obiect perceput cu ajutorul unuia dintre simţuri

^ (tactil^ auditiv, **vizual)^** poare 11

I[L]k • I[f] , . - de au demonstrat că el îşi percepe corp cd , e > u i iciC cuMin^tă de cea reprezentată de rnama sa.

DU r, ÎIL C vne PO lume (în mod cert chiar şi înainte), *a* i w „a între corpul său şi c

(Rochat. 1997). Un nou-născut de cîteva ore se va comporta diferit daca va fi atms ele uegetul unui adult sau de propria mînă.

capacitatea de a **coordona informaţiile cu** privire la forma obiecte pe care le-au obţinut prin modalităţile vizuală şi tactilă, şi : de a învăţa să o facă pe baza asocierilor

învaţă **să** perceapă, aceste **capacităţi** fiind, dimpotrivă, înnăscute.

Nou-născuţii „văd" aşadar cu **mlinile** la fel de **bin;** ca **şi** cu

doar atingmdu-ie **fără** să le vadă.

BibliogioTis

ueri. A., E. Gentaz (2003), „C frooi Hand io Eyes m Newboms", l 20, pp- 11-16.

26. Corpul **nou-născutului** „fuzionează" cu adevărat cu corpul mamei?

Perceperea sinelui la nou-născut

Rochat și Hespos (1997) au analizat într-o maternitate comportamentul investigator al nou-născuților puși în fața a două situații. În prima situație, ei au observat reacția bebelușului atunci când degetul unuia dintre psihologi îl atingea buzele. În a doua situație experimentală, ei au examinat comportamentul bebelușului ca urmare a unui contact spontan între mîna sa și față.

Ei au constatat că bebelușii se orientau mult mai mult spre degetul adultului decît spre propria mînă. Contactul cu mîna psihologului a antrenat o mișcare mai pronunțată a capului, deschiderea mai evidentă a gurii, reflexul suptului în gol și scoaterea limbii.

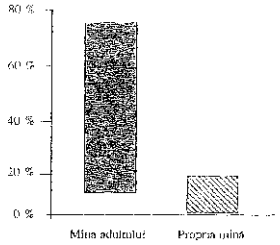

Figura 8. Procentajul de mișcări ale capului însoțite de deschiderea gurii și reflexul suptului, în funcție de tipul de stimulare

Concilii:

încă de 'a naştere **noj-nascnui va** tace Jir diferenţa între **corpui** său -i **n-e-'-u' meoniuiăte~'** Kai firz'u î-, mod progresiv, **acest** , sine" * **? deveru dm** ce **îr** ce mai **wjiî** odată cu primul **surîs** adevărat, orientat, care apare pe la 6 sămămîni. în paralel, îşi va dezvolta ceea ce cercetătorii numesc „şinele dică **va** descoperi încetul cu încetul capacitatea sa de a ;upra **lumii** şi asupra obiectelor care îi înconjoară. **Acest**

1 gest de **a arunca** lingura de pe măsuţă m timpul mesei.

***Enfance,* 3, pp. 275-286.** Rochat, P., S.J. **Hespos** (1997).

JJennates : Evidence for an Early **Sense of Self, *Early***

and Parenting, 6 (3 si 4), pp. 105-112. **Spitz. R.À.** (1995), *De la naissance à la* ***p,***

ne chez l'enfant. Paris.

at Self". in Ph Rochat
Research, Amsterdam.

"connaissance implicite du corps au
wledge of the Body Early in Life"),

„Differential Rooting Response by
Development

;ud, A. (1965), *he f-*

isser. **U.** (1995), „Criteria for an Ecc fed.). ***The*** *Self în Infancy: Theory* p. .16

P., N. Goubet (2000), „<

la vie. Paris, PUF. Wiwücots D.W. (1982),

Comportamentul bebelușului

Sumar

27. Bebelușul dvs. este un imitator?
Imitația la nou-născut 111

28. De la ce vârstă fiul dvs. va începe să aprecieze mașinuțele?
Preferințele vizuale ale bebelușilor pentru activitățile și jucăriile pentru fetițe sau băieți 114

29. Bebelușii care își imită mama vor fi mai conștincioși decât ceilalți?
Imitație și conștiință 117

30. Direcția privirii dvs. are vreo importanță pentru bebeluș?
Interpretarea privirii adultului de către bebeluși 121

!
Ş
Égj

¡11 Hj

mm

S

isii p

Ül jij

8Rp

M
ii1

JÊ

î !

2' Bebelușul dvs. este un Imitator? *Imitația la nou-născut*

Începînd de la ce vîrstă un bebeluş poate imita expresiile faciale ale tatălui sau ale mamei? Relativ devreme sau mai tîrziu?

Dacă citiţi această carte la maternitate, unde tocmai aţi născut, încercaţi experimentul care urmează şi poate că veţi avea o surpriză.

În 1989, Meltzoff şi Moore, doi cercetători de la Universitatea din Washington, au încercat un experiment cu 40 de nou-născuţi fii vîrstă de mai puţin de două zile.

Fiecare dintre copii a fost plasat într-o cameră mică, situată aproape de secţia de neonatologie a maternităţii, în care lumina era stinsă, numai figura cercetătorului fiind luminată. Acesta se apropia de faţa bebeluşului, fie scoţînd limba timp de 20 de secunde, fie efectuînd o rotaţie a capului care dura tot 20 de secunde. Între aceste două comportamente, cercetătorul rămînea pasiv timp de alte 20 de secunde. Experimentul era apoi reluat de mai multe ori, durînd în total 8 minute. Copiii au fost filmaţi pentru a li se analiza reacţiile la aceste comportamente.

În final, Meltzoff şi Moore au constatat că bebeluşii au scos de mai multe ori limba ca răspuns la adultul care scotea limba

decît la adultul care întorcea capul. Pe de altă parte, a$_{C6ia}$? **cop«** au efectuat mal multe mişcări a!e capuiui c, rotaţia capului efectuata de cercetător decît **carăsoun*** ^ terea **limbii.** Ei au observat aceste efecte în timp ^ ^ e.ecfua respectivele gesturi, dar şi în **timpul** perioade ue **i$_{nad}$ ' vi tare** care urma.

Figura 9. Fotografie realizată în timpul altui experiment efectuat de Meltzoff şi Moore (1977)

La nou-născut, percepţia unui act poate fi înregis, «R. I" fei încît să fie aplicată direct în executarea unui „plan motor' $_{in}$ opima cercetătorilor, bebeluşul ar utiliza acţiunea adultului r;> un model care i-ar permite să-şi fasoneze propriul comporta motor. Este şi motivul pentru care comportamente 1< ci- i.ni.a.e ale bebeluşului persistă în timpul perioadei de inactivitate

cuor iu.de

>nu -r^upj au capacitatea de a identifica şi de a reproduce anum.tc mişcări corporale pe care le percep la adult. Inir-adevăr, ei sînt în măsură să reproducă o clipire din oebi (Kugiuimitzakis, ¡O'H)) dar şi alte expresii faciale (Fielci *et al.,* 1982). Aceste ,ijiii.ii'i sînt explicabile prin capacitatea înnăscută de a produce [,1-piii.suri motorii îa perceperea unei mişcări (Jeannérod, 1997).

H -,>elu§ii sínt prin urmare nişte veritabili detectori de mişcare 'magică, răspunzînd în mod înnăscut 1a mişcările faciale pe care Io oi^ervă Într-adevâi, toate cercetările care au încercat să rcpioi'ucă acest efect cu obiecte non-umane au eşuat. Surprinzător, **iu.**

[5] ucrăi 'ie citate, ca şi toate celelalte prezentate în cartea de í,ii,i. ■.emonstjeazá, dacă mai era necesar, că un nou-născut nu .»K IM simplu tub digestiv care îşi petrece vremea vegetînd şi pwicîvd. Dimpotrivă, el este o fiinţă care observă, învaţă si r:\pnide în m<>d activ Ia mediu...

Aşadar, încercaţi acest experiment. Apropiaţi-vă, opriţi-vă în – tu bebeluşului şi scoateţi limba de mai multe ori succesiv. I asiii'-i apoi timp să vă răspundă. Veţi vedea ce se va întîmpla.

Bibliografie

Field, T.M., R.W. Woodson, R. Greenberg, C. Cohen (1982), „Discrim- ination and Imitalion of Facial Expressions by Neonates”, *Science,* 218. pp. 179-l SI

Jeannerod. 14 (1997», *The Cognitive Neuroscience of Act km,* New York. Biactiwell.

Kugiumutzakis. G. (1999), „Genesis and Development of Early Infant Mnnesis to Facial and Vocal Models”, în J. Nadei, G. Butterworth

(ed.). *Imitation în* ***Infancy*** (p. 36-59), Cambridg- ' i » „ambnägT University Press.

Meltzoff, A.N., M.K. Moore (1977), „Imitation of Facial n” . Manual

Gestures by Human Neonates”, *Science*, 198, 75-78.
Meltzoff) A.N., M.K. Moore (1989), „Imitation în Newb ». rilants Exploring the Range of Gestures Imitated and the Mechanisms”, *Developmental Psychology,* 25 (6), 95-

28. De la ce **vîrstă** fiu! **dvs.** va începe să aprecieze **maşinuţele?**

Preferinţele vizuale ale bebeluşilor pentru activităţi le şi jucăriife pentru fetiţe sau băieţei

De la ce vîrstă fiul dvs. va începe sa aprecieze jucăriile si activii,mic pentru băieţi ? Pentru a răspunde Ia această întrebare, trei cercetători (Campbell *et al.,* 2000) au făcut un experiment cu bebeluşi

r 60 de bebeluşi (36 de băieţi şi 24 de fete) au fost selectaţi prin intermediu! clinicilor locale şi ai presei medicale. Toţi erau născuţi- l termen B^oelu i eu t m marii i{ ri ci- md p uit luni E_ F nu – ţci t tt î tr^r f « sr*[1] pii s rvl ea 3 | luni, 9 luni şi 18 luni[1].

o ~ L t hi buf! „ Idt j [1] <? i T" ns^i-t ¡1 b aţele I mamei, căreia i se cerea să nu intervină. Două ecrane de calculator

erau p'asate în ¡aia copilului, la aproximativ 60 cm. O cameră -dfe luat vsder amplasată între cele două monitoare filma copilul 0entru a se putea ocserva ulterior care dintre cele două imagini va fi fuată mai mult ump

■prin urmare, pentru fiecare copil s-au proiectat timp de cîteva secunde o sene de fotografii reprezentînd nişte jucării tipic masculine sau tipic feminine[1] (pentru fetiţe: păpuşă, cuptor, făraş, cartcior şi prăjitor de pîine; pentru băieţei: bilă, roată, tren şs maşină) Atus a c'ma pe ecranul din dreapta era proiectată o jucărie feminina, pe ecranul din stînga apărea simultan o jucărie masculină si invers.

Bebeluşii priveau apoi o serie de t'iimuleţe în care doi copii de şase, respect'v şapte ani (de aceiaşi sex cu privitorul) jucau jocuri atriouite tradiţional fetiţelor[2] (se jucau cu păpuşa, găteau, dădeau te.efosna), rssoeciiv băieţeilor (săreau, se încăierau, se juca.; be-i ***cowhoy-'.j.*** Aceste filmuleţe erau difuzate după acelaşi procacsu isimultan pe ecranul din stînga şi pe cel din

---

I üste ceea ce se cbeamă un studiu longitudinal.

it că:

începînd chiar de la trei luni, băieţeii aveau tendinţa să privească puţin mai mult decîi fetiţele feţele băieţilor; începînd de ia nouă luni, băieţeii acordau mai multă atenţie fotografiilor cu jucării masculine decît celor cu jucării feminine; chiar dacă bebeluşii de ambele sexe priveau cam la fel de mult activităţile masculine, începînd de !a nouă luni, bebeluşii de sex masculin priveau mult mai mult timp decît fetele J şi se jucau de-a *cowboyA.*

băieţoii cars sâreau

1. Alegerea jucăriilor s a făcut pornind de la distincţia dintre sexe pusă în evidenţă în prealabil de alţi doi cercetători (Berenbaum şi Snyder, 1995).
2. Alegerea activităţilor s-a bazat pe modele ale jocului stabilite anterior în vederea diferenţierii sexuale (Fagot şi Leinbach, 1989).

Si mai surprinzător încă, pentru a evalua diferenţele dintre fete şi băieţi (aşa-numitul „dimorfism sexual") în privinţa sociabilităţii şi pentru a afla dacă acestea se datorează diferenţelor biologice sau mai degrabă celor socioculturale, cercetătorii au avut ideea de a observa comportamentul

il a 102 nou-născuţi.

Ef au analizat astfel eventuaieie diferenţe de comportament între b **ieţi** şi fetiţe **atunci** cînd acestora ii se prezenta fie o **figură** umană (obiect social), fie un corp în **mişc***

ire (obiect fizico-mecanic).

Rezultatele au dovedit că bebeluşii de sex masculin au privit mai mult timp obiectul fizico-mecanic, în vreme ce fetele au acordat mai multă atenţie figurii umane. În opinia cercetătorilor, rezultatele acestui experiment demonstrează clar că diferenţele sexuale

i sînt în parte de origine biologică (Connellan -и *ai,* **2001).**

Acest experiment a fost reluat în 2002 de Luichmaye *$* Bsjon--Coben pe 60 de **bebeluşi** de 12 luni (băieţi şi fete) **căîora** iu arătat o maşinută şi o figură umană. Rezumatele

Concluzie

Nu este deloc util să aşteptaţi ca fiul dvs. să ajungă Ia vî**^ia ia** care poate să vă **spună** că e băiat ca să ştiţi că îi plac jocinile pentru băieţi. Se pare că bebeluşii preferă deja jocurile şi jucăriile potrivite sexului lor. în plus, stadiile au demonstrat că ei posedă deja „cunoştinţe preverbale tacite" cu privire Ia genul sexual ai celorlalţi şi că ştiu poate mat multe decît pot spune.

Bibliomane

Bercnbaupi, v., E. Snyder (1995), „Early Hormonal Influences on Childhood Sex-Typed Activity and Playmate Preferences : Implications for the Development of Sexual Orientation", *Developmental Psychology,* **31. pp.** 31-42.

Campbell, **A., L.** Shirley, C. Heywood (2000), „Infants' Visual Preference „ for **Sex-Congruent** Babies, Children, Toys and Activities : A Longitudinal **Study",** *British Journal of Developmental Psychology,* 18, pp. 479-498.

GmbkHwi. S. Baron-Cohen, S. **Wheelwright, A. Batki, J.** Ahluwalia

(2001), „Sex Differences în Human Neonatal Social Perception", *Infant Behavior and Development,* 23 (1), pp. 113-118. Fagot, **B.**; M. Lembach (1989), „The Young Child's Gender Schema: **„Environmental** Input, Internal Organisation", *Child Development,* **60, pp** 663-672.

Lutcbnwya, S., S. Baron-Cohen (2002), „Human Sex Differences în ■ ' Social and Non-Social Looking Preferences, at 12 Months of Age", *Infant Behavior Si Development,* 25 (3), pp. 319-325,

29. **Bebeluşii** care îşi imită mama vor **fi** mai conştiincioşi **decît** ceilalţi?

Imitaţie şi conştiinţă ____

Observaţi-! pe bebeluşul **dvs.** Ia **12** luni. Are tendinţa să vă imite ? Cînd executaţi diverse sarcini zilnice, încearcă el să facă ia fel ? **Dar** cînd tatăl său (sau mama) meştereşte ceva, pare să vrea să facă acelaşi **lucru?**

ea,dacă existgy*

i şi – MI.,,L1"

zitatatea sa Ia vîrste mai mari. Iată încă o **provocare pen^.j** psihologi, veţi crede... Este adevărat că în viaţa de ***zi*** CU $_2$r rareori îşi pune cineva acest tip de întrebare.

Ei bine, un grup de cercetători au urmărit dai . nmui$_{Cu}$ naturală (mai fidelă sau mai puţin fidelă) **a** mamei **la** beoeiusal <£' douăsprezece **luni ar** putea fi un predictor pentru inc , **Ĭ la vîrsta**

în acest studiu, **Forman** *et al.* (2004) **au** cerut **mam;i** j$_{L}$-, ij$_{Cr}$ **nişte acţiuni** simple **sub privirile bebeluşilor lor cu** virste cuprinse între un an şi 20 de luni. **Ele** trebuiau, spre exemplu, **sa** pulvel **rizeze, în joacă, un** produs pe **o masă, să o** ştea.gă cu ur, şerveţel, apoi să arunce şerveţelul. De asemenea, ele debutau să dea de mîncare unui ursuleţ de pluş, după ce îl aşezau într-un **scăunel şi îi puneau o baveţică.**

şi notau dacă bebeluşul îşi imită în mod convenai nmc,. dacă reproduce (sau nu) comportamentul acesteia **cu** «ntuziasm şi motivaţie (adică dacă poate fi solicitat **cu** uşurinţă « – « 1:3 la **bun** sfîrşit imitaţia sau se **opreşte** după primul au .t, , Cîţiva **ani mai** tîrziu, cînd copiii aveau doi **ani şi jumr.^ ;** Ins Is patru ani, ei au fost testaţi din nou, dar folosindu**-se** ,i_ .-iobc ¡fia **dacă** respectă sau nu cu uşurinţă regi'n,. 'moi.se
ce 1 > -ii fc 3

c 1rjou. Experimentatorul explica regulile, ¡nsistind asupra inier- **clriisi** de a arunca f:e şi o privire sub cuvertură sau de a atinge ţesătura altfes aecîi cu un singur deget Cercetătorul adăuga că scala care nu respectă regulile este un trişor, iar faptul în sine **este** necinstit. Soluţia trebuia să fie găsită de copil în cele trei minute cîna acesta rămînea singur în încăpere. Cercetătorii observau discret numărul de comportamente „ilegale” ale copiilor iungerea ţesăturii cu mai muhe degete, aruncarea unei priviri sub cuvertură), precum şi intervalul de timp în care se produceau acestea.

în altă probă experimentală[1], mamele erau plasate într-o cameră împreună cu copilul. Pe c masa erau Is vedere mai mulie jucării, ru care mams interzicea copilului să se joace. înainte as a părăsi încăpeiea. ea enunţa încă o dată această regulă. Copilul fc'o lăsat singur timp ***as*** un minut. Pentru a face jucăriile şi mai atrăgătoare un adult pătrundea în încăpere, se juca timp de un îtvnut ou ele, apoi ieşea. Copilul rămînea din nou singur timp ae Înc4 6 minute. Un cercetător observa copilul tară ştirea acestuia 5' nota dacă jucăriile erau sau nu atinse şi modul în care erau atinse (intervalul de timp dedicat acestei atingeri, dacă jucăria 6'.- atinsa cu un deget sau dacă era luată în mînă). Sr .'-o ultimă probă, numită ,.a culpabilităţii”, era urmărit sentimentul ue tristeţe resimţit de copilul conştient de încălcarea regulii. Cercetătorii îi făceau pe copii să creaaă că au stricat un obiect valoare (un xiiofori sau o ceaşca de cafea), care le ers prezentat în prealabil, cu

---

I **Faptul** de „a

următorul mesaj: „Fii atent la acest o. ‚Jet, eu i-am făcut!”. în reaiitate însă, obiectul e-a soart în bucăţi, **dar acestea erau îmbinate** bine **pe un suport, în aşa fel** încît copilul **să** nu-şi **dea** seama.

În momentul în care copilul lua în **mină** obiectul, desfăcea în bucăţi, iar cercetătorul exclama: „Vai de **mme! Ce** s-a **întîmpiat?** Cine a făcut asta?¹„. Copilul era apoi observa – timp de 60 de **secunde,** cercetătorul notînd expresia lui **facială,,** tensiunea corporală, dacă îşi ferea sau nu privirea şi, în silrşiff- **niveiui** global al tristeţii. în primele două probe, cercetătorii aii 3, iarîna

k-eia. culpabilitatea
ani mai devreme
regulile mai mul
stau un sentiment

declt ceilalţi şi trişau **mai** puţin. în plus, ei r de culpabilitate mai puternic în urma deteriorării obie .. Astfel, se pare că bebeluşii care Îşi imită cu entuziasm mamele dezvoltă mai devreme decît ceilalţi simţul dreptăţii şi sirii mar

Concluzie

il **dvs.** vă

faceţi ceva, probabil **că** va **învăţa** ; şi va avea o **conştiinţă** i

lestul de repede să

 ;a ce este permis. Toi după **un** eşec de car : să fie dojenit cu **insi:**

I **şi** nu va fi ;

Adulţii îşi închipuie adesea că, în momentele în care nu se comunică cu ei, bebeluşii sînt nişte fiinţe izolate social. Dar

a? în

părinţii poate **fi** legată de o foarte

Explicaţia? În opinia cercetătorilor, dorinţa de a**-şi** imita

a 1-A rt<r **f.**;**r** i; T.- »,r I' „><■ -l vn-.apentru a-l **socializa.**

Aee^t f^pf **ar** >:.n **ʿalt** 'n dezvoltarea **conştiinţei**

şj ? cpiriiu*'„ «.'t or;rᵗʳn: ^ ***1*** mică.

Alte sruJ **> au aovedit** ce ai trei, p-^iiiuitea **copiilor de a** îpvâta P"¡' „ < ' i't – '.i,,«!.!« _ – 'im şi alte comporta-rrienie Ic^íc d V ,ᵉ> M» -ii» a, 1986).

I r ^ – - ■ . „¿ r, ce fac". Cercetarea

pit/fcᵉi¦aᵗᶦᶦ • ' ¹ „ „„ ■ ■■ <▰ **lítate, proverbul ar**

trebui să sune altfel: „Fă ce fac **şi** vei deveni cum spun **eu** că **trebui** „ă fii".

Bibliografie

Bandim. « (1986), Social Foundations of Thought and. Action, Englewood

Cliffs, NJ, Prentice Hall. Forman, D.R., M. Aksan, G. Kochanska (2004,), „Toddlers' Responsive **Imitation** Predicts Preschool Age Conscience", *Psychological Science,* 15, pp. 699-704.

30, Direcţia privirii **dvs.** are vreo importanţă pentru bebeluş?

interpretarea privirii adultului de către bebeluşi

sîntem siguri de adevărul acestei afirmaţii ? Bebeluşul , >s r>d oare aceleaşi **lucruri ca dvs. ? Privirile** mamei **or i .•)|e**

mediul înconjurător au vreo influenţă asupra bebeluşului, i. unei anumite orientări a privirii acestuia ?

' -"·illifB|§§

| Pentru a **înţelege cum** anume **se dezvoltă privirea** I **– o -** *a* ,oiior doi cercetători (Brooks şi **Meltzoff,** 2002} au efectuat **aouă exps-** P **rimente** cu 96 de copii de 12, 14 şi 18 Suni, organizaţi oe grupe ' t g **de vîrstă, formate fiecare din** 32 **de** copii **şi în care m t lur.j** f fetelor era egal cu numărul băieţilor. Cercetătorii **s , r nus** £ să afle dacă bebeluşii se bazează exclusiv pe mişcării > i vila l **ale** corpului adultului pentru **a-şi** orienta privirea sau **observa şi** ɹ | ochii acestuia, care se **întorc spre un** anumit obiect.

în primul **experiment,** bebeluşul era aşezat în braţele **mamei, în j S faţa unei măsuţe. Părinţilor** li **se cerea să nu**-şi **mişt. ...j.j.î' ^a | nu-i vorbească** deloc copilului în timpul experimentului.. , **¿.dt : în faţa bebeluşului, de**

cealaltă parte a mesei, cercetăi) [11] s -b'ltia contactul **vizual cu bebeluşul, apoi aşeza, pe două suporturi '** situate în sfînga şi în dreapta mesei, două jucării **o ,** ş' **identice. Psihologul** continua **să** se joace **cu copilul** ia > **^aă** apoi începea aplicarea probelor **experimentale de ,,, , ^ ₋ a capului", în a căror primă fază el** îşi **întorcea capul,** fără **nici un** cuvînt, spre jucăria din dreapta sau spre cea din stînga. **în prima condiţie experimentală, ochii cercetătorului rămîneau** deschişi, iar privirea sa se deplasa, timp de aproximativ şapte secunde, dinspre **copil** spre una dintre jucării, înainte de a **reveni** la poziţia iniţială, cu privirea orientată spre bebeluş. în timpul experimentului, această rotaţie se efectua de mai multe ori atît la stînga, cît **şi** la **dreapta.**

în a doua condiţie experimentală, cercetătorul **făcea** ac **lucru, dar închidea** ochii **înainte de a se întoarce spre uita a,i ■ jucării** şi nu îi **redeschidea** decît după ce privirea lui **ajunge** nou în dreptul copilului.

Diferenţele dimre c©ie ccuă condiţii experimentale au fost surprit >-

90% 3<firre bebekşi ac P'„i-"ii şi e.ˈ jucăria atunci cînd cercetătorul avea ochii deschişi;

doar 4c°/c au făcut acssi hicru cînd psihologul avea ochii închişi, inisrvaui aa »mpin care bebeluşii au privit jucăriile a fcsî ***mal*** iung cu 50% În condiţia „ochi deschişi"; s-e .nai observat ca gingureiiis copiilor erau mai numeroase în această conaiţie ,'60%; decît în cealaltă (17%).

în acest expe-iment, ooiect-ji pare să devină brusc fascinant tocmai pentru cà este privit de adult.

uală” şi dacă el îşi dă spre exemplu, câ un simplu bandaj aplicat pe ochii î. poate Împiedica pe acesta să vadă. Artificiul expe- era identic cu cel din primul experiment, cu singura că. de data aceasta, experimentatorul folosea o pînză pacâ, pe care. după ce c arăta fiecărui copil, şi-o lega în jurul capului.

Jumătate dintre bebeluşi au lucrat cu un experimentator care, după ce a privit capiul şi înainte de a-şi roti capul, îşi trăgea pînz-ă din ***creştetul*** capul ***ui*** pînă peste ochi. Pentru cealaltă

din creştetul capului doar pînă ia sprîncene, lăsînd ochii vizibili. Şi în acest caz, privirea adultului s-a dovedit a avea o mare importanţă: în situaţia cînd ochii e

copiii su pririt jucăria mai muit (77%) decît atunci cînd £ avea ochii acoperiţi de baridou (56%). Totuşi, cercetătorii au ic

bebeluşilor de a disiinge o obstrucţie vizuală. La copiii n de 12 **luni)** s au înregistrat mai puţine deosebiri între **c condiţii** experimentale decît la copiii cu v **ne bel** JŞ n de 14 şi de 18 luni au urmărit mai multe i-n acesta **=jvea** ochii liberi decît atunci **cînd** îşi întorcea c

cu ochii £ [1]
timp un obiect spre care un E
Bebeluşii privesc mai
adult se întoarce cu ochii deschişi decît acelaşi obiect spre
adultul se orientează cu ochii închişi, ceea ce demonstrează
înţelegînd
că ei

se **servesc de privirea noastră** facînd deducţii şi anume vedem şi cînd nu. Aceste deducţii nu se fac ia orice **vîrsîa,** ci

doar dintr-un moment cuprins între 12 şi 14 luni, vîrstă de la care copiii pot să integreze punctul de vedere al celorlalţi. \

partenerul lor social. La]**4 luni,** simpla **dvs.** copil, cu ochii închişi, nu este suficiei

i cînd **o** persoană este dispo- t în plan perceptiv şi cînd **nu.** Graţie **ochilor** închişi sau **tişi.** ei sxnt în măsură să afle dacă puteţi să îiteracţionaţi şi să

a pe un obiect comun ai atenţiei, care se produce „' i cînd două persoane privesc şi înţeleg că privesc acelaşi : a fi o calitate tipic umană. Nici măcar
obiect împreună, pare
maimuţele nu utilizează privirea celuilalt pentru a face deducţii în legătură cu ceea ce vede sau nu vede acesta, dar bebeluşii umani o fac pentru că un asemenea comportament este o parte integrantă din dezvoltarea lor.

Asîfei de **exi erimente** dovedesc că bebeluşii slut sensibili la **-mediul social** şi **ţin cont de** percepţiile celorlalţi. Ei **n» stat nişte flinte** izolate, ci, **dimpotrivă,** încearcă să rezolve cu ajutorul celorlalţi ceea ce de multe ori este **pentru** ei o enigmă. Ne aud vorbind si ne vad întorcînd **capul,** aşa încît îşi pot imagina că este **vorba** desp-" **obiectul** în chestiune, cel pe care îl privim chiar atunci. Pnt- minare,. **ei** percep aceste diferenţe subtile şi îşi **jnodifi"ă în r'.jisecinţă** comportamentul, fapt crucial pentru stringerea de informaţii asupra diferitelor cuvinte din limbă şi **pTt u 11 ;legerea** emoţiilor **persoanelor** din junii lor. Detectarea **direcţiei** privirii este o componentă esenţială a interacţiunilor s **<■ b îane.**

« > – de vîrsta de un an, bebeluşii se joacă cu obiectele sau cu persoanele, dar tind să facă cele două lucruri separat. **începmd** de la 12 luni, ei încep să **funcţioneze** după principiul „sarcină multiplă" şi pot fi atenţi simultan la oameni şi **la** lucruri. Ei fac aceasta **observind** o parte privilegiată a corpului **nostru:** ochii.

Bebeluşii privesc alternativ, în ambele sensuri, ochii noştri şi obiectele observate, privirea adulţilor fiind o cheie care decriptează pentru ei informaţiile despre lumea fizică şi care le permite să profite de experienţa noastră. Cercetătorii cred într-adevăr că privirea adulţilor permite bebeluşilor să facă selecţii şi pronosticuri cu privire la anumite obiecte, pentru, a afla dacă **sînt** nocive, dezagreabile sau, dimpotrivă, atrăgătoare. Privirea celorlalţi poate indica aşadar multe lucruri.

Este şi motivul pentru care privirea mamei este atît de importantă pentru, bebeluş.

Bibliografie

Brooks, R., A.N. Meltzoff (2002), „The importance of Eyes: How Infants Interpret Adult Looking Behavior", *Developmental Psychology*, 38, pp. 958-966.

Emoţiile Hr bebeluşulu

Sumar

31. De ce trebuie să evitați să sărim de trei metri la vederea unui pățanien în prezența bebelușului?
Referențialitatea socială a emoțiilor la bebeluș 131

32. Bebelușul dvs. se inspiră din emoțiile celorlalți?
Comportamentul bebelușilor în raport cu reacțiile emoționale observate într-o reclamă TV 134

33. Un nou-născut de câteva ore poate recunoaște și imita expresiile faciale de bucurie, de tristețe și de surpriză pe care le citește pe fața părinților săi?
Discriminarea și imitarea expresiilor faciale la nou-născut 136

34. Nou-născutul dvs. este sensibil la țipetele și la plânsetele unui alt bebeluș?
Discriminarea de către nou-născut a diferitelor țipete scoase de bebeluși 139

35. Bebelușul dvs. este capabil să facă diferența între muzica tristă și muzica veselă?
Percepția dimensiunilor afective ale muzicii la bebelușii de 8 luni 141

3 î De ce tre / să jvitaţi să săriţi

de trei me ri a ^ lerea unui păianjen în prezenta beDel işului?

*Referam **a** lea socială a emoţiilor tabebeluş*

Cum se va comporta bebeluşul dvs. într-o situaţie ambiguă şi neobişnuită? Se va apropia? Va fugi? Va plînge? Iată o întrebare destul de dificilă.

În realitate, la vederea unui obiect neaşteptat şi ambiguu (de

Mamele, care stăteau în picioare la capătul părții transparente, trebuiau să-și îndemne bebelușii să vină spre ele traversînd „vidul" (partea de sticlă transparentă). Cînd bebelușul ajungea în dreptul părții transparente a mesei, mamele trebuiau să exprime, exclusiv prin mimică, fie bucurie, fie interes, fie teamă, fie mînie, fie tristețe.

Rezultatele au demonstrat că 74% dintre bebelși au traversat „falеza" atunci cînd mamele manifestau bucurie sau interes. În cazul expresiilor de mînie sau de tristețe, cazurile de reușită au fost mult mai rare. Dimpotrivă, nici un copil nu a acceptat să traverseze partea transparentă a mesei atunci cînd mama părea speriată

Experimentul indică în mod clar că bebelușul se adaptează bine la informațiile emoționale furnizate de mamă, recunoscînd și diferențiind emoțiile și, mai mult, adaptîndu-și comportamentul în funcție de acestea.

Dar mama este oare singura sursă de referință pentru copil? Răspunsul este negativ. S-a demonstrat că bebelușii uzează de informațiile transmise prin expresii emoționale indiferent dinspre care dintre cei doi părinți ar veni acestea (Hirshberg și Svejda, 1990).

Astfel, celor 66 de bebeluși de 12 luni participanți la acest experiment li s-a prezentat, în prezența părinților, un robot foarte zgomotos, iar tatălui și mamei li s-a cerut să adopte expresii de bucurie, de teamă, de mînie sau expresii „neutre": rezultatele au demonstrat că bebelușii au luat ca sursă de referință la fel de bine pe tată, ca și pe mamă.

cord ujj e

„Atunci cîn--' se **confruntă** cu o situație **nouă** sau cu un

eveniment neobişnuit, ei se întoarce spre tată sau spre **marnă pentru** a observa expresiile emoţionale ale acestora, fapt care îi pamite **să al** ie „u*r' **să** -"i adapteze comportamentul acestui eveniment.

Iată deci de ce trebuie să încercaţi să **vă** controlaţi **emoţiile** de **stres în** anumite situaţii în prezenţa bebeluşuJm dvs. într**-adevăr, este** probabil că, **în** funcţie de aspectele care vă tulbură sau vă **panichează.** gesturile, ţipetele şi expresiile dvs. emoţionale vor **antrena ia** bebeluş aceleaşi emoţii. Luînd ca **punct** de referinţă **tulburările** dvs., ei **va** învăţa să se teamă. În plus, va putea învăţa **sa se** enerveze cînd merge cu maşina dacă, în. autoturismul familiei, **îl** va vedea mereu pe tatăl **sau** zbierînd la toată lumea ; „Hai, mai repede, boule!

Bibliografie

Hirshheip, L.M., M. Svejda (1990), ."When Infants Look to Their Parents : În&nts' Social Referencing of Motes Compared to Fathers", *Child Development,* 61, pp. 1175-1186. Sorce. T.. R.N. Ernde, J..T. Campos, M. Klinnert (1985), „Maternal Emotional Signalling : Its Effects on the Visual Cliff Behavior of I-Yea*-Olds", *Developmental Psychology*, 21, i, pp. 195-200.

; şi Fernald, 2003), care, în cadrul t

e mult comportamentul
niciun ecran
să răspundă doi cercetători
i experiment, au
televizor reacţiile
exemplu, o
i faţă de un obiect dat (de e

32. Bebeluşul dvs. se inspiră din emoţiile celorlalţi?

Comportamentul bebeluşilor în raport cu reacţiile emoţionale observate într-o reclamă TV

m

fsţă de **ceiâlcii** reacţiona: fie o făcea în mod „neutru" din punct

Cercetători! au dat apoi copiilor posibilitatea de a se juca cu aceste **obiecte** S-a putut remarca astfel că, Sa 12 luni, copiii se Jucau la tei de mult atît cu obiectul care a suscitat reacţii pozitive, cît şi cu cel care provocat reacţiile neutre ale actriţei. Dimpotrivă, **ei** au evitat obiectul faţă de care reacţiile personajului din fiimuieţ

Cît despre bebeluşii de 10 luni, chiar dacă au privii cu interes **filmuleţul,** ei nu au reacţionat diferit faţă de diferitele obiecte iceşiia nici un c

Surprinzător este însă că bebeluşii de 12 luni au acordat atenţie stimulilor televizaţi şi au fost influenţaţi în comportamentele lor de informaţia emoţională.

Experimentul dovedeşte astfel că televiziunea nu este un simplu mijloc de comunicare

influenţa comportamer

: pasiv, ci difuzează şi j I copiilor de vîrstă mic,

Concluzie

'Copiii de douăsprezece **luni** sînt receptivi ia emoţi **fiind influenţau** de acestea chiar atunci cînd **sirii filtrate** de către **micul** ecran. într-adevăr, de la douăsprezece **luni,** bebeluşii încep să observe acţiunile şi reacţiile actorilor, aşadar, atunci cînd în buie să fim atenţi la tonul folosit

şi ia rcacţiile noastre de **r İ în sfîrşit,** ar **fi** de **dorit** să **nu** vă lăsaţi t

copiii de **vîrste** miei îşi dedică o foarte **niare** parte din timpul **de** veghe observării acţiunilor şi reacţiilor pe care le văd la persoanele

Bibliografie

D.L., A. **Feruand** (2003), „The Infant as **ictions** Observed **în** a Televis , 74 (1), pp. 221-237.

33. Un nou-născut de cîteva ore poate recunoaşte şi imita expresiile faciale de bucurie, de tristeţe şi de surpriză pe care le citeşte pe faţa părinţilor săi?

n Scenario", ***Child***

Discriminarea şi imitarea expresiilor faciale la nou-născut

Una dintre întrebările centrale în domeniul comunicării dintre adult şi sugar este aceea dacă bebeluşii sînt capabili să recunoască emoţiile noastre doar observîndu-ne figura. În 1976, un grup de cercetători (LaBarbera *et al.*) au reuşit să demonstreze că bebeluşii în vîrstă de doar 4 luni pot deosebi bucuria de furie. Astfel, subiecţii experimentului au privit mai multă vreme fotografiile cîti o expresie de bucurie

i persoane pe a cărei figură se putea

deci! pe cele *xr>* care rpâr^ ^figviS inimoasă sau una care nu

evpri-ia i; .v- emori- p»rHcul?ia

Di', ru"!:' SPICu , ar-r s-au ocupat de cauauUTea herelusiLr de a **îecuivo?** fp **emnme** au e-idenţlat fa **senei al,** că **interesul acesmra** variază în **funefa^** de expresia *eu* **oponală** la **c** e **sint expuşi.** Astfel, **expr es'** e bucurie **sint** cele pe care **copiu** >e *or* '-| **es_** cei mai mult **„mp .pd urnva**.:ă **nimia** *şi* «n-priza în **sfiiţii,** sugarii par a **acnda mult n ptumă atenţie fricii** si rris**."iii (Serrano** *n cl* . 1992, Soien şi Pkk. 1999 ^

Altor cercetători ii se datorează descoperirea faptului că, încă **dc** te naştere, copiii pot **nu** doar să facă diferenţa între exprimarea facială a anumitor emoţii, ci, mai mult, ei par a fi în stare să le şi imite ..

Cercetătorii au prezentat unor bebeluşi în v.îrstă de 36 de ore fie o faţă tristă, **fie** una veselă, fie una pe care se citeşte surpriza. **Bebeluşii** au fost filmaţi, apoi ii s-a cerut unor subiecţi naivi să ghicească expresiile faciale prezentate în prealabil bebeluşului, exclusiv prin observarea figurii nou-născutuiui. Rezultatele au fost uimitoare.

Observatorii au **realizat** testul observînd mişcăriie **frunţii,** aie ochilor şi ale gurii bebeluşilor, care au imitat suficient de exact **figura umană** pe care **au văzut-o pentru ca nişte persoane**

străine de experiment să poată descoperi expresia emoţională prezentată anterior (Field *ef ai.,* 1982).

Concluzie

Se ştia că bebeluşii **sînt** sensibili Ia emoţiile **părinţilor.** De exemplu, ei **sînt** mai înclinaţi să ţină **teri na** În gură dacă acest fapt provoacă tata lui la mamă o expresie fericită decît dacă rezultatul e o

1997). Dax a

expresie neutră sau negativă (Walker-Andrew

cercetări evidenţiază în plus că, încă de la naştere, nou-născuţii pot recunoaşte expresiile iniţiale ale emoţiilor noastre şi, lucru încă şi mai curios, par a putea să le imite. Aceasta mi înseamnă că ei şi înţeleg că sîntem trişti sau veseli, ci este vorba mai curînd de nişte forme rudimentare ale înţelegerii emoţiilor, lipsite de o semnificaţie afectivă reală.

Totuşi, nou-născuţi

i sínt perfect capabili să surprindă **diferite** • ĭ atunci **cînd** resimţim o emoţie **şi, în ;** e pozitive celor negative. Prin **urmare,** i declaraţia de impozit, faceţi un efort să vă Opinai, i **dvs.!**

Bibüografie

Field, T**.M., R.** 'Woodson, R. **Greeriberg,** D. Cohen(1982), „Disciiminati and Imitation of Facial Expression by Neonates", *Science*. 21 pp. 179-181.

J.D., C.E. Izard, P. Vietze, S.A. Parisi (1976), – m a ses to Joj', Anger, a , 47, pp. 535-538. , J.M., J. Iglesias, A. Loeches (1992), „V

i of Facial Expressions of Anger, Fear a net S în 4- to **6-Months-Old** Infants", *Developmental Psychology,* pp. 411-425.

LaBarbera

Six-Months-Old Infants' Visual

Expressions", *Child Develop*

Neural

sensation
surprise
25,

aken, N.H., A.D. Pick (1999), „Infants Perception of Dynamic Affet
: Do infants Distinguish Specific Expressions ? C , 70 (6),
pp. 1275-1282. 3, A.S. (1997), „Infants' Perception ofExi

34. **Nou-născutul dvs.** este sensibil la ţipetele şi la **plînsetele** unui **alt** bebeluş?

Discriminarea de către nou-născut a diferitelor ţipete scoase de bebeluşi

S-a remarcat de **mult** că b alţi bebeluşi **plîngînd (Simner,** 1971 ; Sagi şi **Hoffman.** 1976). Dar care să fie explicaţia?

4cest lucru se **intimpîă** pentru că sugarii au capacitatea să facă diferenţa **mire** plmsetul lor şi al altora, dar şi pentru că sînt apţi să recunoască tristeţea la semenii lor. în orice caz, este ceea ce

Daridi *ei al.* (1999) au realizat două experimente pentru a afla dacă nou**-născuţii** sînt capabili să facă diferenţa între propriile ţipete şi **plînsete** şi **cele** ale altor bebeluşi. în **primul** experiment, ei au pus unui număr de 20 de **bebeluşi** aflaţi în stare de veghe înregistrări audio (realizate anterior) cu ţipetele şi **plînsetele** altor **nou-născuţi** sau cu propriile ţipete şi **plînsete,** apoi le-au observat expresiile faciale în timpul difuzării acestor **stimuli.** Graţie unui procedeu tehnic care asigura legătura între tetină şi un aparat de înregistrare, psihologii au mai notat dacă

bebeluşii îşi **modificau** ritmul suptului în funcţie de diferitele ţipete pe care ie auzeau (tehnica suptului **non-nutritiv,** vezi p. 215). **Al** doilea experiment era aproape identic cu primul,, cu deosebirea că, de data aceasta,

Rezultate: nou-născuţii au prezentai mai **multe** expresii faciale de tristeţe şi s-au înroşit la faţă mai mult cîr.d au auzit plînsetele **a ■tor** bebeluşi decît pe ale **lor.** Aceste comportamente **au** fost observate chiar şi în condiţia experimentală în care subiecţi) dormeau. În plus, ia **auzul** ţipeteior străine, **nou-născuţii** au sunt **mult** mai puţin tetina decît înainte de acest moment sau în raport cu intervalul cît auzeau propriile ţipete.

' de a distinge **nsete** de plînsetele altor bebeluşi şi, în plus, demon**ii** pe care îl poate avea ţipătul unui **nounăscut**: acela de anuale de tristeţe la un **alt** bebeluş de aceeaşi **vîrstă.**

Concluzie

Nou-născuţii au deci capacitatea de a c **de cele ale unui** alt **copil. Fapt** şi **n**

măsură să inducă semnale de tristeţe la **un** alt bebeluş. **Dar care** să fie **explicaţia ?**

Capacitatea bebeluşului de a răspunde emoţional la t

Bilbiografie

Dondi, M . F.
Between their Own
Developmental Psych
Sagi, A., M.L. Hoffma
Developmental Psych
Simner, M.L.

continua să se dezvolte şi va conduce ulterior la a de a ne putea pune în locul altuia.

S, G. Caltran (1999), „Can Newborns Discriminate i Cry and the Another Newborn Infant?”,

, 35 (2), pp. 418-426. n (1976), „Enipat

y, 12, pp. 175-176. . (1971), „Newborn's Response to the Cry of t
Developmental Psychology, 5, pp. 136-150.

35. **Bebeluşul dvs. este capabil să** facă diferenţa între muzica tristă şi muzica veselă?

Percepţia dimensiunilor afective aie muzicii la bebeluşii de 8 luni_____

4.ti v y/ut în mod sigur bebeluşi care dansează cînd aud o melodie : **ei** improvizează mici momente coregrafice însoţite de **stinsuri** şi **ghmm**'esc **legănîndu-se** înainte şi înapoi, pe scurt, par să aprecieze **enorm muzica.**

Totuşi, pentru că bebeluşii vorbesc o limbă pe care nu o cwwstem, este complicat să ghicim ce le place, mai ales în privinţa muzicii. E la fel de dificil apoi să ştim. dacă ei resimt **acel**ef-i emoţii ca şi noi ia diferite stiluri muzicale. **Totuşi,** pînă cînd vom avea mai multe informaţii, putem conta pe un experiment **foanc** îndrăzneţ, pus în aplicare de un cercetător ingenios **(Nawrot,'** 20U3), care **şi-a** propus să afle dacă bebeluşii percep tristeţea într-o bucată muzicală tristă şi bucuria în una veselă.

Prezentînd unui număr de **20** de bebeluşi în **vîrstă** de 8 luni fotografia unei figuri umane triste şi a uneia **veseie,** pe **fundalul** sonor ai unor bucăţi muzicale, fie vesele, fie triste[I], Nawrot a

---

I Pasajele muzicale pe care **le-au** auzit bebeluşii au fost **evaluate în** prealabil **de** adulţi ca fiind vesele (Concertul nr. 5 de Mozart, *Allegro **aperto)***, respectiv triste (Goldberg Variations de Bach, în interpretarea lui Glenn Gould, aria 16, *Opening movement).*

Concluzie

Anumite studii încearcă să demonstreze că bebeluşii sînt capabili să interpreteze emoţia conţinută în muzică. Dacă faptul este adevărat, sînt şanse mari ca, începînd cu vîrsta de 8 luni, bebeluşul dvs. să prefere să audă o bucată muzicală veselă şi mai puţin adagioul lui Albinoni.

Bibliografie

Nawrot, E. (2003), „The Perception of Emotional Expression in Music: Evidence from Infants, Children and Adults", *Psychology of Music*, 31 (1), pp. 75-92.

Soken, N.H., A.D. Pick (1999), „Infants' Perception of Dynamic Affective Expressions: Do Infants Distinguish Specific Expressions?", *Child Development*, 70 (6), pp. 1275-1282.

Zentner, M.R., J. Kagan (1996), „Perception of Music by Infants", *Nature*, 383, p. 26.

observat timpul alocat de bebeluşi pentru a privi una sau alta dintre fotografii.

S-a observat astfel că, atunci cînd se difuza muzică veselă, bebeluşii priveau mai mult fotografia cu faţa veselă decît atunci cînd fondul muzical era unul trist. Motivul pentru care ei au acordat mai multă atenţie fotografiei cu figura umană veselă atunci cînd auzeau muzica veselă rămîne sub semnul întrebării. Chiar dacă, în cazul celeilalte fotografii, nu s-au observat rezultate similare, se pare că bebeluşii de 8 luni au putut face diferenţa între cele două tipuri de muzică şi că au preferat muzica veselă, fapt deloc surprinzător, cunoscută fiind preferinţa bebeluşilor pentru tot ceea ce este „pozitiv din punct de vedere afectiv" (Soken şi Pick, 1999).

¡Zi Raţionamentul bebeluşului

Sumar

36. Sînt oare bebelușii niște imbecili?
Raționamentul la bebeluși 147

37. Au bebelușii așteptări?
Formarea așteptărilor 150

38. La ce vîrstă face un bebeluș diferența între „Du-vrem" și „Nu pot"?
Înțelegerea acțiunilor intenționale de bebelușilor 152

36. Sínt oare bebelușii niște imbecili?
Raționamentul la bebeluși

Numeroase persoane tînd să creadă că bebelușii nu înțeleg nimic din lumea fizică pe care o observă.

Este o eroare grosolană. Dacă îi acordați puțină atenție, veți vedea că, de la vîrste foarte fragede, bebelușul este deja un mic om de știință, care are unele noțiuni despre legea gravitației (de exemplu, dacă las din mînă biscuitul, cade) sau despre relațiile cauză – efect (de exemplu: dacă țip, mama vine).

Dar cercetătorii au vrut să afle mai multe, în primul rînd vîrsta începînd de la care pot apărea aceste modele de raționament.

În unul din experimente s-a analizat în ce măsură bebelușii de trei luni și jumătate își dau seama că un obiect poate fi introdus într-un recipient deschis în partea de sus, nu însă și în unul închis (Hespos și Baillargeon, 2001).

Recurgînd la metoda numită „contrazicerea așteptărilor", cercetătorii au prezentat bebelușilor două serii de evenimente, prima conformă cu așteptările, cealaltă în dezacord cu acestea; o atenție sporită acordată celei de-a doua serii de evenimente

u **oresupi** ! detectarea unei contradicţii şi în consecinţă **pi esenţa**

I ia **copiii mici** a anumitor aşteptări.

* Duj_e faza op famiîiarizare, **unul** dintre psihologi, care se aşeza î în fct- bebeluşului, îi prezenta acestuia doi cilindri de grosimi

* **aite.i**+e **ii** arăta că cel mai **gros** este gol pe dinăuntru, apoi **lua |** **cnnd'uî** mai **mic** şi îl introducea în cel mai mare (prima manipulare > nguid 10; Ulterior, cercetătorul realiza o a doua manipulare,

n-i i **caz** survenea o **diferenţă:** suprafaţa superioara a
‘ **clindnjfn'** mai mare era închisă (vezi a doua manipulare, figura

^ 1 j) cep a c° făcea imposibil ca cilindrul mai mic să fie introdus[I]

i **îr cilindrii** mai mare. Totuşi, psihologul reuşea să o facă **(în-**

* i^ahVte cilindrul mai gros avea un capac magnetic care adera **l** **la** partea 'nferioară a cilindrului mai mic şi în consecinţă putea fi 5 **cobori*** oaa[T]a cu acesta).

I

| Manipulanie au **fost** reluate de şase **ori. experimentul** demonstrînd i ca **bebeiusn** au privit mas mult timp scena cu **cilînnrui** închis o- [f] C-CJ c i l n i » >•- >>-••'* « P

Prima manipulare

	ŧ¿		r fi.

A doua manipulare

Si	m		

Figura 10

Cilindru închis

Cilindru deschis

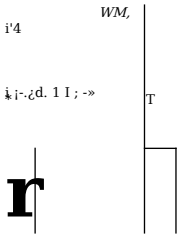

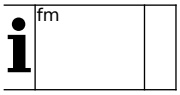

Numărul de prezentări Figura 11

La repetarea **experimentului** cu bebeluşi de **vîrste** şi mai mici (două luni şi jumătate), rezultatele au sugerat că, încă de la această **vtrstă.** bebeluşul ştie deja că un obiect poate fi plasat într-un altul doar atunci cînd aceste este deschis, nu şi eînd este închis.

Concluzie

începi;' : dt ir vîrsta de două luni şi jumătate, bebeluşii achiziţionează un concept bazat pe simpla distincţie între deschis şi închis. Ei îşi dau seama că un obiect poate fi inserat sau scos dintr-un recipient deschis, dar eu şi din unui închis. La trei luni, copilul dvs. va fi deci foarte mirat să vă vadă trecînd prin uşa închisă pentru a ieşi din camera lui.

78, pp. 207-245.

Şi, vorba proverbului, **nu** cumva să credeţi că **bebeluşii** ar fi

, S.J., R. B its **în Very** 1

37, **Au** bebeluşii aşteptări? *Formarea aşteptărilor*

Biass, **Ganchrow** şi **Steiner** (1984) au avut **ideea** unui studiu în care cercetătorul punea cu degetul o picătură de apă îndulcită în **colţul** din stingă al gurii **unor** nou-născuţi. În urma repetării de mai multe ori a acestei acţiuni, **cercetătorii** au observat că, de fiecare dată cînd ii se atingea capul **în** direcţia atingerii, **în** a _ picătură de apă îndulcită, dar cei mai uimitor era faptul că ei se agitau şi dădeau semne de supărare dacă, după atingerea frunţii, picătura de apă nu apărea. La suprimarea stimulului tactil, mimica bebeluşilor era negativă, prin urmare ei au anticipat

înir-o altă cercetare, un grup de copii în vîrstă de o zi erau expuşi la un parfum plăcut de **lâmîie,** apoi erau **mîngîiaţi. Alţi** • bebeluşi **pnmeau** doar mlngîierea (în absenţa **mirosului** de **lămîie),** ¡araitjfc **I.** \ rezentd uoar **mirosui.** Experimentul a fost reluat de **r-=K," Ti inu-un** interval de 30 de secunde, A doua **roti copul** ou fost expuşi la mirosul de lămîie, iar reacţiile **¡o.** au fost filmate, **cerîndu-i-se** unui observator care nu ştia **dir** ce ^ondine pAperimentală făcea parte fiecare bebeluş să e\ **ak** e_e diferitele manifestări ale acestora. Rezultatele au indicat **ca** r.un.a; bebeluşii care au fost mîngîiaţi după ce au simţit mirosul ae **iamiie** şi-au întors capul în direcţia de unde **=n« => ■ v^-oii, expuşi ulterior mirosului unei flori, nu**

au prezentat **nici** o reacţie particulară. Şi în acest caz, **nou-născuţii** au avut c^adar unele aşteptări în legătură cu înlănţuirea logică **a evenimentelor (Sullivar,** *et ai.,* **1991).**

Concluzie

Nu mai mec, **_au** ba **<dlati** dc ce anume bebeluşul se bucură atunci cînd auae cum sosesc acasă tata, mama sau fratele mai mare, **cate-şi** arunca ghiozdanul în holul de ia intrare, strigînd; „Eu sîut i' BeixH**'iiti rec-moaşte** vocile şi **anticipează** relaţiile pozitive ne ₍ c.- . pcMcsorii acestora. Relaţii care sînt pentru

Blass, E M . J.R. Gandiuros
in Newborn I
Development,
Suffiver

el tot Mîtea **;.ux .se** dc ₍ia**^ere.**

Bibliografie

v, I.E. Steiner (1984), „ lumans, 2-48 Hours în Age”, 7, pp. 223-235. i R M S Tabo-sty-Barba, R. Mendoza, A. Itano, M.

ocrian T >-an_, i Lott (1991), „Oifactc ' * „

eonates”, *Pediatrics*, 87, pp. 511-518.

38, La ce vîrstă face un behesuş diferenţa între „Nu vreau” şi „Nu pot”?

înţelegerea acţiunilor intenţionale ale bebeluşilor

.Ajuns la o anumită vîrstă, bebeluşul dvs. începe să înţeleagă că mişcările **corporale** sînt **acţiuni** intenţionale. Această etapă are 0 **însemnătate** deosebită, **întrucât** marchează debutul teoriei spiritului[1]. **Bebeluşul** va realiza că. atunci cînd **cineva** ia un. chibrit este- pentru **a-l** aprinde, cu **alte** cuvinte va înţelege că orice acţiune are un scop.

în acest context, trebuie sa spunem că cercetătorii nu au încă informaţii exacte despre vîrstă la care bebeluşul încetează să **reacţioneze** ia **rezultatul extern** al **unei acţiuni pentru** a **înţelege** că

1. Teoria spiritului se referă capacitatea de a i comportamentul celuilalt atribuindu-i stări mentale i precum şi la posibilitatea de a formula ipoteze asupr imaginează ceilalţi, asupra intenţiilor

şi de a prevedea

a a ceea ce **îşi** r şi credinţelor acestora etc. **Copilul îşi dezvoltă pe deplin** această **competenţă** pe **la** vîrstă **de 3-4** ani, cînd **devine capabil** să deducă reacţia unei persoane **în** faţa unei

egală măsură, **începutul** empatiei. De exemplu, atunci cînd ştie că **papucii** dvs. **sînt** sub **dulap (în** vreme ce dvs. **nu ştiţi asta),** deşi locul lor **obişnuit este** sub pat, copilul **dvs.** se aşteaptă să mergeţi mai întîi să vă uitaţi sub **pat.** El ştie că aveţi „false **credinţe”** care vă **determină să** vă înşelaţi tocmai **pentru** că **ignoraţi un** fapt **pe** care **el,** dimpotrivă, a e<te Jrierrmnată de **uri** scop. De exemplu, copilul l-a văzui pe Of '»i-, IM > – **ir** eu **apă** şi Miidu-î; mai **tîrziu,** cînd o vede m - • • > - ' – i. pahar de apa, oare el va identifica **în** acest gest GOT rma ea logică a unei secvenţe comportamentale pe caie a „'«-I I r* „au îşi va da seama că acţiunile de manipulare g pah-» ■[1] ut . i ^ 'ere a lui cu apă şi ce ducere a la gură sînt '„-i şi orientate spre atingerea unui scop : acela

'î [1]

Ur u *up* t v-r-'ători (Betas *et al.,* 2005) au realizat recent rr p ' » – ' iega enigma, punînd ia punct în acest scop

r» rrs c -.(•«nar”' în are **nişte** adulţi privau copiii de o jucărie, fie în iod m[L]M<p<v.a[f]. **în** mod accidental.

! p ^por.tner,, [f] h i[un]t parte bebeluşi de şase, douăsprezece şi **op**'“”>--ref\. ¡uni (96 în **total).** Cercetătorul întindea copilului o jucă**'ie** în ¿rr fel încît acesta să o ia în **mînă** şi să se joace cu ea circa »0 de secunde. Apos, adultul îi lua jucăria şi îi întindea

alta n se”- *>nţa experimentală se repeta de mai multe ori. „ **. -u, psihologul tachina copilul** **intinzîndu-i obiectul**

S! **retrăgindu**-l de mai multe ori, în vreme ce îi zîmbea maliţios **(situatie numită** „lipsă de dispoziţie pentru..,”), s it.--- – - e -forul lăsa obiectul să cadă accidental sau jucăria **e**-a orezen^tă în interiorul unui recipient transparent căruia cercetătoi **ui** încerca să-i deschidă capacul cu mari eforturi, dar rp-g -..”'„r^ ,-rprjQ 30 d_e secunde, **mimînd** frustrarea de a nu putea atinge jucăria (situaţie numită „încercare de a...”), h Q , j” 'Mima situaţie experimentală, numită „de lipsă a atenţiei”, care a durat tot 30 de secunde, experimentatorul **ţinea 0ᵉ:■**=<--.,» **l-J** – r_{in} Întinsă spre copil, fără însă ca acesta **să-l** poată atinge. Tot timpul cît a făcut acest gest, psihologul s-a **nt-** s „iâ' > !ᵛi'te ori spre o altă persoană prezentă în încăpere

pentru a discuta cu aceasta. Expresia sa facială «=ra sn cazul ae faţă neutră, ca şi cum ar fi fost concentrat asupra conversaţiei.

: că, începînd de la 9 luni, bebeluşii : ei erau mai agitaţi (b? teau mn picior şi încercau sâ atingă obiectul) atunci cînd cercetătorul părea mai puţin dispus să le dea jucăria (tachinîndu-i) de-'uîn situaţia cînd obiectul ie era inaccesibil. Dimpotrivă, bebeluşii de 6 luni

. aproximativ 9 luni, bebeluşii nu doar percep i

corporale exterioare ale persoanelor
interpretează acțiunile acestora
Aceeași constatare trebuie făcut
de a discerne exact între diferitele scopuri ale adultului : scopul adultului este fie acela de a da jucăria, dar nu reușește fie acela de a nu da jucăria, de exemplu pentru a tachina copilul.

Bebelușul știe cui să atribuie succesul sau eșecul unei acțiuni (*Nu am obținut jucăria*) și înțelege că uneori există intenție, chiar dacă nu există rezultat : adultul poate încerca să-și atingă scopul, dar rară succes, .ceea ce pentru copil **reprezintă altceva** decît faptul de a nu **fi** obținut jucăria din cauza unei opoziții a adultului *(Adultul și-a propus să nu-mi dea jucăria).*

a jur, ci, mai curind, L în funcție de scopul j ași în ceea

Concluzie

Începînd de la 9 luni, îi veți putea arăta bebelușului **dvs.** ii de a-i satisface **una** dintre dorințe explicîndu-**i** și r

L dvs. de a acționa. De exemplu, dacă **mănînce,** faceți-l să înțeleagă că tocmai îi pregătiți masa, arătați-i cratița și va înțelege că agitația

Bibliografie

Behne, T., M. Carpenter, J. Call, M. Tomasello (2005), „Unwilling versus Unable : Infants' Understanding of Intentional Action", *Developmental Psychology*, 41, pp. 328-337.

39. Cînd tata pleaeă, continuă **el** oare să existe pentru **bebeluş?**

Permanenţa obiectului

Dacă ascundeţi jucăria de **pluş** preferată a bebeluşului dvs. de şase luni sub un prosop, vă spuneţi că acesta va ridica prosopul şi îşi va recupera jucăria... Gîndiţi astfel din două motive : primul este că aţi ascuns jucăria sub privirile copilului, iar al doilea, că **forma** iepuraşului de pluş se ghiceşte de sub prosop. Ei bine, nu : bebeluşul nu îşi va căuta iepuraşul **sub** prosop.

spre un scop: acela de a-I pregăti

Acum mai bine de 60 de ani, unul dintre cei mai iluştri specialişti în **psihologia** copilului **(Piaget,** 1937) **a** dedus, pe baza u; ci observaţii similare, că obiectul ascuns nu mai există pentru bebeluş... Piaget era de părere că obiectul devine „permanent" abia mai **tîrziu** (nu înainte de doi ani) şi într-un mod foarte progresiv. într-adevăr, dacă reluaţi experimentul înjurai vîrstei de 10 luni, bebeluşul va **ridica** din start prosopul şi-şi va lua

jucăria. Dimpotrivă, dacă, într-o a doua etapă, veți ascunde jucăria altundeva, în așa fel încît bebelușul să vă poată vedea, acesta va continua totuși să o caute sub prosop, adică în locul unde iepurașul a fost ascuns prima dată...

Astăzi, se știe că un bebeluș de trei luni este capabil să înțeleagă că un obiect care tocmai a dispărut continuă să existe, chiar dacă nu îl mai vede.

Una dintre numeroasele cercetări efectuate pe această temă consta în a arăta unor bebeluși de trei luni o jucărie (un șoricel) care se deplasa dintr-o parte în alta a unei scene. În această fază de familiarizare, șoricelul trecea prin spatele unui ecran (un fel de cutie rectangulară), apoi reapărea în partea opusă. Bebelușii priveau scena. Cutia era înlocuită apoi cu o alta, care prezenta o fereastră în partea superioară sau în partea inferioară. Șoricelul își continua deplasarea. Cînd fereastra era în partea de sus, șoricelul nu se vedea pentru că era prea mic ca să se vadă. Pe de altă parte, nici cînd fereastra era în partea de jos, șoricelul nu apărea, deși de data aceasta ar fi trebuit să se vadă. El se ivea în cealaltă parte a scenei, însă fără să fi fost vizibil în fereastra din mijloc, în ciuda faptului că aceasta era joasă.

Observînd bebelușii, cercetătorii au remarcat că ei au privit timp mai îndelungat situația a treia (cu fereastra în partea de jos) decît situația în care fereastra era plasată în partea de sus.

Prin urmare, s-ar părea că sugarii au fost surprinși că nu au văzut șoricelul prin fereastră, ceea ce presupune că șoricelul ascuns continuă să existe, pentru bebelași, și după dispariția lui în spatele ecranului; mai mult, ei cred că obiectul nu poate să dispară și să reapară în partea opusă, fără a se vedea în prealabil în fereastra din partea de jos (Aguilar și Baillargeon, 2002).

-— -	
t ae s	Sg
Fereastra în partea de jos	•— *p

Figura 12

Este un. fapt de acum bine stabilit: contrar unor opinii **înră -„ cinate** de **multă** vreme, bebeluşii **nu** cred că un obiect încetează **e-^ste** atunci cînd nu mai este vizibil.

Dimpotrivă, este mai dificil să **explicăm** de ce bebeluşul caută **-> ect** acolo unde acesta **a** dispărut prima dată, deşi **ne-a** văzut **■; dndu-l** într-un alt loc. Probabil că, de fapt, ei ştiu unde este cm 5 obiectul chiar dacă nu îi caută acolo unde trebuie. Trebuie **„'■"îştieuti/ănx** că nu este suficient ca **sugarul** să fie capabil să **"'e** un obiect pentru ca totul să fie rezolvat în planul psihomotricităţii. **raniîne** încă un dram lung de parcurs pe **palierul planificării**

încununată de succes, el va avea tendința să o reproducă întocmai, chiar și atunci cînd ghicește într-un fel că situația este diferită, iar șansele sale de reușită sînt reduse. Situația este comparabilă cu acțiunile întreprinse de un adult pentru a-și căuta cheile de la mașină; acesta va merge să le caute într-un loc în care s-a uitat deja, chiar dacă știe foarte bine că are puține șanse să le găsească acolo.

Concluzie

Atunci cînd tata merge ia serviciu, nu încetează să exisie pentru **bebeluş, ci** este pur şi **simplu** în aîtă parte. Mai mult, dacă tetiţa sa **rîde** cînd îl revede nu înseamnă că o **surprinde** apariţia **lui,** asemenea apariţiei unei fantome, ci mai degrabă că anticipează interacţiunile plăcute pe care le vor avea.

Tot astfel, dacă bebeluşul **plînge** cînd mama părăseşte **Uicâpeiea** nu **înseamnă** că îşi imaginează că ea va **dispărea** pentru **totdeauna,** explicaţia **referindu-sc** mai **curînd** la faptul că bebeluşul**ii este** dificil să identifice locul unde se găseşte mama, chiar **aiunci cînd acei** loc **poare fi pur şi simplu** camera alăturată.

pp. 267-336. iaget, J. (1937), *La C*

iv-40. Bebeluşul dvs, de. cinci luni ştie să numere pmă la trei?

[1] *Rep e ent ea amoaala a numerelor*

mic l oebeiuş ae c ricl luni _____

Oricît de surprizător ar părea, răspunsul Ia această întrebare este afirma tiv.

Îmr-adevâr, foarte recent, un grup de cercetători de ia CNRS şi de la universităţile din Grenoble şi Paris au demonstrat că benei uşii ştiu să facă distincţie între 2 şi 3, dar nu mai mult. în plus, specialiştii au arătat că această diferenţiere se produce atît cu ajutorul văzului, cit şi prin atingere.

Bebeluşii de **cinci** luni sînt deci capabili să discearnă între cantităţile mici.

; în scopul de a pune în evidenţă această curioasă concluzie, cercetătorii (Feron ***ei al,*** **2006) au prezentat** unui număr de aproximativ 20 **de** bebeluşi **de** cinci luni fie **două,** ***fie trei*** **obiecte diferite, pe care aceştia** trebuiau să le ţină în mîna dreaptă, **fără** a putea să le **vadă** (un cub, o sferă **şi** un inel).

Figura 13 (© J. Féron, CNRS)

Figura 14 (® J. Féron, CNRS)

g poate constata din imaginile de mai sus, formele din 3 prezentate sînt diferite de obiectele cu care copiii au i -jnoştinţă în prealabil, urmărindu-se astfel cuantificarea unei diferenţe în privinţa cantităţii, şi nu sub aspect formal. S-a observat apoi reacţia copiilor la vederea acestor scene. Surpriză! Bebeluşii care au ţinut în mîna dreaptă două obiecte au avut o reacţie de uimire, privind mai multă vreme scena care conţinea trei obiecte decît cea care conţinea doar două[1]. Dimpotrivă, subiecţii care au avut în mînă trei obiecte au acordat mai multă atenţie scenei care conţinea două obiecte decît celeilalte. Experimentul a fost reluat ulterior cu alţi 24 de bebeluşi, cu rezultate identice.

mi

Concluzie

ÎU psihologia **copilului,** se descoperă zi de zi noi **i de 5 luni** fac diferenţa între 2 şi 3. Ei : **i** de obiecte pe care le-au atins şi **sînt** în

După 5 luni, ei **dobîndesc** o **(2 sau** :- nu mai mult), această receptivii **părînd si?** dureze pînă destul de tîrziu, din

---

I Intervalul de timp mai mare dedicat observaţiei este dovada unei 'reacţii 1a nou.

începe ":5 vorbească, **copiii** reuşesc să **pir« la 3, dar** dincolo **de** această cifră Yeti **şti** prin urmare de ce, **arunci** povestea *Celor trei purceluşi,* **el** va **fi uita** <:?. îi vorbiţi despre **Nufnuf!**

Bibliografie

recunoască această cautitate atunci cînd mai tîrziu li se prezintă o imagine. Bebeluşii au aşadar „reprezentarea mentală amodată" (adică independentă de sens) a unor cantităţi mici.

ate la cantităţi reduse
moment ce, îndată ce
numere destul de repede
este mult mai dificil.
cînd îi citiţi bebeluşului
foarte surprins dacă veţi

viziune abstractă a numărului mic

i (2006), ,

Fer-'.a. L, E.

Limbajul bebeluşului

41. Bebeluşul dvs. este poliglot? Dacă da, pînă la ce vîrstă?
Capacităţile înnăscute de percepere a diferenţelor lingvistice 167

42. Bebeluşul dvs. distinge uşor limba maternă de alte limbi?
Discriminarea lingvistică la nou născut 170

43. Bebeluşii ardeleni au accent regional?
Influenţa intonaţiei limbii materne asupra gînguritului la bebeluşi 173

44. De ce nu trebuie să vorbim urît de faţă cu un copil?
Memoria cuvintelor vorbite la bebeluşi 175

45. La ce vîrstă înţelege bebeluşul că mama sînteţi dvs.?
Începutul înţelegerii cuvintelor 178

46. Atunci cînd aude cuvintele *mînă* sau *picior*, bebeluşul dvs. înţelege despre ce e vorba?
Capacitatea bebeluşilor de 6 luni de a asocia cuvintele cu imagini pe care nu le au văzut niciodată 180

47. La ce vîrstă copilul dvs. începe

41. Bebeluşul dvs. este poliglot? Dacă **da, pînă** la ce vîrstă?

Capacităţile *înnăscute de percepere*

a diferențelor lingvistice

În anumite limbi există sunete specifice, „constraste fonetice", cum se spune, pe care doar vorbitorii nativi sînt capabili să le identifice. De exemplu, în hindusă, opoziția între *DA* și *da* este funcțională, dar noi, europenii, *nu facem* diferența între cele două maniere de pronunțare, pe care le percepem ca fiind identice. Ne este practic imposibil să percepem slaba diferență de accentuare care le individualizează. Dar care este situația în cazul bebeluștilor ?

În 1986, Werker și Lalonde, specialiștii în achiziția limbajului la copil, au realizat un experiment uimitor.

Participanții erau 8 bebeluși de 6 pînă la 8 luni și alții 8 de 11-12 luni, la care s-au adăugat două grupuri de adulți, 18 englezi și 5 indieni vorbitori de hindusă. Toți bebelușii proveneau din familii exclusiv anglofone.

Bebelușilor (și adulților) li s-au pus înregistrări cu serii de opoziții fonematice caracteristice limbilor europene (*Ba Ba Ba Da Da* | Da), apoi cu alte serii, care funcționează în hindi ***(DA*** *DA DA*

--)/ Fnir^ind p r » IO I j (+ C r – J c h«V JQII au _ jt sg 'aca bPtH -ut ^ i t -"-*r u ^ -n mh „ n [p p, on^n^ c aip

C -> n q° silfi a[f] Piui i a f [3] it 0!^ ngă deosebirile' – sn re iTr-istei[0] TG i»ti [0] ai «nafe =„yect • din hindusă, **r°^.Jta** elf-**d**[0]nm ~t n [1] **a** uUi „nal^ **p** p **i** în măsură să – o F- ez[c] miiari **rure** *ba* si *aa* „ rimniui ie era foarte greu [J] **it** ^ / **t** -l se **întîmpla în**

e **DA/da** *şi ba/da.*

1 a

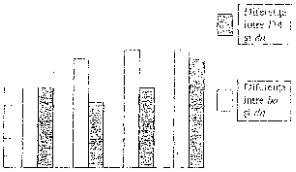

1. Prin difuzoare situate fie în stînga, fie în dreapta bebelusului, se difuzează o serie de cuvinte şi se observă în ce măsură acesta îşi întoarce capul, acest fapt fiind un indicator al recunoaşterii. (Pentru detalii exacte cu privire la metoda *head-turn*, vezi Kuhl, 1987. Pentru procedeul experimental legat de întoarcerea capului, vezi şi p. 215.)

n- bebeluşi, s-a observat că cei mai mici (6-8 luni) erau

la '=! i- capabili ca şi indienii să facă diferenţa între da şi *DA,* dar. în mod curios, această competenţă pare a dispărea începînd f ■ crs de 11 luni! De la această vîrstă, bebeluşii încep să se comptnc ia fel ca adulţii, fiind incapabili să identifice un contrast

pe-Jtilizcî în limba maternă (vezi figura 15). ;>■ ?

ii r „ „i de viaţă, sugarul este în măsura să recunoască toate contrastele lonetice utilizate în toate limbile lumii, dar îşi pierde această capacitate pe Ia vîrsta de 10 luni.

Se oare că, spre această vîrstă, percepţia copiilor noştri se reoraamzează exclusiv în jurul fonemelor limbii materne[1], ei J ,euH strzi la accentele şi contrastele lingvistice ale altor li' Az A -e „tă „surditate" perceptivă ar explica de ce ne este atît de dulcii c" achiziţionăm o a doua limbă la vîrsta maturităţii.

Bibliografie

'jii-.i • • i >87), „Perception of Speech and Sotrnd în Early Infency", m P ᶜ£i! 'patek şi L. **Cohen** (ed.), *Handbook of Itifanî Pereeption,* voi 2, New York, Academic Press, pp. 275-382. **T**ᵀ a a t a R A. Lehtokovsîd, M. Lennes, M. Cheour, M. **Huotilainen.** A I. v nen, M. Vainio, P. Alku, R.J. Ilmoniemi, A. Luuk, J. Allik. j **SinLonen,** K. *Aiho* (1997), **„Language-Specific Phoneme**

'«re (4), pp. J.F..C.E.:

24 (5), pp. 672-683.

I Recunoaşterea precoce specifică a categoriilor fonetice ale limbii materne implică o reţea de neuroni în zona poziţionată pe faţa superioară şi posierioară a primei circumvoluţiuni temporale, situată **în** scizura lui Svlvius ***{planam*** *temporal)* şi mai predominantă pe partea stingă (R. **Năătănen** *et* ***al.***, 1997).

42. Bebeluşul **dvs.** distinge uşor limba **maternă de alte limbi?**

Discriminarea lingvistică la nou-născut

Nou-născuţii îşi pot modifica oare ritmul suptului în aşa fel încît să provoace declanşarea unor înregistrări audio cu fraze din limba lor maternă mai degrabă decît din alte limbi?

Se pare că da.

Într-un experiment imaginat de Moon, Cooper şi Fifer (1993) cercetătorii au evaluat preferinţa bebeluşilor în vîrstă de o zi pentru limba lor maternă în raport cu oricare altă limbă. Nou-născuţii, ale căror mame erau fie hispanice, fie anglofone, au fost supuşi tehnicii „suptului non nutritiv", în vreme ce ascultau înregistrări ale unor texte citite de o spaniolă, respectiv de o englezoaică. Psihologii au constatat că nou-născuţii declanşau (prin intermediul tetinei) mai des şi pe perioade mai lungi înregistrări din limba lor maternă decît alte înregistrări. Se dovedeşte deci că nou-născuţii de cîteva ore îşi recunosc deja limba maternă.

Alte lucrări au pus și ele în evidență că bebelușii se orientează mai degrabă spre difuzorul din care se aud fraze din propria limbă decît spre cel care emite fraze într-o limbă străină (vezi figura 16). În cercetarea lui Dehaene-Lambertz și Houston (1998), de o parte și de alta a bebelușului erau plasate două difuzoare, în unghi de 30 de grade, specialiștii urmărind timpul de reacție al bebelușilor la orientarea pe direcția difuzorului care transmitea textul (o serie de fraze, în franceză și în engleză, din povestea *Cei trei purceluși*).

Aplicînd același procedeu pe bebeluși de 4 luni (catalani și spanioli), Bosch și Sebastian-Galles (1997) au ajuns la același *pattern* de rezultate

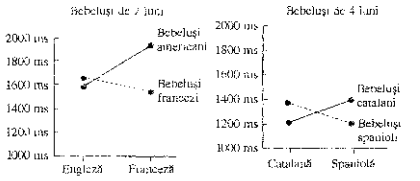

Timpii de reacție a 28 de bebeluși de două luni la limba lor maternă și la o limbă străină. Sugarii se orientează mai degrabă spre enunțurile în limba lor maternă decît spre cele într-o limbă străină (Dehaene-Lambertz & Houston, 1998).

Timpii de reacție a 28 de bebeluși de două luni la limba lor maternă și la o limbă străină. Sugarii se orientează mai degrabă spre enunțurile în limba lor maternă decît spre cele într-o limbă străină (Dehaene-Lambertz & Houston, 1998).

Figura **16**

Concluzie

Fie că sînt catalani, spanioli, englezi, francezi sau români, indiferent că au o zi sau două pînă la patru luni, bebeluşii îşi recunosc limba maternă.

Nu este imposibil ca această familiarizare să înceapă foarte devreme, încă din viața intrauterină. Într-adevăr, după cum am văzut deja (pagina 69), fătul este receptiv la sunete şi este capabil să recunoască vocea mamei sale, imediat după ce vine pe lume...

Bibliografie

Bosch, L., N. Sebastian-Gialles (1997), „Native-Language Recogniton Abilities in 4 Month-Old Infants from Monolingual and Bilingual Environments", *Cognition*, 65, pp. 33-69.

Dehaene-Lambertz, G., D.M. Houston (1998), „Faster Orientation Latency toward Native Language in Two-Month Old Infants", *Language*

***and Speech.* 41, pp.** 21-43. Moon, C. R.P. Cooper, W.P. Fifer (1993), „Two-Day Olds Prefer their

43. Bebeluşii ardeleni au accent regional?

de originea bebeluşului. Compararea modului în c

ncție

are bebeluşii

aceste vocale cu maniera de rostire a adu

specialiştii identificînd aceleaşi diferențe în discursul adulților vorbitori de diferite limbi.

Jlţilor **din**
?i **ţar 3 de** origine **a** condus **la e**

~ influenţa intonaţiei limbii materne asupra gînguritului la bebeluşi_____

Bebeluşii gînguresc întruna, unii dintre ei ca o moară stricată. Dar cine ştie ce povestesc ei acolo?

Ne putem uşor imagina că bebeluşul încearcă să reproducă ceea ce aude în jurul său. Familia lui discută toată ziua: mama, tata, fraţii şi surorile i se adresează prin intermediul limbajului. Atunci de ce să nu facă şi el la fel?

Şi, dintr-o dată, trece la fapte.

Este dificil să ştim dacă bebeluşii brazilieni vorbesc despre fotbal, iar bebeluşii italieni, despre maşini sport. Dimpotrivă, ceea ce se cunoaşte azi cu certitudine este că un bebeluş ardelean gîngureşte altfel decît un bebeluş moldovean.
S-a înregistrat gînguritul a 20 de copii de 10 luni în mediul lor **nu Mu ral şi familial. Cinci** din Paris, cinci **din Londra, cinci din**

Alger **şi** cinci din Hong Kong (De Boysson-Bardies ef a/., 1989). **Înregistrarea** a durat o oră şi s-a efectuat **în** casa fiecărui copil, **în** prezenţa mamei sale. **Studiind** şi **comparind** apoi, cu ajutorul **unui** spectrograf, cele 1047 de v

t, în fi
tenţilairac

lor va fi a

gloria în Franţa (n.tr.).

ă şi, în consecinţă,

şi, înainte chiar ca **dvs.** să înţelegeţi **ce spune,** el va fi deja

cuvintele. De **altfel,** odată cu vîrsta, devine foarte dificil să lu

. B., P. J , 16, l-17.

44. r-e ce **nu** trebuie să vorbim **urît de față.** cu **un** copil?

Memoria cuvintelor vorbite la bebeluşi

Oare bebeluşii uită ce aud? Bebeluşul dvs. îşi poate aminti anumite cuvinte, chiar dacă sînt relativ complexe şi nu au nici o semnificaţie pentru ei?

Ce le rămîne în minte copiilor din cuvintele auzite într-o poveste pe care le-o spuneţi fără a le arăta în paralel imagini şi fără a face gesturi speciale?

Într-adevăr, cunoaştem puţine lucruri despre memoria pe termen lung a sugarilor în ceea ce priveşte cuvintele. Este şi motivul pentru care Peter Jusczyk şi Elisabeth Hohne, doi specialişti în psihologia experimentală, au încercat să afle dacă bebeluşii posedă acest tip de memorie care este hotărîtoare în achiziţia vocabularului.

În 1977, cei doi cercetători au înregistrat vocea unor femei care spuneau trei poveşti diferite, durînd fiecare aproximativ 10 minute. Psihologii s-au deplasat apoi la domiciliul a 15 copii în vîrstă de 8 luni şi, o dată pe zi, timp de 10 zile, le-au pus înregistrarea audio cu cele trei poveşti, pentru ca, în final, fiecare bebeluş să fi ascultat fiecare poveste de 10 ori.

Două săptămîni mai tîrziu, adică la două săptămîni după ultima vizită la domiciliul subiecţilor, aceştia au fost convocaţi la laborator. Cercetătorii au creat mai multe liste de douăsprezece cuvinte. Unele liste cuprindeau anumite cuvinte conţinute în toate poveştile ascultate (de exemplu, *mistreţ*, *piton*, *junglă*), în vreme ce altele

Limbajui beb

erau alcătuite din cuvinte cu sonorităţi asemănătoare, dar neapărînd în nici una dintre poveşti. Unul cîte unul, bebeluşii au fost instalaţi într-o cabină special construită în care era amplasat un difuzor şi li s-au citit toate listele. Deasupra difuzorului ce transmitea vocea persoanei care citea lista se găsea un bec, ţinut aprins pe toată durata lecturii.

După cum se ştie, atît timp cît priveşte lumina, bebeluşul e atent, cercetătorii putînd cronometra astfel timpul pe care copiii îl petreceau ascultînd fiecare listă de cuvinte.

Rezultatele au demonstrat că bebeluşii au petrecut mai mult timp (15%) ascultînd listele de cuvinte ce făceau parte din poveştile spuse în prealabil decît celelalte liste. Totuşi, cercetătorii au vrut să se asigure că bebeluşii nu acordă mai multă atenţie cuvintelor din poveştile ascultate doar pentru că le găsesc mai interesante. Astfel, ei au convocat la laborator un alt grup de bebeluşi, care nu au ascultat niciodată poveştile înregistrate pe bandă magnetică. Cînd subiecţii naivi au auzit diferitele liste de cuvinte, ei nu au arătat nici o preferinţă pentru vreuna dintre acestea, fiind chiar puţin mai atenţi la cuvintele care nu erau conţinute în poveşti. Cît despre copiii care au ascultat în prealabil poveştile, ei au petrecut în medie 6 secunde ascultînd cuvintele necunoscute şi 7 secunde pentru cuvintele din poveşti. O secundă poate părea derizorie, dar ea confirmă diferenţa dintre cele două grupuri de bebeluşi.

Surprinzător este că bebeluşii au identificat cuvintele, chiar atunci cînd în lista de cuvinte acestea au fost pronunţate diferit de cum apăreau în poveste. Într-adevăr, cînd psihologii au citit cuvintele, ei au făcut-o în maniera în care se citeşte o listă de cumpărături, cu o formă acustică diferită de modul foarte expresiv în care femeile au realizat narareca poveştilor înregistrate.

Experimentul a dovedit că bebeluşii şi-au amintit cuvintele pe care le-au auzit în poveştile ascultate în urmă cu 15 zile, ceea ce

aii &ªr:'ltat ei acasă **avînd** rai impact-real asupra a ceea ce şi-au **ambiţii cu adevărat. în** opinia **lui Jusczyk, la** opt **luni,** copiii îiWiS ^e de rost cuvintele care apar mai frecvent în discurs, ceea ■ce reprezintă un **fundament** important în achiziţia limbajului.

Concluzie .

ha aproximativ 18 **linii,** vocabularul unui copil şi limbajul lui se dezvoltă **dintr-o** dată, iar oamenii de **ştiinţă** nu pot da **o** explicaţie acestui salt spectaculos. Cercetarea lui **Jusczyk** şi Hotae avansează însă ipoteza că, încă de **cinci sîut bebeluşi,** copiii încep să acumuleze **zgoruorele şi** diferitele **sunteie** ale cuvintelor (cunoaşterea limbii **pres"rrue** stocarea laturii sonore şi **a** semnificaţiilor), ei reuşind RiS' î'r.i-i să asocieze **spontan-sunetele (cuvintele)** cu semnificaţiile **corespunzătoare.**

fjiuhul prezentat dovedeşte că, la vîrste mici, copiii memorează sunetele care **formează** cuvintele, chiar dacă nu le-au învăţat încă sensul, iar mai **tîrzui, cind** capacităţile lor lingvistice **încep** să se dezvolte, **totul este** pregătit.

Pentru Juszcyk, „este ca **şi** *cum ai* asambla **un** puzzie. Găseşti **cîteva** piese disparate şi, dintr-o dată, totul se leagă". Bebeluşii **isi** pa' aminti sunetele cuvintelor cu aproape un **an** înainte de a **înţelese semnificaţiile** acestora.

Mulţi cercetători au crezut că bebeluşii încep prin a înţelege **uv** ci>„.'~ept, **apoi.** într-o a doua etapă, reuşesc să găsească **cuvîntul** care **l-ar** descrie.. **Studiul** lui Jusczyk **şi Hohne** dovedeşte că, în **rori'iiit**'J, copiii de vîrste mici reţin informaţii care ÎXU **au** nici o conexiune în memorie. Ei au o **memorie activă,** care ie permite să stocheze chiar informaţii lipsite de **semnificaţie** în ce-i priveşte, şi sîut capabili să asculte discuţii între **adulţi** şi să **memoreze** cuvinte din discursul acestora sau să reţină cuvintele **dintr-o** poveste care îe este citită.

Prin urmare, aveţi grijă ia ce spuneţi, căci micuţii au **u«ociii ae**

Bibliografie

Jusczyk, P.W., E.A. Hohne (1997), **„Infanti'** Memory for **Spokea Worcls",** *Science,* 277, pp. **1984-1986**

45, La ce **vîrstă** înţelege bebeluşul că mama **sînteţi dvs.?**

începutul înţelegerii cuvintelor

Atunci **cinci** bebeluşul dvs. aude **cuvuitul *mama,*** ştie că este vorba **de** mama **lui ? Dar** cînd **aude *tala,*** ştie **că e vorba de propriul**

tată ? În general, primele vorbe pe care îe rostesţte **un** bebeluş **siut** *mama* şi *tata,* cuvinte pe care, de altfel, **le** aude foarte frecvent în jurul lui *ÎUite-lpe **tata*** sau *Mama îţi dă acuma, să papi* **etc.). Dar** de **la ce** vîrstă bebeluşul va **putea** asocia aceste **cuvinte cu** o **anume** semnificaţie ?

Tincoff şi **Jusczyk** (1999) şi-au **propus** să **răspundă la** această întrebare pentru a afla de Ia ce vîrstă **bebeluşul** începe să asocieze **un cuvînt cu un** obiect **anume. Mai exact, ci au încercat** să afle **de Ia cc** vîrstă în lexicul copilului intră primele cuvinte, cele avînd

pentru el- -n anume pe Dăruiţii

Pentru a aescopen **ie** ia ce vîrstă **copilul** începe să asocieze – **cuvinteie** *tara* şi *mama* cu **părinţii** săi, psihologii au efectuat un experiment pe 24 de sugari **în** vîrstă de 6 **luni. -steie** fiecăruia dintre părinţi au fost filmate **în** laborator, pe un ^ s ^ - i - e - a aşezat pe genunchii mamei sale şi, pe *j-ua f* casate unul în *stingă* fui şi un altul în dreapta,

se transmiteau fie imagini cu mama copilului, fie imagini cu tatăl său. Dintr-o dată, o voce sintetică spunea *tată* sau *mama*. Cercetătorii au observat că bebeluşii acordau mai multă atenţie imaginilor cu pănnteie numit decît colorialte.

Totuşi, psihologii nu s-au oprit aici, înirucît au dorit să e

I. , i pentru rezultatele obţinute. într-adevăr, c ai putea **~ etb** ea **bebeluşii** au tendinţa să grupeze o categorie **nec[h] ec.5ʃ.,a** ceaşi etichetă. Aşa curn **cuvîntul** *cline* ar putea **11 _** o **itru** a desemna pisici, vaci sau orice alt

animais_u ucu **u** picioare, şi cuvîntui *mama* ar putea fi folosit în aceiaşi rno-J adică pentru a include toate femeile, iar cuvîntui – i – toţi bărbaţii, a îob[f] pi ciecirfi un al doilea experiment, realizat cu un alt **_ c- M v, 6 luni cărora li s-au prezentat înregistrări i 3 i 'or din primul experiment,**

•n - :iu experimental, **cercetătorii** au remarcat .»3 bei ei sil iu pareau să asocieze cuvintele mama şi rara cu unul sau **altui dintre** aceşti părinţi străini. Intervalul **de** timp alocat tmcgnilo idec dipă stimulul auditiv nu a evidenţiat nici o diferenţă **Tn** funcţie de cele două figuri umane prezentate.

46, Atunci **cînd** aude cuvintele *mină* **sau** *picior,* **bebeluşul dvs.**

Concluzie

Chiar dacă nu poate vorbi încă, la şase luni, bebeluşul dvs. ştie cu precizie cine este *mama* şi cine este *tata*. Mai mult, nu începe nici o confuzie pentru **ci** : părinţii altor copii nu sunt *tata* şi *mama*. *Mama* nu este deci o categorie generică pentru orice femeie, după cum nici *tata* nu este o etichetă care să-i descrie pe toţi bărbaţii.

Limbajui beb

Se presupune că, după vîrsta de şase luni, recunoaşterea se extinde la prenumele celorlalţi membri ai familiei (frate, soră etc.).

Bibliografie

Tiegoff, R., P.W. Jusczyk (1999) „Some Beginnings of Word Comprehension in 6-Months-Olds", *Psychological Science*, 10 (2), pp. 172-175.

înţelege despre ce e vorba?

Capacitatea bebeluşilor de 6 luni de *a* asocia cuvintele cu imagini pe care nu le-au văzut niciodată

Cînd vă jucaţi cu copilul dvs., poate că îi spuneţi fi *este picioruşul ăsta ?* sau *Uite ce mm*

logic, va 'înţelege că e vorba de mîna-şi piciorul lui. Mai tîrziu, cînd va n mare (ca dvs.), el îşi va da seama că termeni precum *mînă* şi ***pic'or* nu corespund** exclusiv picioarelor **şi mîinilor** „sale", ci **trimit** ia **eat^r;ii incluzând** toate picioarele şi mîioiie din Iunie. Astfel, între**bai v f** are rămîne este următoarea : incepînd de ia ce vîrstă bebeluşul **v-rt f:** capabil să **înţeleagă** că termeni***ipicioare*** şi ***rnîini*** pot **desemna** picioarele **şi miinile** altora? Cînd va realiza el că aceste cuvinte nu sint altceva decît „eticheta" unei categorii mult mai vaste?

Ei bine, aceiaşi cercetători care se **ocupaseră** de recunoaşterea *ru* **vii** *idelor tată* şi ***mamă*** (cf. **45.** *IM* ***ce*** *vîrstă bebeluşul dvs. înţelege că*

mama sunteţi dvs. ?) şi-au propus să **răspundă** şi la această întrebare, **estimînd** că, dacă bebeluşii erau capabili să înţeleagă că termenii picior ₛi ₘîₙă sînt categorii, atunci ei vor fi în stare să asocieze aceste cuvinte cu imaginile picioarelor şi mîinilor văzute anterior[I].

Tjncoff şi Jusczyk (2000, 2003) au convocat 25 de bebeluşi de S iuni **să** participe ia primul dintre **experimente.** Bebeluşii erau aşezaţi în braţele mamei **şi,** aşa cum se poate vedea în fotografie (figura 17, pagina 182) un bsc portocaliu lumina intermitent pentru **a** ¡6 capta atenţia. De îndată ce **copilul** fixa lumina, cercetătorul înlătura cartonul care masca cefe două monitoare **tv,** unde se puteau vedea **imagini** diferite **(un** picior şi o mînă de femeie). La un moment dat, **copilul** auzea o voce care pronunţa fie cuvîntui

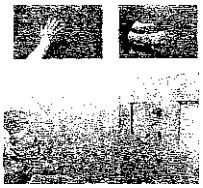

I Cercetătorii au considerat că picioarele şi **inimile** repiezintă exemplare '■**iMe** ale unor categorii, **intrucît** toate picioarele (ca şi toate **inimile)** prezintă asemănări destui de importante comparativ cu alte părţi ale corpului precum ochii sau nasul, care diferă enorm de la un **individ** h altul. Tincoff şi Jusczyk au selecţionat picioare şi mîini de adulţi, căci sunt suficient de diferite de cele ale copiilor şi reprezintă exemplare tipice ale categoriilor „picior” şi „mînă”.

Limbajui bel

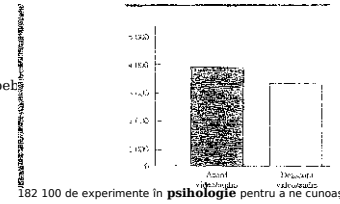

182 100 de experimente în **psihologie** pentru a ne cunoaşte mai bine **copilul**

mînă, fie. cuvîntul *picior*. Proba a fost repetată de mai multe orb pentru fiecare copii şi, graţie unei camere camuflate între cele două monitoare, cercetătorii au înregistrat **experimentul pentru** a putea măsura **timpul** acordai de **fiecare** bebeluş uneia sau alteia dintre imagini, în funcţie de cuvintele pronunţate. Rezultatele au demonstrat că **bebeluşii** au petrecut **mai** mult timp **observînd** piciorul **cînd** auzeau **cuvîntul** *picior* şi dimpotrivă, priveau **o** perioadă mai lungă mîna cînd în difuzor se auzea **cuvîntul** *mînă.*

Figura 17. Intervalul de timp acordat privirii imaginilor, exprimat în **miliseeunde,** în funcţie de acordul sau **dezacordul între cuvînt** şi **imagine**

Conclude

Lir

Acbm . -p ic „ni a dovedit că, **începînd** de Ia **vîrsta** de şase luni, **beixlusu -mt -apabili** să înţeleagă că anum **nlste aue**^o **u** sau modele ce pot fi aplicate a u'j. • > <*I* i – l fizic cu. cele pe care ei **le** cunosc sub acest nume. **Asffel** mcepînd cu vîrsta de 6 **luni,** dacă bebeluşul dvs. este **,-u!' h ■ -i«;agă** că motanul dvs. este **o** *pisică,* el va putea aplica âeesi **ini** §i la pisoiul vecinului.

este uimitor că lucrurile nu **funcţionează** Ia fel pentru cuvintele *tata* şi *mama*, care pentru bebeluşi nu grupează toţi bărbaţii şi toate femeile, ci doar pe părinţii săi (vezi pagina 178). Probabil că, pentru bebeluşii de 6 luni, **termenii** *tata* şi *mama* trimit Ia exemplare unice, cam la fel ca în cazul numelor proprii,

Bibliografie

Tincoff, R., P.W. Jusczyk (2000), *Do Six-Month-Olds Link Sound Patterns of Common Nouns to New Category Exemplars?*, comunicare prezentată la Biennal Meeting of the International Society on Infant Studies, Brighton, UK., mlue.

Tincoff, R., P.W. **Jusczyk** (2000), „Do Six-Month-Olds Linie Sound Patterns of Common Nouns to New Exemplars? în D. Houston, Johnson, A. Jusczyk (ed.), ***Jusczyk*** *Lab*

■7, La ce vîrstă copilul **dvs.** începe **să-şi** recunoască prenumele?

Recunoaşterea de către bebeluş *a* propriului prenume_____

Încă de la naştere, îi spuneţi bebeluşului dvs. pe nume şi, într-o bună zi, el va reuşi să se recunoască atunci cînd îl strigaţi în felul acesta. Dar cînd se întîmplă asta? Începînd de la ce vîrstă fetiţa dvs. va face deosebirea între *Nina* (prenumele ei) şi *Hanna* (cel al bunicii)?

Mandel, Jusczyk şi Pisani (1995) au evaluat capacitatea a 24 de bebeluşi de 4 luni şi jumătate de a şi recunoaşte prenumele dintr-o listă de alte prenume.
Cercetătorii au utilizat în experiment tehnica întoarcerii capului (cf. p. 215). Fiecare participant asculta o înregistrare cu vocea unei persoane care citea o listă de prenume, între care şi numele bebeluşului. De fiecare dată cînd era difuzat un prenume (fie prin difuzorul din dreapta, fie prin cel din stînga), psihologii notau intervalul de timp în care subiectul privea baculeţul situat deasupra difuzoarelor.
În final, cercetătorii au observat că bebeluşii au petrecut mai mult timp ascultîndu-şi propriul prenume decît pe celelalte.

Concluzie

Încă de la vîrsta de 4 luni şi jumătate, bebeluşul dvs. face clar diferenţa între prenumele său şi un altul, dar aceasta nu înseamnă că şi înţelege că este vorba despre propriul prenume, ci doar că,

Vă gîndiţi poate că **bebeluşul** reacţionează la prenumele său ciiiar de Ia o **vîrstă** mai **mică.** De altfel, probabil că aţi

remarcat **c?.** mcă înainte de 4 luni şi jumătate, vă privea ţintă cînd **îl** strigaţi ps **nume.** încercaţi atunci următorul experiment: dacă vă apropiaţi de bebeluş **şi-i** strigaţi *Perdea /* , nu e **deloc** imposibil ca ei **să-şi înto'ucă** privirea spre **dvs.,** şi aceasta chiar înainte de patra luni. Totuşi, interesul pe care îl acordă bebeluşul vocilor umane nu ¡rebme confundat cu recunoaşterea prenumelui său.

Bibliografie

ia f

ar fi afirmativ, a

Mandel, D.R., **P.W. Jusczyk,** D.B. Pisoni (1995), „Infants' **Recognition** of the Sound Patterns of their Own **Names",** *Psychological Science*, 6, pp. 315-318.

48. Bebeluşii preferă figura **Monicăi** Bellucci sau pe cea a lui Quasimodo? *Preferinţa bebeluşilor pentru figurile umane frumoase*

.Dacă că pînă şi cei mici trăiesc

persoanei adulte[I], **dar** care este situaţia în cazul copiilor?

I ***Vezi*** *S.* ***Cicotti.*** *150 petites expériences de psychologie pour mieux comprendre nos semblables, cit. supra, p. 68 : „De ce* ***ni*** *se pare atît*

Slater *et al.* (1998, 2000) au realizat o serie de experimente pe această temă...

> În unul dintre acestea, ei au testat mai mult de 100 de bebeluşi cu vîrste cuprinse între cinci ore şi două zile, cărora li s-au prezentat perechi de fotografii plasate una lîngă alta, la aproximativ 30 de centimetri de nou-născut. Foarte numeroasele perechi de fotografii utilizate cuprindeau în mod obligatoriu o imagine cu o femeie foarte frumoasă şi una cu o femeie foarte... anoată. Cum s-a decis că figura respectivă era sau nu a unei femei frumoase? Cercetătorii au cerut în prealabil unor subiecţi adulţi să evalueze fiecare dintre figurile prezentate pe o scală de la 1 la 5.
> Conform rezultatelor experimentului, bebeluşii au preferat să privească figurile atrăgătoare, ceea ce au şi făcut 80% din timpul total, consacrînd doar 20% din timp figurilor mai puţin atractive. În opinia cercetătorilor, identificarea este funcţională încă de la naştere şi, fapt care devine deja o certitudine, chiar din viaţa intrauterină, bebeluşii venind pe lume cu un sistem perceptiv destul de bine dezvoltat.

Bebeluşii preferă frumuseţea, iar cercetarea menţionată nu face decît să consolideze concluziile altui experiment, care demonstrase deja că bebeluşii de cinci luni preferă să privească mai degrabă figurile personajelor cu ochii mari decît pe ale celor cu ochii mici (Geldart *et al.*, 1999).

Care să fie explicaţia pentru această preferinţă pentru frumuseţe? După Slater, figurile frumoase sînt prototipul real al unei figuri umane, analiza a sute de figuri conducînd la definirea unei medii

---

de frumoasă păpuşa Barbie?" şi pp. 146-147: „Stereotipurile legate de aspectul fizic".

statistice de caiaeteristici **faciale care** se **dovedeşte** a fi incredibil **«c atrăgătoare. în** mintea bebeluşului, figurile frumoase pot reprezenta **figura umană** standard, iar **dacă bebeluşii au evoluat** spre **identificarea** acesteia, în ciuda vederii **lor** încă inexacte, **probabil că moaciiii le serv eşte** la interpretarea **figurilor întîlmte** în funcţie de apropierea acestora de prototip, operaţie **pe care sînt** capabili SÎ, u UTTIARIR'IIDA la doar 15 ore de la naştere.

Concluzie

Astfel, **cînd** i se arată unui european figurile a doi africani, cea pe

pentru care va opta şi un african pus să facă **acelaşi** lucru. Aceeaşi P-ĭ **cerinţă** funcţionează şi **atunci** cînd un african trebuie să aleagă între figurile a doi europeni. Astfel, în opinia cercetătorilor, **chiar** dacă **normele frumuseţii faciale evoluează în** timp şi **de la o cultură** la alta, ele nu se modifică fundamental, ci există cu certitudine o normă biologică şi universală a frumuseţii. De aceea, **i** pe tatăl **bebeluşului dvs. cînd îşi întoarce** asă, pentru **că în** aceste momente se

În sfârşit, în ciuda afirmaţiei lui Oscar Wilde, fru

moment ce la 1 ĭ afi înnăscută. Copilul

şi mai puţin pe cele urîţele. Deşi aşa stau **lucrurile^** se 5

Bibliografie

Geldart, S., D. Maurer, K. Carney (1999), „Effects of Eye Size on Adults' Aesthetic Ratings of Faces and 5-Month-Olds' Looking Times". *Perception*, 28, pp. 361-374.

Pascalis, O., A. Slater (ed.), (2003), *Face Perception in Infancy and Early Childhood*, Nova Science Publishers.

Slater, A., C. Von der Schulenburg, E. Brown, M. Badenoch, G. Butterworth, S. Parsons, C. Samuels (1998), „Newborn Infants Prefer Attractive Faces", *Infant Behavior and Development*, 21, pp. 345-354.

Slater, A., P. Quinnn R. Hayes, E. Brown (2000), „The Role of Facial Orientation in Newborn Infants' Preference for Attractive Faces", *Developmental Science*, 3, pp. 181-185.

Comportamentul fătului

Sumar

49. Comportamentul bebelușului în pîntecele mamei
Psihologia fătului 193

50. Fetușilor le place *Tînăr și neliniștit*?
Amintirile bebelușilor legate de experiențele lor muzicale
dinainte de naștere 194

51. Este bine să i citiți povești copilului încă nenăscut?
Recunoașterea de către bebeluși a poveștilor
care li s-au citit înainte de naștere 196

52. Fătul are deja o personalitate?
Activitatea fătului și comportamentul în copilărie 198

53. Bebeluș-ul dvs. are activitate sexuală
deja din perioada intrauterină?
Erecțiile fetale în utero 200

54. Dacă ați mîncat multe anason cît ați fost însărcinată,
bebelușului dvs. îi va plăcea anasonul?
Învățarea în perioada prenatală a gusturilor postnatale 203

55. Ceea ce mîncați în timpul sarcinii
va influența mirosul copilului dvs.?
Învățarea mirosurilor la făt în funcție
de regimul alimentar al mamei 207

49, Comportamentul bebelușului în pîntecele mamei-

Psihologia fătului

Ce eveniment poate fi mai emoţionant decît venirea pe lume a unui nou-născut? După ce-l înveleşte într-o pătărică, moaşa pune bebeluşul pe pîntecele mamei sale. Nou-născutul se străduieşte să-şi deschidă ochii, apoi îşi fixează privirea asupra mamei. Scena nu poate să nu ne impresioneze profund. Credem că ea marchează apariţia vieţii, că înainte nu era nimic şi că pentru bebeluş acum începe totul.

În realitate, este o eroare să ne închipuim că lucrurile stau chiar aşa. De ani buni se studiază psihologia fătului şi astăzi putem afirma cu certitudine că practic nu există nici o diferenţă notabilă între copilul care vine pe lume şi fătul cu o lună înainte de naştere.

Chiar înainte ca femeia să-şi dea seama că este însărcinată, creierul embrionului începe deja să se dezvolte. La cinci săptămîni, se creează cortexul. La nouă săptămîni, embrionul îşi poate plia corpul, poate sugăţa şi reacţionează la zgomote violente. În a zecea săptămînă, el îşi mişcă braţele, respiră lichid amniotic, îşi

üs^c iude fe **Ule ... riuxdw** **íuxa** te **aarcwa. \ iu,ri>i** bebeia-

ca**^íi ,x** suge 'di Je ir. **c** me" Hau n cepe **sa 3uüa** m **„fusir,** pe i.

opt **mm** poate să vada.

> eu de^ unaeaii ca * tiv .r' >. ioane

ucr.n V ~ .a e-'r opaDîl zhh ă

50, Fetuşifor ***le place*** Tînăr şi neliniştit? Amintirile bebeluşilor legate de experienţele lor muzicale dinainte de naştere ____

Sînteţi însărcinată şi doriţi să vă odihniţi puţin în faţa **televizorului.**

0 perspectivă plăcută, nu-i aşa ?, cu atît mai mult cu cît este chiar ora serialului dvs. preferat... Oare muzica genericului poate

Experimentul prezentat mai jos demonstrează **că da.**

•[1] ^ ps.hjlog (Hepper, 1991) a încercat să evalueze capacitatea a reţine muzica din **genericul** unui seria! tv. *(The Neighbor*). Pentru aceasta, e! a selecţionat un număr mare de , femei î sarcinate foarte pasionate de acest seriai şi un alt grup or care nu îl urmăreau niciodată, **estimîndu-se** că fetuşii

1 din primul grup au fost expuşi de aproximativ 360 de ori la tema ₊ **muzicala** din genericul serialului *The Neighhors,* ia care mamele – se **uitau uneori** chiar de **două ori pe zi.**

respectiva melodie să fi fost în viaţa **intrauterină, şi** nu după

La două pînă ia patru zile după naştere, **bebeluşii** au fost expuşi ia **genericul** filmului, Hepper **remarclnd** că bebeluşii *Neighbors* se comportau diferit de csi care **nu** au urmărit niciodată foiletonul în **pînteceie** mamei ior. Frecvenţa **ior** cardiacă se încetinea, ei se opreau **din piîns** şi se orientau spre sursa **muzicii; în** aceiaşi timp, mişcările lor corporale erau mult reduse în comparaţie cu

menţinîndu-se vreme **de** trei săptămîni după naştere. **S-a** verificat apoi răspunsul bebeluşilor *Neighbors* la alte generice **tv** şi s-**a**

Cu ajutorul ultrasunetelor, Hepper a evidenţiat de asemenea faptul că, în pînteceie mamei, bebeluşii se mişcau mai mult atunci cînd se difuza o melodie **ascult;**

foarte exact bucăţi muzicale şi că, dup« naş icre. lucrurile pe c aceştia le-au învăţat în pînteceie mamei pot fi evaluate.

Concluzie

că bebeluşul **dvs. ţ** ;) la care a fost părtaş înainte de naştere şi că poate fi, ia fel ca dvs., dependent de serialul lui preferat!

Bibliografie

Hepper, P.G. (1991), „An Examination of Fetal Learning Before and After Birth”, *The Irish Journal of Psychology,* 12, pp. 95-107.

51. Este bine să-i citiţi poveşti copilului
încă nenăscut?

Recunoaşterea de către bebeluşi

a poveştilor care li s-au citit înainte de naştere

Bebeluşii **au** oare amintiri ale experienţelor trăite **înainte** de naştere ?

Ca să afle răspunsul, cercetătorii au cerut unui grup de două-sprezece femei **însărcinate** să citească **un pasaj dintr-o povestioară** pentru, copii *(Pisica din pălărie*), de două ori pe zi în timpul ultimelor şase **săptămîm** de sarcină (De **Casper, Spence,** .1986).

î După două sau trei zile de **la** naştere, **nou-născuţii** au **fost** testaţi *l cu* privire fa capacitatea lor de a-şi aminti povestea. Li s-a pus I înregistrarea audio utiiizîndu-se ca metodă de cercetare o variantă[1]

a tehnicii **suptului non-nutritiv,** în care biberonul este legat la un aparat de înregistrare (vezi pagina **215).** Cercetătorii au observai că **nou-născuţii îşi** adaptau ritmul suptului în aşa fel încît **să** audă pasajul cu povestea citită de mamă **în** timpul ultimelor şase **saptămîni** de sarcină, mas degrabă decît orice alt fragment

Lucru şi mai surprinzător, bebeluşii continuau să prefere pasajul pe care îl cunoşteau, chiar atunci cînd cititorul nu mai era mama lor, ci altă persoană, prin urmare ei recunoşteau povestea citită ca atare, ceea ce dovedeşte existenţa unei „împregnări

certitudini, alţi psihologi au încercat să meargă

î (De **Casper** *et al.,* 1994) şi au elaborat un nou dar de data aceasta cu **fetuşi** în vîrstă de 33 de **eapiafin'** Er au **<~erut** unui număr de 28 de viitoare mame să rec te CJ **'oc«** la **e** un poem de trei ori pe **zi,** vreme de patru sapiamm La capătul celor patru **saptămîni,** cu ajutorul unui **difuzot plasat p~** purta mamei, bebeluşilor ii s-a pus înregistrarea – **i – v – îterior** şi cu un alt

poem, ambele citite de o **pe. soana** le^uncscută bebeluşului. Mamei **i-au** fost acoperite

neutralizîndu-se astfel o posibilă it
n **eq'strai v»> a'tile** de ritm cardiac ale fi

t că ritmul cardiac al bebeluşului se **, în cazul** s de ritm

anumite limite). S-ar putea spune, ca el pare să apreciere tec^ ce îi este familiar, aceasta îl linişteşte.

Concluzie

În sfîrşit, înainte de naştere, bebeluşul nu are prea multe de făcut, aşa că el ascultă şi, după **cît** se pare, savurează poveştile care i **se** spun, mai ales pe cele pe care le cunoaşte deja, cum fat de altfel toţi copiii.

Bibliografie

De Casper, **A.J.,** M.J. **Spenee** (1986), „Prenatal **Materxuu Speech** Influences Newborns' Perception of Speech Sounds”, *Infants Behavior and Development,* 9, pp. 133-150. De Casper, A.J., J.-P. Lecanuet, **M.-C.** Busnel, **C. Granicr-Deferre,** R. **Maugeais** (1994), „Fetal Reactions to Recurrent Maternal Speech”, *Infant Behavior and Development,* 17, pp. 159-164.

52. Fătul are deja o personalitate?

Activitatea fătului şi comportamentul în copilărie

Nu este o idee nouă : bebeluşii **sînt** diferiţi între ei, atît în planul activităţii, cît şi în plan **temperamental.** Dar oare există vreo legătură între nivelul activităţii **motorii** a **fătului** în viaţa intrauterină

, 'e se observă mai tîrziu la bebeluş în timpul

Este c piobLiuă U care au reflectat o serie de cercetători care – au intren<xt Gn. a numite trăsături de caracter nu sînt cumva

k/ c.” j tv -iluşi! cu vîrste mai mari sau Ia copiii de doi

. I. ■ c – 2002).

^ – ˢceu-.tc •,! ai p n x ideea de a măsura, cu ajutorul unui test lonoiei num«-, 3. amplitudinea mişcărilor Sa 24, 30 şi 38 de **-mi ¡i** i” sa? **„ iă,** ia 52 de **fetuşi.** Mai tîrziu, ei au adunat aat^ <Je=.,, i« **jmaudementul** copiilor imediat după naştere (ia vs s,a cr **uou- -apiamîni),** apoi ia aceiaşi copii.ia un an şi ia doi ani.

¿c-v v ietiˢii .ei mai activi în uterul mamei sînt de obicei verifică mai mult în

Concluzie

Activitatea motrice fetală pare a fi un indicator al temperamentului pe care îl putem observa în copilărie. În opinia lui Dr Pietro, comportamentul nu începe la naştere, ci mult înainte. Ritmul mamei, producţia sa hormonală şi mai ales reacţia sa la stres au un impact puternic asupra comportamentului fătului. De altfel, mamele celo mai stresate so fecunşi mai activi şi copii mai iritabili decît alţii. Aşa că e bine să vă destindeţi, să respira(i aJîne şi să vă calmati.

Bibliografie

, K. **Costigan,** E. Pressman, C.S i, **B., L.** Yi (2002), „What Does Fetal Movemen Behavior During the First Two **Years** of **Life?"** *:/ Psychobioiogy,* 40, pp. 358-371.

53, Bebeluşul **dvs.** are activitate sexuală deja din perioada intrauterină?

Erecţiile fetale ***în utero***_____

Nu este nici un secret : pentru a participa la activitatea de reproducere, bărbatul trebuie să fie în erecţie, totuşi erecţiile nu sînt generate întotdeauna de erotism, avînd în vedere că, deşi acestea sînt în general diurne şi conştiente, există şi altele care apar în anumite faze ale somnului. Dar care este situaţia în cazul fătului ? Se înregistrează oare încă în viaţa intrauterină mici erecţii ?

Oricît de incredibil ar părea, răspunsul este afirmativ.

În scopul de a răspunde la întrebarea dacă fătul are sau nu erecţii un grup de medici specialişti în ecografie au observat în timp real penisul a 50 de fetuşi cu vîrste cuprinse între 36 şi 39 de săptămîni de gestaţie (Shirozu *et al.*, 1995).
Măsurînd lungimea penisului fetal în timpul celor 60 de minute de examen de specialitate, cercetătorii au remarcat erecţii la 22% dintre fetuşi (în medie, 21 de milimetri, faţă de 16 la ceilalţi fetuşi). Rezultatele au indicat aşadar că erecţiile fetale există cu adevărat.

avînd în vedere faptul că, **în** timpul somnului paradoxal/, se înregistrează numeroase erecţii, alţi cercetători au încercat să afle dacă erecţiile fetele suit nocturne sau diurne **(Koyanagi** *et al,* 1991).

Studiui a fost efectuat pe 11 fetuşi. de sex masculin, cu **vîrste** cuprinse între treizeci şi şase şi patruzeci şi una de săptămîni de gestaţie. Cercetătorii au **observat** fa **ecograf,** timp de 60 de **.ninute,** în ce măsură exista o simultaneitate **între** mişcările oculare rapide (indiciu ai somnului **paradoxal)** şi **erecţii.** În **final,** s-a remarcat că 78% din **durata** totală a **erecţiilor** s~a înregistrat în timpul somnului paradoxal, prin **urmare, fetuşii** au şi erecţii nocturne.

În 1995, în cursul unei ecografii, doi medici francezi au observai şi **au** fotografiat un comportament cu totul surprinzător,

introducea penisul în. gură şi apoi îl scotea **lent'** Imaginile acestea bizare pot fi văzute de altfel *în* revista *Contraception, Sexualité et Fertilité* **(Broussin,** Brenot, 1995).

I Cercetătorii au chestionat apoi un număr de 73 de **colegi** pentru **1 a** afla dacă au observat[2] vreodată sugerea **mîînii,** a piciorului ori

1. Somnul are două faze diferite: somnul paradoxal (REM: *Rapid Eye Movement Sleep*) şi somnul lejer şi profund, caracterizat prin unde lente (NREM: *Non Rapid Eye Movement Sleep*). Somnul paradoxal (Jouvet, 1959), care se recunoaşte după mişcările rapide ale globilor oculari, este perioada somnului în timpul căreia visăm

.« a co’donuiui **ombilu** sl **sau** es/eutuaie contacte **ruină sau**
| gură-sex. **După suptul degetului** sau ai **mîinii.**
contactele n **ma** s”x

i sinx cei **mai aes** observate **de către** specialiştii în -v».
citata Au
£ mai fost rarodate osr rar şi „?zun de contact cr „e nai Ma

Î mult de **60°/c** dintre **rriedici** au observai contacte
metrii, j^nital-

„ ia fstuşi de ambele sexe

Concluzie

Chiar înainte de a se naşte, **bebelușii^au** deja erecţii şi, pe de altă

între mînă şi sex. Totuşi, putem vorbi de activitate sexuală? Chiar dacă ideea **nu** este de neconceput, trebuie să **rămînem devăr, pentru a vorbi de activitate** sexuală, trebuie numită maturitate a sistemului nervos şi, **în** egala

de cazuri ar fi vorba mai degrabă de ***v*** ratoriî aie fătului, care utilizează **în** acest scop s pe care le are **la îndemînă: mîinile** şi gura. Cît despre contactele gură-sex, cercetătorii aduc **în** discuţie faptul **.că** suptul este, la **rîndul** său, o activitate de explorare, pe care fatal pare să o dezvolte foarte- devreme şi **într-un** mod foarte puţin selectiv, în mod cert, cercetăto îLorozu, H., T. **J**

-it, 41, pp. 159-166.

H. Nakano (1995), „ A Preliminary Report”, *Early t*

54. Dacă aţi **mîncat** mult **anason** cît aţi fost însărcinată, **bebeluşului dvs.** îi **va** plăcea **anasonul?**

Învăţarea în perioada prenatală a gusturilor postnatale _____

în mod sigur aţi auzit pînă acum afirmaţii precum : „Este normal ca băiatului meu să-i placă **zahărul,** din moment ce, **cît** am **fost** însărcinată cu **el,** am mîncat **întruna** bomboane şi produse de patiserie! Este un fapt deja cunoscut că numeroase femei îşi imaginează că alimentele ingerate **în** timpul sarcinii pot influenţa preferinţa bebeluşului pentru uuuuuic âlimente. Dar care este adevărul ?

La experimentul **(Menelia** *et al.,* 2001) care şi-a propus să ofere a puns la această întrebare au participat 51 de femei cu o cină avansată (33 de săpiămîni de **gestaţie),** toate anticipînd şi vor **alăpta** copilul. **<ţ hemeile,** cărora li s-au distribuit apă minerală **şi** cutii

cu suc de **i rcovi**[I] congelat, au fost împărţite în patru grupuri:

I Morcovul a fost **ales din mai multe motive,** între **care şi acela că** gustul său **trece în** laptele **matern. în** plus, savoarea sa este foarte **distinctă.**

- 16 dintre ele trebuiau să consume 300 de militri de suc de morcovi de patru ori pe săptămînă timp de trei săptămîni consecutiv, precum și în timpul primelor două luni de alăptat;
- 17 de femei au băut suc de morcov în timpul sarcinii și apă în primele două luni de alăptat;
- 14 alte femei au procedat invers (au băut apă în timpul sarcinii și suc de morcovi după naștere);
- în sfîrșit, un ultim grup ($n = 14$) nu a băut decît apă, atît înainte, cît și după naștere.

Deși li s-a comunicat că participă la o cercetare asupra alimentației, mamele ignorau, bineînțeles, ipotezele cercetătorilor.
După o vreme, mamele și copiii au fost convocați la laborator, unde bebelușii au fost filmați în timp ce erau hrăniți. Mama dădea copilului fie cereale amestecate cu apă (o parte cereale, o parte apă), fie cereale amestecate cu suc de morcovi (o parte cereale, o parte suc de morcovi) și trebuiau să-l hrănească pînă cînd acesta refuza mîncarea.
Cercetătorii au cerut apoi mamelor să evalueze pe o scală de la 1 (deloc) la 9 (foarte mult) cît de mult au apreciat copiii lor cerealele. Caritatea de cereale consumată de copii a fost evaluată și prin cîntărirea farfuriei înainte și după fiecare masă, fiată mîncarea vărsată pe platou sau pe haveță fiind pusă înapoi în farfurie pentru a fi cîntărită.
Rezultatele au demonstrat că:

- bebelușii care au fost expuși la gustul de morcovi în perioada intrauterină sau în timpul alăptatului făceau mai puține grimase cît timp mîncau cereale cu morcov decît cei ale căror mame nu au băut suc de morcovi nici înainte, nici după naștere;
- cei care au fost expuși la gustul de morcovi în perioada intrauterină au fost percepuți de mamele lor ca apreciind mai mult cerealele amestecate cu morcov (figura 18)

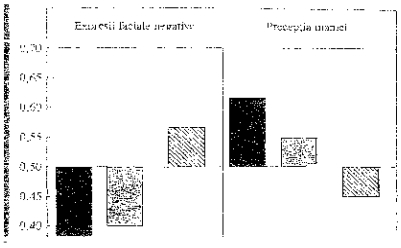

! !

O -

Morcovi Morcovi

! **18.** Măsurarea expresiilor faciale negative faţă de cerealele cu morcov şi evaluarea de către mame a gradului în care bebeluşii apreciază acest, **fel** de mîneare

Studii similare au fost realizate cu 36 de bebeluşi de 4 **pînă** la 6 **luni pentru** a afla. dacă există vreo diferenţă între bebeluşii hrăniţi ou lapte industrial şi cei alăptaţi la **sîn (Sullivan,** Bîrch, 1994). Cercetătorii au descoperit că bebeluşii hrăniţi **la** sîn acceptă mai repede decît ceilalţi o **legumă** nouă atunci cînd ii se oferă prima **dată.** Acest lucru

s-ar datora faptului că aceşti bebeluşi sînt expuşi unei mari varietăţi de gusturi care ie **sînt transmise** prin laptele matern, în vreme ce copiii hrăniţi cu lapte industrial nu experimentează decît un. singur gust.

în **sfîrşit,** contrar ideilor preconcepute, se pare că **bpbeluşii** apreciază **ustutoiul.** Atunci cînd **mamele** înghit capsule cu usturoi, bebeluşii sug mai mult timp decît dacă atunci cînd mama ingerează **un** produs **piacebo** (o capsulă cu **un** praf rară nici un efect). Savoarea usturoiului pare să treacă **în** laptele matern, **dar** faptul nu pare să le displacă **bebeluşilor (Mennella, Beauchamp,** 1993).

Concluzie

Dacă **vă** place foarte mult **curry ul** sau usturoiul, se poate ca acest fapt să aibă legătură cu mediul **în** care aţi trăit **în** perioada intrauterină. **într-adevăr, oamenii** de ştiinţă ştiu **că** lichidul amniotic care înconjoară copilul poate mirosi foarte tare a **chimion,** a ceapă sau a orice altă substanţă, în raport direct cu regimul alimentar al mamei. Asta cu atit mai mult cu **cit, în** timpul ultimului trimestru de sarcină, fătul înghite pe zi pînă la uri litru de lichid, care transportă gustul hranei materne spre receptorii

senzoriali ai viitorului bebeluş. Atunci cînd mama consumă anumite alimente, ea pune fătul în contact cu o savoare care va influenţa acceptarea alimentului după ce bebeluşul se va naşte. Gusturile alimentare vor fi prezente, de asemenea, în lapiele matern, mecanismul fiind deci identic în timpul alăptatului. Alimentele nu vor

trebui ingerare în cantităţi mari, ci mai degrabă în mod regulat.
Rezultatele acestor cercetări confirmă importanţa unui regim alimentar variat, atît pe timpul sarcinii, cît şi în perioada alăp-

Pin'iograii-

iVi.Gxteli «. G.K. Beauchamp (1993), „The Effects of Repeated

Lvposu c to Garlic-Flavored **Milk** on the Nursling's Behavior", *sJic.ru Research,* 3, pp. **805-808. Mem*, »a** 4 C.P. Jagnow, G.K. **Beauchamp** (2001), „Prenatal and Postnatal Flavor Learning by Human Infants", *Pediatrics,* 107 (6), e88. Si „iveui S * , L.L. Birch (1994), „Infant Dietary Experience and ^cepuuiLe of Solid Foods", *Pediatrics,* 93 (2), pp. 271-277.

55. **Ceea** ce **mîncaţi** în timpul sarcinii **va** influenţa mirosul copilului **dvs.?**

învăţarea mirosurilor fa făt în funcţie de regimul alimentar al mamei

Tocmai am văzut că savoarea unui aliment poate fi recunoscută de bebeluş dacă mama **lui** i-a consumat în timpul sarcinii şi în perioada **alăptatului.** Dar care este situaţia mirosurilor ?

Pentru experimentul pe care î-au pus ia punct, Schaaf ei *ai.* (2000) au recrutat douăsprezece mame care obişnuiau să mănînce **mîncăruri** sau să bea băuturi asezonate cu anason (grupul **A) şi** douăsprezece alte mame care nu aveau acest **obicei** alimentar (grupul NA). Bebeluşii acestor femei au participat şi ei ia experiment (14 fetiţe şi 10 băieţei).

Cu 15 zile înainte de **data** prevăzută **pentru** naştere, cercetătorii au oferit grupului A bomboane cu anaşon {pastila **Vichy),** biscuiţi

aromatizați cu anason, precum și sirop de anason. Consemnul era ca subiecții să consume din toate acestea cît doresc, dar fără a-și schimba obișnuințele alimentare. În aceeași perioadă, grupul NA nu a ingerat nici un aliment cu anason. Mamele A au încetat să consume anason cu cîteva ore înainte de debutul travaliului și nu au mai consumat deloc nici în perioada post-partum, pînă la sfîrșitul experimentului.

Psihologii au expus apoi noii născuți la două tipuri de miresuri: fie aceea de anetol (anason), diluat la 1% (concentrație presupusă de a se regăsi în lichidul amniotic), fie aceea de ulei din petrol. Experimentul a fost repetat de două ori: la opt ore după naștere (înainte de prima masă) și cu patru zile mai tîrziu. Un betișor care avea la capăt o bucată de vată îmbibată în unul dintre cele două produse a fost ținut sub nasul bebelușului timp de 10 secunde. 60 de secunde mai tîrziu, operația a fost reluată cu celălalt produs.

În a patra zi, condițiile experimentale au fost puțin diferite. De o parte și de alta a feței copilului, la unul-doi centimetri de nas, au fost plasate două bucăți de lifon: una îmbibată cu miros de anason și cealaltă cu miros de ulei din petrol. După un minut, bucățile de lifon au fost inversate.

Cercetătorii au filmat bebelușii pentru a le observa reacțiile. Ei au evidențiat comportamentele considerate a fi reacții negative ale bebelușilor[1] (semnele de aversiune): încruntarea sprîncenelor, încreșirea nasului, țuguierea buzei superioare, coborîrea colțurilor gurii, deschiderea largă a gurii și întoarcerea capului. Răspunsurile pozitive (de atracție) care au fost reținute au fost acțiuni precum suptul, linsul și mestecatul (ca exemplu, vezi fotografiile din figura 19).

1. Comportamentele considerate a fi reacții de respingere au fost puse în evidență în prealabil de cîțiva psihologi (de exemplu, Oster și Ekman, 1978 sau Rosenstein și Oster, 1988).

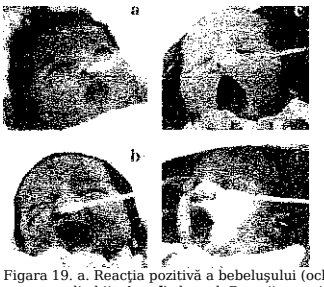

Figara 19. a. Reacţia pozitivă a bebeluşului (ochi deschişi, scoaterea limbii, **tinsul),** b, c, d. Reacţii negative **(fruntea încruntată,** nasul încreţit, deschiderea largă a gurii, coborîrea arcadelor, întoarcerea capului, ochii închişi). Rezultatele au demonstrat că bebeluşii din grupul NA ar prezenta faţă de anason răspunsuri faciale negative mai numeroase şi mai extinse în timp decît copiii din **grupul A** (vezi figura 20). Dimpotrivă, aceştia din urmă **îşi** întorceau mai mult capul spre anason, mestecau şi scoteau mai **mult limba** decît bebeluşii care nu au fost expuşi ia anason în timpul sarcinii (NA).

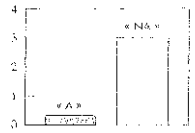

Durata medie a comportamentelor facilate negative (ţi. scrende) la stimulul anason

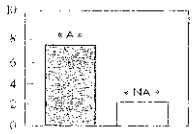

Durata medie a mişcărilor pozitive a gurii (fără mestecare) la stimulul anason

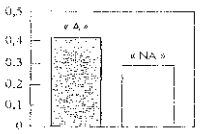

Durata medie a orientării capului la stimulul anason

Figura 26

Datele experimentului dovedesc că efectele comportamentale atribuite unei experienţe prenatale legată de anason pot ii puse în

evidenţă **.liiar** şi la patru zile după î **ă că, atunci** ci

mama mătănică, anumite
proprietăţi olfactive, tres
lichidul amniotic.
stimulează
otenţează"

t aru! **a=est** lichid **pe** gură şi pe nas, **fapt** care **îi**

receptorii nazali. Prezenţa glucozei în **metaboliţi ,**

I apreciază din ce în ce mai . La naştere, el îi va aprecia şi

Concluzie

piuă Ia patru zile după naştere. Astfel, abilităţile bebeluşilor nu se

timpul ulcimeior zile ale **vieţii intrauterine (Schaal *et al.,*** 1998), ci se referă şi la extragerea şi izolarea unei componente olfactive

acesteia la. **cîteva** zile de ia naştere.

Mai multe stadii realizate pe diferite specii de animale au demonstrat că efectul persistă pînă la **vîrsta.** sevrajului **(Bilko** *et al,* 1994). **Chiar** dacă acest **fapt** nu a fost încă pus în evidenţă la om, se poate formula ipoteza că acceptarea alimentelor noi poate **fi influenţată** de mirosurile percepute de făt înainte de naştere şi, prin **urmare,** diversificarea, alimentaţiei în timpul sarcinii apare

Bibliografie

Bilkó, A., V. Albácker, R. Hudson (1994), „Transmission of Food Preference in the Rabbit: The Means of Information Transfer", *Physiology and Behavior*, 56, pp. 907-912

Schali. B., L. Marlier, R. Soussignan (2000). „Human Foetuses Learn Odours from their Preg) it to e ' >1^ *Chew.. Senses,* **25, pp. 729-737.**

Schaal, B" L. Marlier, **R. Sonssianan 0098),** „Olfactory Function în the Human Fetus : Evidence from Selective Neonatal Responsiveness to the Odor of Amniotic Fluid", *Behav. Neurosci.,* 112, pp. 1438-1449.

'ster, H., P. Ekman (1978), / **A.** Collins (ed.), I

, NJ. pp. 231-276. , D., **H.** Oster (1988), „Differential Facial Responses to s **în** Newborns", *Child Dev., 59,* pp. 1555-1568.

Concluzie

La. **urma** urmelor, naşterea este .un eveniment **nesemnificativ** în dezvoltarea bebeluşului, el fiind în fond

acelaşi cu trei ore înainte şi cu trei ore după venirea sa pe lume. Mai **mult»** nu există aproape nici o diferenţă între un bebeluş care tocmai **s-a** născut şi un făt cu **o** lună înainte de naştere, şi. ne referim aici la copiii prematuri, care răspund **şi** se adaptează la mediu la fel ca cei născuţi la termen. **În schimb.** cei pentru care naşterea nu este lipsită de importanţă **sînt** părinţii, care aşteaptă vreme de nouă luni (dacă nu cumva de mai de mult) **să-şi** alinte şi să-şi vadă copilul.

Este necesar să precizăm aici încă **un** aspect: chiar dacă fătul este sensibil la anumiţi **stimuli,** aceasta nu înseamnă că trebuie să fie ţinta eforturilor susţinute ale **viitoriilor** părinţi, care urmăresc astfel accelerarea dezvoltării lui. Unii autori au sugerat chiar stimularea fătului la intervale regulate: astfel, părinţii ar trebui **să-i** vorbească **printr-un** tub de **hîrtic, să-i** fredoneze **muzică** clasică sau să-l expună **unei lumini** intermitente, situată pe abdomenul mamei. **În** ce ne priveşte, **nu sîntem** deloc siguri că toate aceste

eforturi ar fi benefice. De **altfel, nici** o cercetare nu a demonstrat că fătul stimulat ar deveni mai sclipitor ca **alţii...**

în plus, **întru cit** nu putem şti cu. certitudine în ce moment fătul doarme şi **cînd** este treaz, punerea de difuzoare pe pîntecele mamei riscă să-i perturbe ritmul somnului. **În** snrşît, cine ar avea inima să zgîlţîie sau să înghiontească un

bebeluş aflat în leagănul său ? Cine **i-ar** pune **difuzoare** pe urechi **în timp** ce **doarme ?** Nimeni... Păi atunci **de** ce am face aşa ceva unui **făt?**

Totuşi, psihologii cred că, dacă-i vorbim încetişor fătului, nu riscăm nimic, ba, mai mult, faptul poate chiar să oe ajute **şi** să ne pregătească să devenim părinţi...

Bibliografie

Di **Pietro,** J.A. (2000), „Baby and **the** Brain: **Advances în** CMld **Deveiopment",** *Annual **Review** of Public Health,* 21, pp. 455-471. **Kisilevsky,** B.S., Low, J.A. (1998), **„Human** Feiaî Behavior : 100 **Years of** Study", *Deveiopmenta! Review,* 18, pp. l-29.

Două tehnici experimentale

Aceste procedee **sînt** utilizate adesea pentru a analiza preferinţele bebeluşilor sau pentru a afla dacă aceştia reuşesc să facă diferenţa între **ştiutuli.**

*îaupiui **non-nutritiv*** (high *amplitude succion)*

Bebeluşul este plasai într-un scăunel, iar în gură i & legată **la un** aparat care **ţ** Apoi, timp de două 11 identifice ceea ce cercetătorii numesc „linia de bază" (un fel de medie), într-o a doua etapă, de î; **supt ceva mai energic, care** depăşeşte „linia de **b o** stimulare sonoră, aceasta fiind „faza de

familiarizare”. Bebeluşul face rapid o asociere între suptul mai energic şi declanşarea stimulului şi învaţă astfel să producă stimulul sonor. Apoi, întrucît, în general, bebeluşii apreciază noutatea şi faptul de a fi stimulaţi, ei vor suge şi mai mult, dar, după un anumit interval de timp, se vor plictisi de acest sunet, iar proporţia de timp alocat suptului va

fiind diferit de cele pe care bebeluşul **le-a** auzit în

suge mai tare, în aşa fel

lare. Dacă bebeluşul nu a

nu îşi va a

Procedeu! întoarcerii capului (*headturn procédure, procédure de rotation* de *ia* tête)

Acest artificiu experimental este utilizat **la copii de** patru pînă la douăzeci şi patra de luni (cel mai adesea de şase-nouă luni), **pentru** a evalua capacitatea acestora de a c **ele** (de exemplu, vocea mamei non**-cuvînt).** Procedeul se desfăşoară într-o cabină (vezi figura **21).** Copilul este plasat pe genunchii mamei (sau ai tatălui), care are urechile acoperite de nişte căşti ce **difuzează** muzică, **în** aşa fel încît cercetătorul să fie sigur că părintele copilului nu aude **stimulii** sonori şi că, prin urmare, **nu-l** influenţează pe bebeluş. O lumină verde se aprinde apoi **pe** peretele din faţa copilului şi experimentul

începe de îndată ce acesta fixează lumina. Becul se stinge apoi şi, fie pe peretele din dreapta, fie pe cel din stînga,

feţei copilului. **în** spatele fiecăreia dintre ace **un** difuzor. De îndată ce bebeluşul a. **efectu: de** aproximativ 30 **de grade în** direcţia **becului cu**

s **printr-un** difuzor plasat sub bec. **Cînd** bebeluşul îşi î capul dinspre lumină timp de două secunde consecutiv,

. priveşte, becul (echivalent cu cel în c

5 decît în celălalt, se consideră că poate fa

(respectiv între cuvinte şi sunete muzicale) şi că

f căruia îi acordă mai mult timp. Bebeluşii acordă mai multă atenţie lucrurilor care pentru ei **sînt** noi şi ciudate.

Se probă.

Prima utilizare : **K.** Hirsch-Pasek, D.G, Kemler Nelson, **P.W. Jusczyk, K.W.** Cassidy, B. Druss, L. **Kennedy** (1987), „Clases Are **Perceptual Units for lnfants",** *Cognition*, 26, pp. 269-286.

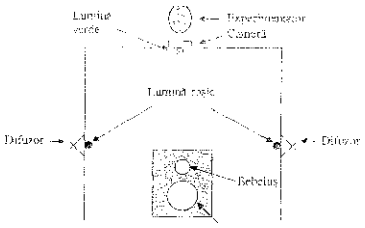

Mamă ¡.cu casca) Figura 21

Bibliografie suplimentară

Citeya *lucrări în franceză*

Pentru o **aprofundare** a apariţiei limbajului

*De **Boysson-Bardies**, B. (2005), Comment la parole* **vient aux** *enfants : de la naissance jusqu'à deux ans, Paris, Odile Jacobs.*

Pentru o aprofundare a dezvoltării inteligenţei şi a percepţiei

Lécuyer, R fdir.) (2004), *Le développement du nourisson.* Paris. Dunod Éditeur.

Siegler, **R.S.** (2000), *Le développement **cognitif de** l'enfant,* Paris, De Boeek.

Pentru o abordare a dezvoltării moitricitaţii

Rivière, J. (dir.) (2000), Le développement psychomoteur du jeune enfant. Idées neuves et approches actuelles, Éditions ***Solal.***

Pentru o abordare antropologică

Besmond, Morris (1994), *Le bébé révélé,* Paris, **Calmaim-Lévy.**

Pentru o aprofundare a problematicii văzului la bebeluş
Gregorv, R.L. (2000), *L'œil et le cerveau : la psychologie de la vision,* Paris, De **Boeek.**

Pentru o aprofundare a problematicii auzului Delaroche, M. (2000), ,
Audiométrie comportementale du très jeune enfant. Enjeux et modalités, Paris, De Boeck.

Câteva site-uri

http://www.psycho.univ-paris5.fr/recherch/labo_cog/LCD/index.htm, site al Laboratoire Cognition et Développement de pe lîngă universitatea Paris 5 René Descartes şi CNRS ;

http://psych.athabascau.ca/html/aupr/developmental.shtml#Child, site al universităţii canadiene Athabasca, care conţine numeroase linkuri, mare
a majoritate spre site-uri în engleză.

Index de autori

A

Aguiar, A. 156 Ahiuwalia, J. 117

Ames, **E.W.** 78 As lin, **R.N.** 32, 58, 78

B

Baillargeon, R. 147, 156 Bandura, A. 121 Baron-Cohen, S. 116-117 Batki, A. 117

Beauchamp, G.K. 90, 206-207 Behne. T. 153 Behnnan. J.R. 50 Berenbaurn. S.A.. 115, n.l Rire h, L.L., 205 Blass, H.M. 150 Boike, K. 73 Bornstein, M.H. 200

Bosch, L, 171 Brenot, **P.** 201 **Bronner, R. 28** Brooks, R. 122 **Broussin,** B. 201

C

Call, J. 155 **Caltran,** G. 140 Campbell, **A.** 114 Carpenter, **M.** 155 **Cassidv, K.W.** 216 **Cernoch,** J.M. 95 **Charlier,** I. 60 Cheney, **D.L.** 82 **Chong,** S.C.F. 32 Cohen, C. 113 **Condry, J.** 20 **Condry. S. 20**

Cornelian, **J.** 116 Cooper, **R.P.** 32, 70, 170 Costigan, K. 47, 49, 200

Courage, MX. 66, 68

D

Barley, J.M. 20 De **Boysson-Bardies, B.** 173

De Casper, A.J. 69-70, 196- 197

Befaaene-Lambertz, G. 171 **Di Pietro,** J.A. 47, 199 Dondi, M. 140 Brass, B. 216

E

Eidelman, A.I. 28, 31

Emde, R.N. 43 Edison, S.C. 68

F

Freud, **A.** 103 Fagot, **B. 115, n.2 Falk,** D. 82 Femald, A. 32, 134 Field, T.M. 113, 137 Fifer, W.P. 69, 170 **Rinnan, D.R.** 118

G

Ganchrow, J.K. 150 Geldart, S. 186 **Gentaz,** E. 101-102 **Goren,** C.C. 61 Greenberg, R. 113 Gross, **P.H.** 20

H

Hahn, C.S. 200 Hains, **S.MJ.** 72 **Hepper,** P.G. **194-195**
Hespos, S.I. 104, 147 **Hey wood,** C. 117 **Hirshberg, L.M.** 132
Hirsh-Pasek, K. 216 Hoffman, M.L. 139 Hohne, E. 79, 175,
177 **Horimoto, N.** 202 Houston, D.M. **171** Howe, M.L. 68
Huang, H. 72 Hunter, **M.A.** 78

I

Iglesias, J. 138

M

, C.P. 207 , 113 , M,H. **62 P.W.** 79, 175, **177-** ■-178, 181,
184, 216
MacFarland, A. 94
Maher 103
Mandel, D.R. 184
Martier, L. 93
Masaoka, N. 84
McLeod, PL 32
Meltzoff, A.N. 111-112, 122
Mennella, J.A. 206-207
Moon, C. 170
Moore, M.K. 111-112
Mumme, D.L. 134

Nakata, T. 86
Nakano, H. 202
Nawrot, E. 141
Newman, R.S. 75

O

J

Kagan, J. 79
Kaitz, M. 26, 28-30
Kemler Nelson, D.G. 216
Kennedy, L. 216
Kisilevsky, B.S. 70
Kohler, H.P. 50
Kayanagi, T. 201 202
Kremenitzer, J.P. 59
Kugiumutzakis, G. 113
LaBarbera, J.D. 136
Lalonde, C.E. 167
Langher, L. 62
Lapidot, P. 28
Lee, K. 72
Leinbach, M. 115, n.2
Leyens, J.-D. 21
Loeches, A. 138
Lotman, M.M. 77
Lutchmaya, S. 116

O'Neill, C.T. 88 OToole, R. 40

Osier, II. 90, **208**

K. 200 H. 34 M. 34

Parke, R.D. 30
Pegg, J.E. 32
Perry, P. 47
Piaget, J. 155
Pick, A.D. 137, 142
Platek, S.M. 23-24
Porter, R.H. 28, 95, 97
Pressman, E. 200
Prescott, P. 70

R

Reed, C.L. 64
Rieser, I. 99
Riksen-Walraven, J.M. 44
Robertson, R.R.W. 77
Rochat, P. 103-104, 105, n.1
Rose, S.A. 78
Rosenstein, D. 90, 208, n.1
Roucoux, A. 59
Roucoux, M. 59

S

Saffran, J.R. 39, 77
Sagi, A. 139
Sarty, M. 61
Schaal, B. 93, 207, 211
Sebastian-Galles, N. 171
Serrano, J.M. 137-138
Seyfarth, R.M. 82
Trainer, L.J. 79

Shirley, L. 117
Shenfield, T. 87
Shirozu, H. 200
Simner, M.L. 139
Simon, T. 32
Simion, F. 140
Skytthe, A. 50
Slater, A. 186
Slaughter, V. 64
Smith, B. 200
Snyder, E. 115, n.1
Soken, N.H. 137, 142
Sorce, J.F. 35, 43, 131
Spence, M.J. 196
Spitz, R.A. 103
Steiner, J.E. 90, 99, 150
Stone, V.E. 64
Streri, A. 101-102
Striano, T. 80
Sullivan, R.M. 95, 151
Sullivan, S.A. 205
Svejda, M. 132

T

Tatzer, E. 91
Thiessen, E.D. 37-38
Tincoff, R. 178, 181
Tomasello, M. 155
Toubas, P. 95
Trainor 83

Trehuh, S.E. 86

ü

ürnilta, C. 62

V

Vaish, A. 80

W

Wang, Z. 72 Ward, C.D. 70 Werker, **J.F.** 32, 167 Werner, L.A.
73 Wheelwright, S. 117

Wimücott, D. 103' Woodson, R.W. 113 **Wu,** J. 47

Wu, **P.Y.** 61

X

Xie, **X.** 72

Y

Yi, L. 200

Z

Zhang, K. 72 Zentner, **M R.** 79

Dunod, Paris, 2004 **(trad.** rom. *150 de pentru cunoaşterea celuilalt***, Polirom.** odaie, identificarea **asemănării a** folosii
')S r

198') n i **ixu** m ta ni. **weobiectual (Spitz,** 1995) şi **nici** nu
faCv part o» an tate biologică mamă-copil" (Arma Freud,
1. NumM proba jucăriei interzise, prin aceasta se evaluează .--
i Jiloi ,: măsura în care e!e au iost „interiori.cate".
pot
vorbesc sau acţionează într-un anumit mod ? Utilizează ei
reacţiile emoţionale ale persoanelor din jur pentru a lua o
decizie ?

Dacă răspunsul este afirmativ, se pune întrebarea d* ă
personajele văzute Ia televizor pot influenţa la fel d unui
bebeluş aşezat în scaun

1 Mumme şi Fernaid au pus ia punct două experimente, în
care Şi ac p DDUS sa studieze în ce măsură bebeluşii de 10 iuni
(n = ^ si ae '2 luni *(n* = 32) erau atenţi la obiectul pe care îl
privea

^ t i din faţa ei.

* fata careia erau plasate două obiecte (din i

bu"di3 ae furt' <n de udat grădina, de culoare galbenă, o
minge – roşiH o spirală roşie[1]). Femeia ignora unui din
obiecte, dar
1. Actriţă britanică (n. 1949),

i, **B.**, P. Brenot (1995), „Does Fetal Sexuality Exist ? *C cualite,* 23 (11), pp. 696-698. oyanagi, **T.**, N. Horimoto, H. Nakano (1991), „REM SIee{ Using în Utero Penile Tumescence în the Human Feti *Biology of the Neonate*, 60-
(1), pp. 30-35.